

vergadering **C56**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 9 november 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de werkingsmiddelen van scholen – 396 (2017-2018)	4
Bijlagen	4
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over afspraken voor de modernisering van het secundair onderwijs in de scholengemeenschappen – 196 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over de hervorming van het secundair onderwijs – 209 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de start van de modernisering van het secundair onderwijs – 317 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de ingangsdatum van de bijgestuurde eerste graad met getrapte studiekeuze en de ordening van de studierichtingen in het secundair onderwijs – 374 (2017-2018)	5
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024 – 198 (2017-2018)	18
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de initiatieven om de kennis van het Nederlands te versterken – 246 (2017-2018)	22
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toegankelijkheid van schoolgebouwen – 249 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toegankelijkheid van schoolgebouwen – 252 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over eventuele voorrang aan steun voor infrastructuurwerken die schoolgebouwen toegankelijker maken – 269 (2017-2018)	26
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het dalend aantal studenten in de opleidingen gezondheidszorg aan de hogescholen – 347 (2017-2018)	

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de inschrijvingscijfers voor opleidingen in de zorgsector – 372 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opleiding hbo5 (hoger beroepsonderwijs 5) verpleegkunde – 373 (2017-2018)	30
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de vaccinatie tegen baarmoederhalskanker door de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) – 268 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over vaccinatie door scholen en centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) tegen het humaan papillomavirus (HPV) – 285 (2017-2018)	36
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het actieplan 'Samen tegen schooluitval' – 274 (2017-2018)	40
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het kadastraal inkomen als criterium bij het toekennen van een studietoelage – 289 (2017-2018)	44
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over zelfverwonding bij scholieren – 348 (2017-2018)	45
VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de basiscompetenties van leraren – 358 (2017-2018)	48
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het bereiken van de minimumdoelen in het beroepsonderwijs – 364 (2017-2018)	57

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de werkingsmiddelen van scholen – 396 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De eerste vraag om uitleg was aanvankelijk een schriftelijke vraag, maar aangezien de termijn om te antwoorden verstreken was, werd ze op vraag van mevrouw Gennez omgezet in een vraag om uitleg.

Ik ben alvast onder de indruk van de omvang van het antwoord dat hier klaar ligt.

Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Ik had inderdaad een schriftelijke vraag gesteld omdat ik mij verwachtte aan een lijvig antwoord. Het is een uitgebreide vraag, die het ons mogelijk moet maken om de evolutie van de financiering van ons onderwijs en onze leerlingen en onze scholen in kaart te brengen. Het antwoord op deze schriftelijke vraag bleef uit en de antwoordtermijn is al meer dan een maand verstreken.

Toch had ik nu graag een antwoord gekregen. Wat mij betreft hoeft u dat niet allemaal voor te lezen en mag u de map met het antwoord overmaken aan de diensten. Wat mij betreft, kan ik ook genoeg nemen met het feit dat de informatie, die u nu bij zich hebt, binnen twintig dagen ter beschikking wordt gesteld als antwoord op mijn schriftelijke vraag.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er is wel degelijk een reden waarom het antwoord uitbleef.

Ik vind dat die informatie voor iedereen beschikbaar zou moeten zijn via een website-tool. We hebben dat al voor een aantal zaken gedaan. Dataloep is ook uitgebreid en ik had gehoopt dat dit de voorbije weken gerealiseerd zou kunnen worden, waardoor ik u in mijn antwoord zou kunnen aangeven op welke locatie daarin kon worden gewerkt. Dat is nog niet gelukt. Er zijn onder meer vragen in verband met de privacywetgeving.

Omdat de vraag nu is omgezet, kan ik niet anders dan deze informatie hier fysiek te geven, maar weet dat we werken aan een module om iedereen op gelijke wijze de mogelijkheid te geven om deze zaken te bekijken. Het betreft overheidsgeld dat aan scholen wordt gegeven, en ik heb er geen probleem mee om die informatie ter beschikking te stellen.

Ik kan dat niet allemaal voorlezen, maar ik zal de diensten de informatie elektronisch bezorgen.

De voorzitter: Het is zo dat de informatie die aan mevrouw Gennez wordt gegeven, ter beschikking moet zijn van iedereen. De informatie die als antwoord op deze vraag om uitleg wordt verstrekt, zal worden toegevoegd aan het verslag (zie [bijlage 1](#), [bijlage 2](#), [bijlage 3](#), [bijlage 4](#), [bijlage 5](#), [bijlage 6](#) en [bijlage 7](#)).

Caroline Gennez (sp·a): Voorzitter, aangezien het antwoord nu beschikbaar is, stel ik voor dat we ervan uitgaan dat het nu als schriftelijke vraag beantwoord is, weliswaar te laat, en dat het nu na twintig dagen ter beschikking komt van de collega's, zoals dat initieel de bedoeling was.

De voorzitter: Mevrouw Gennez, uw schriftelijke vraag is omgezet in een vraag om uitleg. Op basis van het reglement moeten we nu dus die procedure volgen.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Gennez, we hebben gisteren in de regeling der werkzaamheden op uw vraag deze schriftelijke vraag omgezet naar een vraag om uitleg. Op uw vraag hebben we ze ook bovenaan op de agenda toegevoegd als vraag om uitleg. We kunnen nu moeilijk zeggen dat we ze er opnieuw af halen en opnieuw omzetten in een schriftelijke vraag. Het is het een of het ander, natuurlijk.

Het nu een vraag om uitleg geworden. Er zijn nu twee opties. Ten eerste, de minister leest het antwoord voor, maar ik denk niet dat dat de vraag is van iedereen hier aanwezig. Ten tweede, ...

Minister Hilde Crevits: Ik heb het volgende compromis: ik geef de print-out aan mevrouw Gennez, en de pdf geef ik aan de diensten.

Koen Daniëls (N-VA): Ja, ik neem aan dat er iets is uitgeprint. Er is een document. Ik neem aan dat het niet een geschreven stuk is dat voorligt. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Ik weet ongeveer hoe de dienstbrieven eruit zien en dat het veel pdf-documenten zijn die afgedrukt zijn. Ik neem aan dat, de administratie kennende, ze het wel ergens hebben laten staan en dat het dus wordt toegevoegd aan het verslag van deze vergadering. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Caroline Gennez (sp.a): We zullen het zo doen.

De voorzitter: Oké, dus iedereen krijgt de informatie.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over afspraken voor de modernisering van het secundair onderwijs in de scholengemeenschappen
– 196 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over de hervorming van het secundair onderwijs
– 209 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de start van de modernisering van het secundair onderwijs
– 317 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de ingangsdatum van de bijgestuurde eerste graad met getrapte studiekeuze en de ordening van de studierichtingen in het secundair onderwijs
– 374 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag dateert al van 10 oktober. Intussen is natuurlijk een en ander in het onderwijslandschap gewijzigd, maar ik ga me houden aan de versie zoals ik ze op dat ogenblik heb ingediend.

Op 9 maart 2017 kwam op de commissie Onderwijs mijn vraag om uitleg aan bod over de timing van de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs. Er werden verbanden gelegd met de invoering van de eindtermen, maar ook met de conceptnota over bestuurlijke optimalisatie en schaalvergroting (BOS).

In die conceptnota wordt gesteld dat de huidige scholengemeenschappen ophouden te bestaan in 2020, maar ook dat vervroegde uitstap uit die scholengemeenschappen mogelijk moest zijn voor scholen die georganiseerd zouden worden door een schoolbestuur met bijzondere kenmerken. In artikel II.23 van onderwijsdecreet XXVI wordt een mogelijke uitstap nog ten vroegste mogelijk op 1 september 2018.

De modernisering van het secundair onderwijs start op 1 september 2018 of 1 september 2019, en het is voor de scholen en schoolbesturen nodig om degelijke afspraken te maken in verband met de organisatie van het studieaanbod. Deze afspraken worden op dit ogenblik voorbereid binnen de scholengemeenschappen.

Minister, zodra duidelijk is welke studierichtingen samenhangen met welke domeinen, is het belangrijk dat ook de programmatievoorwaarden bekend zijn, zodat afspraken over het studieaanbod gemaakt kunnen worden binnen de scholengemeenschappen. Mag ik vragen naar een stand van zaken in verband met de concordantietabellen waarin oude en nieuwe benamingen voor studierichtingen geklasseerd worden? Wanneer mogen de onderwijsverstrekkers de definitief goedgekeurde concordantietabellen verwachten? Op 27 oktober werden ze intussen door de Vlaamse Regering reeds een eerste maal goedgekeurd.

Met het oog op een evenwichtig aanbod per net in de regio is het essentieel dat er formele afspraken, onder meer over programmatie, gemaakt worden tussen de scholen. Op dit ogenblik gebeurt dat via de scholengemeenschappen. Is het, gezien de afspraken die nu in verband met de modernisering secundair onderwijs voorbereid of onderhandeld moeten worden in de scholengemeenschappen, niet wenselijk om een mogelijke uitstap uit scholengemeenschappen uit te stellen? Zo ja, wordt een wijziging in de uitstapdatum dan niet best opgenomen in het volgende genummerde onderwijsdecreet? Het is mijns inziens wenselijk dat er zo spoedig mogelijk duidelijkheid is, en ik hoop eigenlijk zo dadelijk.

Mijn tweede vraag dateert van 24 oktober en gaat over de start van de modernisering van het secundair onderwijs.

Na verschillende andere koepels heeft ook Katholiek Onderwijs Vlaanderen er bij de minister van Onderwijs formeel op aangedrongen om de modernisering van het secundair onderwijs te laten starten op 1 september 2019. KOV stelt dat de scholen van die koepel zullen starten met de huidige leerplannen indien de Vlaamse Regering alsnog zou beslissen de modernisering secundair onderwijs van start te laten gaan in 2018. Men houdt dus wel degelijk ook rekening met deze mogelijkheid.

Minister, u hebt tot onlangs steeds aangegeven dat de modernisering van het secundair onderwijs idealiter zou ingaan op 1 september 2018. U hebt ook gemeld dat er nog overleg zou volgen met de onderwijsverstrekkers. Intussen is dit doorgegaan.

Minister, wat was het resultaat van deze bespreking?

Wenst u die scholen en schoolbesturen die zich wel reeds grondig hebben voorbereid op de modernisering van het secundair onderwijs effectief de kans geven om hier op 1 september 2018 mee van start te gaan?

Wanneer en hoe – mogelijks zo dadelijk – zult u naar het werkveld communiceren over de definitieve beslissing in verband met de startdatum van de modernisering secundair onderwijs?

Welke aanpassingen aan de regelgeving zijn op korte termijn nog nodig voor het vastleggen van de praktische uitwerking van de modernisering? Welke timing ziet u hiervoor?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Mijn vraag gaat ietwat breder dan de timing waar de heer de Meyer naar peilt. De timing zit ook in mijn vraag, maar ze heeft vooral betrekking op het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) over de modernisering van het secundair onderwijs.

Minister, ik neem aan dat dit advies u toch wel een keer heeft doen slikken. Het is bijzonder kritisch voor de modernisering zoals ze is uitgetekend door de regering. De Vlor stelt eigenlijk niet meer of minder dan dat deze modernisering ongeveer alle kansen mist om jongeren juist en correct te oriënteren, toch een van de belangrijkste factoren voor studiesucces. Letterlijk staat er dat de regering kansen mist om: "... te garanderen dat de eerste graad van het secundair" – die daar net voor moet dienen – "leerlingen oriënteert en echt voorbereidt op een meer bewuste en gerichte studiekeuze".

Daarnaast stelt de Vlor duidelijk dat de regering nalaat de schotten tussen de onderwijsvormen tso, bso, kso en aso weg te werken, en dat het net die schotten zijn die de waterval in de hand werken. Die waterval is vaak verantwoordelijk voor demotivatie, het beperkt welbevinden van jongeren op school en natuurlijk het gevolg van een niet zo correcte studiekeuze gebaseerd op de talenten van de jongere eerder dan op structuren. Verder concludeert men dat het moderniseringsvoorstel van de regering 'de kans mist om de doelstellingen van de hervorming globaal te realiseren'.

We hebben nood aan een hervorming van ons secundair onderwijs om vroegtijdig schoolverlaten te verminderen en te vermijden dat jongeren zonder diploma op hun 18e de schoolbanken verlaten. We hebben daar de laatste jaren een positieve evolutie, maar in een aantal centrumsteden, zoals mijn eigen thuisstad Mechelen, studeert toch nog één op vier jongeren af zonder diploma. Dat is uiteraard niet bevorderlijk voor de kansen op de arbeidsmarkt later en ook niet voor hun hefbomen als kritische en sterke burger.

Ten slotte vindt de Vlor de start van deze modernisering op 1 september 2018 niet wenselijk omdat het dan holderdeholder zou moeten gaan en omdat er onvoldoende inhoudelijke elementen en handvatten zijn die maken dat modernisering – globaal door het hele Vlaamse onderwijslandschap uitgerold – ervoor kan zorgen dat de lat hoger komt te liggen voor al onze leerlingen, want onze onderwijskwaliteit gaat er krachtens PISA-onderzoek (Programme for International Student Assessment) jaar na jaar een beetje op achteruit. Tegelijk moet deze modernisering ervoor zorgen dat de kloof – waar we wereldkampioen in zijn – tussen sterke en minder goede presteerders gedicht wordt, want dat is een maatschappelijke verantwoordelijkheid die u niet naast zich kunt neerleggen.

Op welke wijze zult u alsnog rekening houden met de input en bezorgdheden van het onderwijsveld verenigd in de Vlor om wel degelijk tot een gefundeerde structurele inhoudelijk waardevolle en o zo noodzakelijke hervorming van het secundair onderwijs te komen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De modernisering van het secundair onderwijs bestaat uit een pakket van tientallen maatregelen waarvan sommige al zijn uitgerold, andere zitten in de uitrolfase en sommige moeten nog worden uitgevoerd. Ik heb soms het gevoel dat mensen doen alsof die hervorming secundair onderwijs één

maatregel betreft. Ik wil nog eens verwijzen naar het masterplan modernisering secundair onderwijs, daar staan heel veel maatregelen in.

De inhoudelijke optimalisering van het secundair onderwijs is uiteraard de maatregel die het meest in het oog springt in de eerste graad van het secundair van de bestaande eenheidsstructuur met een getrapte studiekeuze. Dat wil zeggen, het kiezen van een basisoptie na het eerste jaar wordt geoptimaliseerd. In de tweede en derde graad wordt het aantal studierichtingen gereduceerd en geordend in een overzichtelijke matrix met als finaliteit de doorstroom en als dubbele finaliteit de arbeidsmarkt, en met onderwijsvormen kso, tso, bso en aso.

Uiteraard dienen deze bijstellingen en andere, zoals het opnemen van wetenschap en techniek in de basisvorming in het eerste en tweede jaar, ook samen te sporen met inhoudelijke actualisering van de eindtermen, namelijk: onderwijs is eindtermen. Het zou niet logisch zijn als we de studierichtingen, de structuren, zouden wijzigen, en niet de inhoud. Als we wetenschap en techniek invoeren in het eerste en tweede jaar secundair, maar daar is geen inhoud voor, dan lijkt me dat een rare evolutie.

In recente verklaringen houdt u vast aan de startdatum van 1 september 2018 om deze modernisering door te voeren. De onderwijsverstrekkers en de Vlor vinden het echter raadzaam het scholenlandschap een jaar meer de tijd te geven om zich te organiseren naar deze nieuwe regelgeving.

In een Belgabericht van vrijdag 27 oktober konden we het volgende lezen: "De minister had vrijdag een onderhoud met de onderwijskoepels. De minister heeft hen uitleg gegeven over de tekst die donderdag is voorgesteld, en heeft ook geluisterd naar hun bezorgdheden, valt te horen op het kabinet-Crevits. Er is een sterk engagement van de onderwijskoepels voor die modernisering van het secundair onderwijs samen met de invoering van de eindtermen, en ook de minister erkent dat het belangrijk is dat die twee samengaan."

Over de startdatum is vrijdag nog niets beslist. De minister gaat eerst nog samenzitten met de vakbonden en de scholierenkoepels om daarna terug te koppelen naar de Vlaamse Regering. De knoop wordt volgende maand pas doorgehakt." Zo klinkt het bij uw woordvoerster.

Ik heb het even nagekeken. Bijna dag op dag een jaar geleden, op 16 november 2016, heb ik u een actuele vraag gesteld met eigenlijk dezelfde inhoud. Ik heb toen het beeld gebruikt van Urbanus die in een film steeds "En dichter! En dichter! En dichter!" zegt. Iedereen zat toen met spanning te kijken wat er zou gebeuren. Dat is wat nu ook in het onderwijs gebeurt. *(Opmerkingen van mevrouw Caroline Gennez. Gelach)*

Het is de film Hector. Daar is iets gebeurd. Op een bepaald ogenblik is er iets gebeurd en de kinderen zaten in een slaapzaal rond hem. Hij moest toen iets doen, maar ik laat het aan iedereen over dat zelf eens te bekijken.

In het onderwijsveld zijn er eindtermen. We beschikken echter nog niet over uitgewerkte eindtermen. Die eindtermen moeten langs een ontwikkelingscommissie passeren. Ze passeren eigenlijk driemaal langs de Vlaamse Regering. Na de valideringscommissie moet het Vlaams Parlement ze goedkeuren. Op basis van de eindtermen kunnen dan leerplannen en curriculumdossiers worden opgesteld. Op basis daarvan kunnen handboeken worden geschreven. Dan zijn er nog de leerkrachten die vragen wat het verschil tussen de vroegere en de huidige situatie is. Dat is ook niet onbelangrijk. We moeten hiervoor natuurlijk voldoende tijd uittrekken. We moeten er goed voor zorgen dat dit niet holderdebolder gebeurt. We mogen niet eerst de boel veranderen en nieuwe leerplannen opstellen om de leerkrachten een

jaar later te vertellen dat er eindtermen zijn en dat ze alles opnieuw kunnen doen. Dat zou de planlast ten top zijn. Daar bedanken we allemaal voor.

Minister, ik heb mijn vragen opgesteld op het ogenblik waarop ik deze vraag om uitleg heb ingediend. Welke bezwaren van de onderwijskoepels maken volgens hen de ingangsdatum van 1 september 2018 nagenoeg onhaalbaar? Vindt u deze bezwaren aanvaardbaar genoeg om de start van de modernisering met een jaar uit te stellen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, de vragen om uitleg gaan deels over de timing en deels over de inhoud. Dat geldt vooral voor de vraag om uitleg van mevrouw Gennez. Ik zou hierover twee opmerkingen willen maken.

We moeten alle adviezen van de VLOR over de hervorming van het secundair onderwijs naast elkaar leggen. De VLOR grijpt steeds terug naar de premisses van voor de goedkeuring van de conceptnota. De conceptnota is op het einde van de vorige legislatuur goedgekeurd. Ondertussen hebben we echter keuzes gemaakt. De vorige Vlaamse Regering en de huidige Vlaamse Regering hebben keuzes gemaakt die we nu trouw en consequent proberen uit te voeren.

Ik zal het advies van de VLOR niet punt per punt herhalen. Ik heb de intentie om, net zoals ik altijd met adviezen doe, een uitvoerig antwoord te sturen. Misschien is dat al gebeurd. Ik heb dit al persoonlijk aan leden van de VLOR verteld.

Er zijn keuzes gemaakt. Een van de opmerkingen is dat jongeren in de eerste graad niet de kans zullen krijgen om zich te oriënteren. Ik ben het daar niet mee eens. De bijkomende basisvorming in de B-stroom, bijvoorbeeld, zou jongeren enorme opportuniteiten moeten bieden om naar de A-stroom over te stappen. We hebben daar aandacht voor.

Mijnheer Daniëls, u hebt al verwezen naar een pak zaken die al in uitvoering zijn. Er zijn maatregelen tegen het zittenblijven. Er is de wijze waarop de individuele trajecten zijn aangepast. Het gaat dan om de persoonlijke ontwikkelingstrajecten die kunnen worden gevolgd. We voeren al heel wat uit. We hebben echter keuzes gemaakt. Er komt geen brede eerste graad. Dat is al tijdens de vorige legislatuur beslist. Het is een graduele opbouw naar een goed keuzeproces voor de jongeren.

Ondertussen heeft de Vlaamse Regering op 14 juli 2017 het voorontwerp van decreet betreffende de modernisering een eerste keer goedgekeurd. De VLOR, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en SYNTRA Vlaanderen hebben een advies uitgebracht. De formele onderhandelingen met de sociale partners zijn gestart. De Vlaamse Regering heeft een besluit goedgekeurd waarin een aantal verdere uitvoeringsmaatregelen met betrekking tot de modernisering, waaronder de concordantietabellen, zijn vastgelegd. De onderhandelingen met de sociale partners over dat besluit zijn eveneens lopende. De onderwijsverstrekkers kennen de gevraagde concordantietabellen ondertussen. We zullen uiteraard nog rekening houden met de opmerkingen, maar we zullen de fundamentele keuzes die zijn gemaakt niet opnieuw in vraag stellen en alles opnieuw helemaal veranderen.

Mijnheer Daniëls, wat de startdatum betreft, hebt u verwezen naar uw actuele vraag van een jaar geleden en naar de film Hector. De voorzitter heeft me net gevraagd of ik die film heb gezien en hoe het verloopt. Ik zal daar verder geen commentaar over geven. Misschien kan dit vanaf vandaag een revival voor deze film betekenen.

Onze eigen minister-president heeft tijdens zijn Septemberverklaring met veel verve en enthousiasme verklaard dat we voor een start op 1 september 2018 gaan. Ik heb op alle meerderheidsbanken maar niet bij de oppositie veel lof gehoord om die

startdatum aan te houden. Het is belangrijk dat dit geen nooit-verhaal wordt. We kunnen dermate verklaren dat we alles nog eens willen bekijken dat we uiteindelijk niet meer vooruit geraken.

U hebt de persverklaring van mijn woordvoester correct geciteerd. Ik heb de onderwijsverstrekkers bij mij geroepen. Hun eerste opdracht was me te laten weten hoe het nu eigenlijk zit. De vraag was of er een engagement is om voluit voor de uitvoering te gaan. Het antwoord dat ik van allen heb gekregen, is: ja. Dat is een goede zaak. U hebt de verklaringen gelezen. Volgens sommigen zou het allemaal nog wat verder mogen gaan, maar eigenlijk willen ze voluit voor de uitvoering gaan. Ze willen wel dat dit samenloopt met de eindtermen.

De Vlaamse Regering heeft ondertussen die keuze gemaakt. Het zal samenlopen met de eindtermen en met het duaal leren. Eigenlijk hangen drie dossiers aan elkaar vast. Indien we het duaal leren invoeren in een studierichting die op de matrix staat, kan het niet dat er daarvoor geen eindtermen zijn. We kunnen moeilijk een studierichting in het duaal leren invoeren indien er vanwege het ontbreken van eindtermen geen gelijkaardig traject in het voltijds onderwijs bestaat.

Ook hier heb je dus zaken die elkaar overlappen en moet je ervoor zorgen dat je dat proper doet. Ik heb al laten uitschijnen, ook ten opzichte van jullie, dat 1 september 2018 voor mij geen fetisj is. Ik wil ook dat alles in goede harmonie met het veld, met de leerkracht en met de leerling en zijn ouders kan starten. Maar we moeten wel met zijn allen keihard doorwerken.

Wat u zegt, collega Daniëls, is juist. Ik heb er groen licht voor gekregen, maar we moeten nu eindelijk die eindtermen, volgens het format zoals het is, gaan uitwerken. We moeten zorgen dat ze er zijn, en dat dat geen tien jaar duurt. We moeten ook niet 'from scratch' starten. We vertrekken niet van een wit blad. Maar wat zie je vandaag in die eindtermen? De ene beslaat een hele pagina, de andere is maar één lijntje. Dat is andere taal, andere stijl. De bedoeling is dat dat mooi, helder en proper wordt en dat het ook duidelijker herkenbaar is. We gaan daar nog een heel debat over hebben.

De keuze is gemaakt om te koppelen. Ik denk dat u daar ook heel blij mee zult zijn. We moeten wel goed vooruit, in de drie dossiers. Dat betekent dat er hard moet worden doorgewerkt en dat er geen enkele reden is, ook in het parlement, om achterover te gaan leunen: het is een kans van nu of nooit. Je kunt kritiek blijven hebben op een hervorming, op duaal leren, op het feit dat het voor het secundair onderwijs niet ver genoeg gaat, maar hier zitten een aantal goede keuzes in. En wat ik bijzonder vreemd vind, is dat diegenen die zeggen dat het allemaal veel te weinig of zelfs niets is, ook om uitstel komen vragen 'omdat het toch wel veel is om uitgevoerd te krijgen'. Als het niets is, moet je ook niet zeggen dat het te veel is om uit te voeren. Ik denk dat dit het bewijs is dat het een grondige hervorming is en dat het iets is waar we nog veel werk aan hebben. We moeten er goed over nadenken op welk moment we effectief van start gaan.

Binnen de regering is mij gevraagd om eerst de onderwijsverstrekkers te zien en dan de vakbonden. Ik heb die eergisteren gezien. De scholieren heb ik ondertussen ook gezien. Ik heb naar hun zorgen geluisterd. Aan de administratie is ook gevraagd om een schema te maken van wat er nu op welk moment moet gebeuren. En dan zouden we ons binnen de Vlaamse Regering ook buigen over de startdatum. Ik heb ook de verklaringen van velen gehoord dat het beter zou zijn om een jaar extra tijd te geven. Er zal daar ook goed over nagedacht worden.

Wat mij wel verraste, was dat de onderwijsverstrekkers, in tegenstelling tot wat in de kranten verschenen is, niet met zijn allen bij mij gekomen zijn om uitstel te vragen. Meer bepaald het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen (POV) en het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten (OVSG) hadden een afwijkende

houding ten opzichte van het katholieke onderwijs en het GO! en gingen ook voor een soort pragmatiek om te starten. Ik wil daar ook even iets over zeggen. Er zijn scholen die nu zien wat de basisopties zijn die wij willen aanbieden, en die eigenlijk heel graag volgend schooljaar al het aanbod 'nieuwe stijl' zouden willen aanbieden. Ik begrijp dat het niet zo evident is om dat te doen, maar je voelt bij sommige scholen wel de vragen om daar effectief al werk van te kunnen maken. Dat is mij ook gemeld op ons overleg.

Collega De Meyer, de organisatie van het aanbod en de evenwichtige spreiding van dat aanbod behoren inderdaad tot de bevoegdheden van de scholengemeenschappen. U weet dat de reglementering op dit moment bepaalt dat een uitstap uit de scholengemeenschappen om schoolbesturen met bijzondere kenmerken te worden, mogelijk is tot 2018 of 2019. Maar ik volg uw visie dat het niet wenselijk is dat schoolbesturen zich in 2018 al uit de scholengemeenschappen zouden terugtrekken, net nu er lokaal moet worden nagegaan hoe het rationele aanbod het best vorm krijgt. We moeten daar samen nog eens over nadenken, en ik leg het ook aan jullie voor, maar wat mij betreft, nemen we dan het best in Onderwijsdecreet XXVIII ook de maatregel op dat we de uitstap op 1 september 2018 zouden schrappen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik volg u wat de inhoudelijke discussie betreft. Ik heb hier trouwens geen nieuwe elementen gehoord wat de inhoudelijke discussie betreft, maar wel een herhaling. Ik vind niet dat we de vroegere discussies vandaag moeten overdoen.

Wat de timing betreft, ben ik zeer tevreden dat u duidelijk stelt dat het mogelijk wenselijk is om de uitstapdatum van 1 september 2018 uit de scholengemeenschappen te verschuiven, gezien het werk dat nu in het onderwijsveld en in de scholengemeenschappen moet gebeuren. Ik vermoed dat het alleen maar bijkomende probleemsituaties zou creëren, mocht dat op dat moment reeds het geval zijn.

Wat de start van de modernisering betreft, stelt u dat er voor u elementen zijn die samenhangen. Ik vind dat heel correct. Als de modernisering start, moet ook het duaal leren starten, en als het mogelijk is, ook de eindtermen. Anderzijds hebt u ook verwezen naar de voor u tot nog toe ideale datum. Ik dacht dat u daar niet alleen in persoonlijke naam sprak. Ik meen mij te herinneren dat de minister-president op dat vlak soortgelijke verklaringen heeft afgelegd. Ik begrijp uit uw antwoord met betrekking tot de startdatum dat u dat op dit moment eigenlijk nog niet gefinaliseerd hebt binnen de regering.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, in Onderwijs hangt het heel vaak af van het draagvlak of je wel of niet succes boekt. En u mag de Vlor dan wel verwijten dat ze in het verleden blijven steken, maar het is een gefundeerd advies dat effectief over de inhoud van de door de regering besliste modernisering gaat.

Zij zeggen toch heel duidelijk dat het alle opportuniteiten mist om de doelstellingen die we met zijn allen hadden gesteld, te bereiken. Minister, ik meen me toch te herinneren dat de laatste twintig jaar de consensus is gegroeid tussen verschillende stakeholders, zowel de werkgevers, als het onderwijzend veld, als de vakbonden, als wetenschappelijke milieus, als belangrijke academici, om effectief de schoolse vertraging en de schoolse uitval, de ongekwalficeerde uitstroom, tegen te gaan en dat daarvoor twee dingen essentieel zijn.

Een eerste element is een betere studiekeuze en een betere algemene basisvorming. In het verhaal van sommigen is dat ook een latere studiekeuze. Dat is wat de Vlor ook onderschrijft, en dat is waar u met uw regering manifest doof voor blijft. Een

tweede element is de waterval die in ons systeem zit. Die demotiveert jongeren. Waarom willen we dat mordicus in stand houden? Waarom willen we mordicus die tussenschotten in stand houden? Waarom blijven we mordicus die bordjes op jongeren kleven: 'Jij bent een tso'er, jij een bso'er, jij een aso'er'? Dat is nergens voor nodig. We moeten het algemene imago van ons onderwijs, het algemene niveau van ons onderwijs en vooral het imago van ons technisch en beroepsonderwijs en de algemene vorming daarin verbeteren. Dat zit er op dit moment niet in.

Ik vind dat u hier heel licht over gaat door te zeggen: 'We maken keuzes, en 'tant pis', de Vlor moet daar niet veel meer over jammeren, we gaan daar gewoon mee door.' Zo mist u toch de kans om een draagvlak te creëren? Dat is toch gewoon spijtig, want het zijn uiteindelijk de stakeholders die het zullen moeten doen. Ik vind, zoals de Christelijke Onderwijscentrale (COC) en het Christelijk Onderwijzersverbond (COV) gezegd hebben in het advies op het vorige decreet, dat politieke besluitvorming onderwijsbesluitvorming vergt, en onderwijs ernstig onderwijsbeleid. Wat jullie doen in deze regering is onderwijs degraderen tot politieke stratego. U komt altijd met de kleinste gemene deler van wat het werkveld vraagt. Dat is echt een gemiste kans. Het is niet de eerste keer. We zien het nu bij de hervorming van het secundair onderwijs. Het is de kleinste gemene deler. We zien het in de chaos op het terrein bij het nieuwe zorgondersteuningsmodel voor de implementatie van het M-decreet. We zien het aan de besparingen op de werkingsmiddelen die in onze schriftelijke vraag zouden moeten zijn beantwoord. Maar ik krijg hier de mededeling dat de cijfers die we gevraagd hadden, de cijfers per jaar zijn maar dat het antwoord enkel de gecumuleerde cijfers van de volledige periode bevat. Het antwoord is dus wat naast de kwestie, misschien omdat men communicatief hier en daar wel wat dingen probeert te verdoezelen en men communicatief een aantal dingen wel beweert te realiseren, maar in de feiten is het ongelooflijk slappe, magere koek. Dat is vooral voor al die honderdduizenden jongeren in ons Vlaams onderwijs echt een gemiste kans. Het is ook een demotivatie voor die honderdduizend leerkrachten in onze Vlaams onderwijs.

Ik denk dat we nog eens moeten besluiten met de woorden van de Vlor als het specifiek over de modernisering van het secundair onderwijs gaat: ze zet helaas geen zoden aan de dijk, ze biedt geen kader voor een betere studiekeuze, ze zorgt niet voor een opwaardering van het beroeps- en technisch onderwijs, pakt de waterval niet aan en geeft te weinig garantie dat minder jongeren de schoolbanken zonder diploma zullen verlaten. Dat zijn de woorden van de Vlor, maar sp.a kan zich daar helaas alleen maar bij aansluiten. We hadden het graag anders gehad.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Tja, waar begin je, als een collega in de commissie, die zelf het masterplan hervorming secundair onderwijs heeft goedgekeurd met haar partij, toen de minister leverend, dergelijke zaken zegt? Ik weet niet goed waar ik moet beginnen. Het eerste waar ik met mijn pedagogen- en lerarendiploma op kom, is dat we een paar dingen gaan voorlezen. Dat is het eerste waar ik op kom.

Het getuigschrift basisonderwijs wordt gekoppeld aan de eindtermgerelateerde leerplandoelstellingen en de inspectie wordt gevraagd dat te controleren, dus controleren dat we het basisonderwijs daar versterken. In het basisonderwijs gaan we Nederlands, techniek en wetenschap versterken om die talenten bij de jongeren naar voren te brengen. We gaan zorgen dat de leerlingvolgsystemen doorgaan van basis- naar secundair onderwijs. We gaan op het einde van het basisonderwijs alle leerlingen met valide proeven toetsen om feedback te hebben, inhoudelijk voor de scholen zelf, en we hebben daar ook nog data op. We gaan de toegang tot de A- en de B-stroom strikter regelen. Enkel wie geen getuigschrift basisonderwijs haalt, gaat in die B-stroom. We gaan van techniek en wetenschap een apart leergebied maken en we gaan vakleerkrachten mogelijk maken. We gaan kennis opnieuw op

de agenda zetten omdat dat een vraag van leerkrachten is. We gaan van werkplekleren een essentieel onderdeel maken. We gaan de statuten van duaal leren harmoniseren. We gaan de basisopties screenen, van een update voorzien en reduceren.

En u komt hier dan zeggen dat dat niets gaat veranderen? *(Opmerkingen van Caroline Gennez)*

Dat is een mooie paraplu: 'Ik zeg het niet, de Vlor zegt dat'.

Caroline Gennez (sp-a): Ik zeg het ook. Maar ik ben niet alleen. De Vlor zegt het ook.

Koen Daniëls (N-VA): Ik zie alleen dat deze regering en ook de vorige, waarin u de minister leverde – ik weet niet of u dat nog weet – een masterplan hebben goedgekeurd met gerichte maatregelen. Geen 'big bang' want dat zou chaos veroorzaken. Gerichte maatregelen voor gerichte problemen. Want, collega's, het Vlaamse onderwijs is niet het slechtste onderwijs dat je kunt krijgen van de wereld. Ik verzet me tegen die voorstelling. Neen, dat is het niet. Ik verzet me daar tegen, want dat is de reden waarom leerkrachten een burn-out ingaan, als je ze telkens zegt 'dat is nu werkelijk het slechtste van de wereld wat hier gebeurt, je zou beter in Kigali naar school gaan want daar is beter dan in Vlaanderen'. Dat is dus niet, hé! Dat is dus niet, hé! We zijn tweede in Europa en zevende in de wereld! Hebben we werkpunten? Ja, collega's, ja.

En dus moeten we daar gericht op werken, gericht, behoedzaam. Zoals minister Crevits zei: gaan we al onze eindtermen wegslijten? Neen, we beginnen niet van een wit blad. We gaan wel die die we nu hebben – dat staat er ook – goed bekijken en daaraan sleutelen. We gaan daaraan sleutelen.

Zijn er zaken die momenteel ontbreken? Ik denk bijvoorbeeld aan financiële kennis. Ja. Ja, dan moeten we daarop inzetten. Dan moeten we daarop inzetten.

Ja, we gaan bijsturen. Uiteraard gaan we bijsturen. Het feit dat we die basisopties tegen het licht zullen houden in een getrapte studiekeuze, is een goede zaak. Die matrix vind ik het meest fantastische dat er is. Het is fantastisch, met die finaliteit en die onderwijsvormen. Ik kan nu aan iedereen in mijn familie die niets van onderwijs kent, met één A3 uitleggen: dit is het, voilà. En ik moet niet meer zeggen: 'Handel, kijk daar toch maar mee uit, want tja. En als je psychologie wilt doen, humane wetenschappen, tja.' Dat moet ik niet meer doen, want dat gaan we inhoudelijk bijsturen. Dáárover gaat het!

En nee, er is geen brede eerste graad. En nee, we zullen ze niet allemaal samenhouden tot ze 16 jaar zijn. En gelukkig maar! Je zult maar leerling zijn, samen aan de meet vertrekken en dan zeggen ze tegen je: 'We gaan samen aankomen. Oei, je staat er al. Wachten. De rest is op komst. En dan stappen we samen over de meet.' Joepie, we zijn samen over de meet! Dat is niet excelleren, collega's, dat is nivelleren, dat is afwachten. En weet je wat democratisering is? Democratisering is: maximaal trekken aan alle leerlingen en ervoor zorgen dat eruit komt wat erin zit.

Mevrouw Gennez, ik word er echt lastig van als ik u dit pleidooi hoor afsteken. Mijn vragen gaan over wanneer we het zullen laten invoeren.

Voorzitter, ik besluit, want ik weet dat de tijd beperkt is. *(Opmerkingen)*

Het is echt belangrijk. De kwestie gaat over de ingangsdatum. Minister Crevits heeft gezegd dat ze aan elkaar gekoppeld zijn: inhoud, structuur en duaal. Dat vind ik belangrijk. We starten dus niet met basisopties waarvan we geen inhoud hebben. Want als je een basis hebt zonder inhoud, wat is dat dan? Want het kan dan zijn dat je een spagaat krijgt over alle scholen, wat we net willen tegengaan.

En om curriculumdossiers te maken – en dat staat ook in de definities – moet je de eindtermen hebben. Dus zijn ze aan elkaar gekoppeld.

We zullen zien wanneer alles af is. Ik ben blij dat we nu starten met de inhoud. Want dat is wat de mensen ons vragen: 'Wat zal er nu worden geleerd?' Dat vragen ze. En dan antwoorden we: 'Dat komt in het kaderdecreet.' 'Hoezo, ligt dat nog niet vast?' 'Nee, daar gaan we aan beginnen.' En dan moeten we ervoor zorgen dat die inhoud en de structuren aan elkaar gekoppeld zijn. Dan moeten we goed bekijken dat de leerkrachten en de scholen het op een goede manier kunnen invoeren en dat ze niet op 30 juni horen wat de nieuwe eindtermen zijn en dan zonder handboeken of leerplannen moeten starten op 1 september, want dat zou geen goede zaak zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, dames en heren. Dit was een boeiende discussie om te volgen.

Wat die modernisering betreft, kan ik me aansluiten bij de vorige sprekers. Dat is handig voor mij.

Caroline Gennez (sp.a): In het meervoud?

Minister Hilde Crevits: Neen, er was een spreker – de voorgaande, voorgaande spreker –, dan zat er iemand tussen en dan nog een spreker. Dus: wel, niet, wel. Dat kan al tellen.

Maar er zijn ook een aantal zaken niet gezegd. Mevrouw Gennez, misschien hebt u op dat ogenblik niet goed geluisterd, maar ik heb die onderwijsverstrekkers wel bij mij geroepen, ook omdat ik het advies van de Vlor gelezen had. Ik heb gezegd: wat zal het nu zijn? Ga je meewerken of ga je met de voeten slepen? En het antwoord op deze vraag was: 'Ja, we gaan meewerken, absoluut. En we willen ook uitvoeren.' En er zijn misschien nog wel wat bezorgdheden, van 'het had misschien zo of zo kunnen zijn'. Maar men gaat er ten volle voor. Dat engagement heb ik van iedereen gekregen.

Gisteren had ik de Scholierenkoepel op bezoek. Weet je wat een van die mensen zijn? Ik had het nog nooit zo mooi gehoord. Die zei: 'Goh, die matrix is wel mooi, hoor, dat A3-blad, met al die richtingen op. Want nu zie je de interessedomijnen. En binnen zulke interessedomijnen kun je kiezen of je meer abstract of meer praktisch wilt. Wij vinden het echt wel handig om te bekijken wat er bestaat aan richtingen binnen de interessevelden. We moeten geen 27 boeken meer bekijken. Het is één papier.' Wel, ik heb niemand het al zo mooi horen zeggen, hoe de band tussen de interessedomijnen en de finaliteiten kan zijn. Ik vind dat heel mooi uitgedrukt. En het deed mij oprecht plezier dat het ook eens op deze wijze gesteld werd.

Ik ben die labels aso, bso en tso ook een beetje beu. In de vorige legislatuur hebben we al beslist dat scholen zich kunnen blijven organiseren rond een bepaalde finaliteit. Wat moet je dan zeggen? 'Ik zit in een doorstroomschool'? Of: 'Ik zit in een gemengde finaliteitschool'? Of: 'Ik zit in een arbeidsmarktfinaliteitschool'? Ik vind dat ook niet oké. Hadden we de keuze gemaakt om enkel horizontaal georganiseerde scholen te maken, domeinscholen bijvoorbeeld, dan zou het natuurlijk te gek geweest zijn. Maar we hebben afgesproken, als je dan toch die finaliteitgerichte scholen kunt blijven organiseren, waarom zou je dan afstappen van datgene wat we allemaal kennen?

Ik vind trouwens dat we eens moeten stoppen een negatieve connotatie te geven aan de labels tso en bso. In Torhout, waar de scholen allemaal samenwerken, is

het best wel dik oké om technisch onderwijs te volgen. En de resultaten in het hoger onderwijs zijn zeer, zeer goed.

Wat het beroepsonderwijs betreft, kan ik u meteen een aantal scholen opsommen waarvan de leerlingen, als ze uit school komen, meteen werk hebben. We moeten dus stoppen met onszelf altijd depressies aan te praten en ervan uit te gaan dat, als je praktisch georiënteerd bent in je leven en bepaalde dingen goed kunt, dat een slechte zaak is en dat je sowieso niet ver zult geraken in je leven of dat die onderwijskwaliteit slecht is.

Wil dat zeggen dat er geen zorgen zijn in het beroepsonderwijs? Er zijn zeker zorgen. Maandag nog zijn de resultaten voorgesteld inzake burgerschapsvorming. Ik daag u uit om ze allemaal eens goed te bekijken. We zien dat er in het beroepsonderwijs, in vergelijking met het aso, een enorme zorg zit naar burgerschapscompetenties.

We hebben nu het materiaal om daaraan te werken. Over alle partijgrenzen heen willen we dat burgerschap meer prominent aan bod komt in alle studierichtingen in ons onderwijs. Nu komen zeggen dat we niets doen, is niet correct. En ik heb ook het recht, vind ik, om er samen met alle mensen van goede wil voor te gaan om van die onderwijshervorming iets te maken. Het is gemakkelijk om te zeggen dat het niet genoeg is en niets te doen. Dan doen we hetzelfde als waar we al twintig jaar over praten. Hoelang is het geleden dat het secundair onderwijs nog is hervormd? Heel lang. Ook de eindtermen zijn twintig jaar oud. En gaan we nu weer zeggen dat het niets is terwijl we volop aan het werk zijn en zaken proberen uit te rollen? Ik doe daar niet aan mee, ik wil dat we sporen trekken. En er zijn altijd redenen, zeker in onderwijs, om niets te doen. Er zijn altijd hindernissen om iets niet te doen, maar die moeten we wegwerken. Oplossingsgericht denken is volgens mij ook een competentie waar we misschien wat meer aandacht aan moeten schenken binnen het onderwijs.

Mevrouw Gennez, wat de cijfers betreft, moet uw vraag correct worden beantwoord. De vragen die worden gesteld, moeten worden beantwoord. In het begin van de legislatuur waren er voor iedereen besparingen, ook in onderwijs. Wanneer we echter zien hoeveel middelen wij investeren in onderwijs sinds het eerste jaar van deze legislatuur, dan gaat het over 750 miljoen euro. Dat is geld dat de belastingbetaler meer investeert in onderwijs in vergelijking met drie jaar geleden. Er zijn ook zoveel extra leerkrachten die werk hebben. Dat zijn cijfers die we ook moeten vermelden.

Dan is er ook de manier waarop we de OKAN-crisis (onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers) hebben aangepakt. De middelen waren nodig en we hebben ze gegeven. We hebben bovendien ook de vervolgcoaches volledig hervormd, want dat systeem leek nergens op. Het moest hervormd worden omdat de middelen de leerlingen niet volgden. Toen de OKAN-leerlingen naar een volgend jaar verhuisden, bleven de coaches op de plaats waar de leerlingen het jaar voordien zaten. Dan kan men moeilijk verwachten dat zij goed worden begeleid. Er komt nog een spijbelrapport waaruit zal blijken dat het nodig is dat OKAN-leerlingen beter worden gevolgd het jaar nadat ze OKAN-onderwijs hebben gevolgd. Daar zit een zeer kritische groep om meer te spijbelen. We moeten daar zorg voor dragen. Er is geen grote hervorming nodig, maar wel een aanklampend beleid voor die meest kwetsbare jongeren, waar zij ook een plaats mogen hebben binnen ons onderwijs.

Mijnheer De Meyer, timing is ondergeschikt aan kwaliteit. Wanneer men echter iets uitstelt, en wanneer we bijvoorbeeld een jaar later starten, wil ik wel zeker zijn dat alles in de steigers staat om voluit te kunnen doorgaan. Dat betekent dat je bezig bent met je eindtermen, want dat vraagt wel een enorme inspanning. Het is heel belangrijk dat iedereen heel hard werkt, dat dat werk tegen Pasen volgend jaar klaar is en dat iedereen daar zijn zegen over kan geven.

Er ligt heel veel werk op de plank. We zullen nog heel veel decreten moeten bespreken. Maar laten we ons onderwijs met een positieve bril bekijken. Ik ben het eens met de heer Daniëls wanneer hij zegt dat ons Vlaams onderwijs toponderwijs is. We zeggen dat veel te weinig. Uit alle onderzoeken blijkt dat wij het bijzonder goed doen, maar dat er oranje of rode knipperlichten zijn op sommige vlakken waar we absoluut aan moeten werken. Dat vraagt ook voor een deel maatwerk en dat betekent dat we niet alleen focussen op de structuur maar ook op de jongere die in die structuur schoolloopt en op de leerkracht die binnen die structuur lesgeeft. We moeten hun de nodige tools geven opdat zij hun job voluit kunnen uitvoeren, en dat is onze kinderen niet alleen veel kennis bijbrengen, maar hen laten opgroeien tot jongeren met een krachtige persoonlijkheid die niet omver waaien bij de minste storm die in hun leven opsteekt.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik denk dat het onderwijsveld duidelijkheid vraagt. Herkauwen is niet typisch voor ons maar voor andere diersoorten. En dat is ook niet goed voor de politieke besluitvorming.

Minister, ik heb uit uw antwoord begrepen dat u het zeker ziet zitten dat de uitstapmogelijkheid uit de schoolgemeenschappen met één jaar wordt uitgesteld, dat hoe dan ook het duaal leren en de modernisering terecht aan elkaar worden gekoppeld en dat uw voorkeur voor de startdatum uitging naar 1 september 2018, maar dat u 1 september 2019 evenmin uitsluit. Wat dat laatste betreft, zijn wij en het onderwijsveld vragende partij dat de regering daar snel duidelijkheid over schept.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord en ik ben blij dat u zegt dat u de correcte antwoorden zult geven inzake werkingsmiddelen op de schriftelijke vraag. Ik verwacht dus alsnog verduidelijking. Dat zal ons in staat stellen om het debat met een open vizier te voeren. We doen dat graag aan de hand van cijfers.

U verwijst altijd graag naar de open-endfinanciering wanneer het aankomt op de financiering van ons onderwijs. Wij vinden het evident dat als er meer leerlingen zijn, er ook meer werkingsmiddelen en meer leerkrachten zijn.

Maar we vinden het ook evident dat in een context en een tijds kader waarin de uitdagingen voor het onderwijs alsnog groter worden, het niveau van werkingsmiddelen op peil blijft. We hebben de voorbije jaren een daling gezien, zowel in het basis- als het secundair onderwijs. Dat verklaart mee waarom het veel scholen het water aan de lippen staat, maar we kijken uit naar de correcte cijfers van de laatste jaren.

Vandaag gaat het heel specifiek over het secundair onderwijs. Mijn insteek was niet alleen de timing, maar ook het advies van de Vlor. We mogen zeggen dat er heel veel wordt herkauwd, maar je kunt een masterplan met heel concrete en gerichte maatregelen maximalistisch invullen, je kunt het correct naar de geest en de letter uitvoeren of je kunt er afbreuk aan doen. Over de matrix bijvoorbeeld is er altijd gesteld dat als er niet aan kwaliteit zou worden ingeboet in de verschillende onderwijsvormen, dat de labels dan zouden verdwijnen. Dat staat letterlijk in het masterplan van de vorige regering. We moeten daar niet flauw of minnetjes over doen. Het staat er letterlijk. Als men dan nu zegt dat men mordicus toch die labels behoudt, moet ik dan verstaan dat er cynisme heerst of dat men effectief wel een kwaliteitsverlies ziet? Hoe moet ik dat verstaan?

Is er iets anders aan de hand? Dat durf ik vermoeden, want ik ben er in eer en geweten van overtuigd dat niemand mordicus in de foute richting fietst, geen

enkele partij, maar ik denk wel dat er een aantal dogma's zijn en dat men niet wil dat die labels verdwijnen. Het is niet omdat mensen ze nu eenmaal kennen, dat ze ook goed zijn en dat ze niet bijdragen aan het imagoverlies van een aantal richtingen. We kunnen daar blind voor blijven en dat in woorden proberen te bestrijden. Ik ben ook de laatste die vindt dat een kind in het bso weinig kansen heeft op de arbeidsmarkt, integendeel, maar als men iets had afgesproken, dan moet men dat maximaal proberen te realiseren. Als ik hier samen met de Vlor daarover mijn ontgoocheling uit, dan is dat omdat ik in eer en geweten geloof dat men dat onvoldoende doet. Na twintig jaar discussiëren, is dat inderdaad een gemiste kans. Laat mij dat spijtig vinden, samen met velen in ons onderwijs.

Zijn wij het slechtste onderwijs in de wereld? Neen, we staan hoog in de PISA-ranking, in het bijzonder wat onze sterke leerlingen betreft. Maar we zijn ook dalend in de PISA-ranking voor alle leerlingen, inclusief de sterkste, en we zijn nog altijd wereldkampioen 'kloof tussen onze leerlingen'. Als je ziet dat in ons land de afkomst bepalender is voor de studiekeuze en je schoolsucces dan je talenten, dan vind ik het de verdomde plicht van elke democratische politicus om daarop te blijven hameren en daar blijvend iets aan te doen met concrete maatregelen. De goede maatregelen die door deze regering worden voorgesteld, zullen we steunen, maar als men de foute kant op fietst, is het ook de verantwoordelijkheid van de stakeholders in de Vlor en de democratisch verkozen politici om dat aan de kaak te stellen.

Zelfs na 3 jaar en 3,5 maanden Onderwijscommissie met deze regering en deze minister hebben we ons geen depressie laten aanpraten. Ik vind dat we dat niet mogen doen. Het onderwijzend veld mag dat zeker niet doen, want voor mij blijft leerkracht een van de nobelste beroepen ter wereld. Leerkrachten vormen onze jonge mensen en dus onze gemeenschap. In deze commissie hebben we bijna een even grote verantwoordelijkheid, namelijk die duizenden leerkrachten en miljoenen leerlingen in staat stellen het onderwijs van de toekomst te lopen en vorm te geven. Het blijft mijn overtuiging dat de contouren van de onderwijshervorming zoals ze nu zijn geschetst, daar onvoldoende aan bijdragen.

Tot slot, wat betreft de matrix: van 156 naar 147 studierichtingen aan het einde van de derde graad, dat is geen duurzame en geen degelijke versimpeling of een doorzichtige hervorming. Men had veel verder kunnen gaan. Ik ben er zelf van overtuigd dat 'plus est en vous' in elk van de regeringspartijen had kunnen zitten. Moraal van het verhaal: we zullen blijven strijden, maar voorlopig is het 'too little'. 'Too late' wil ik er zelfs niet aan toevoegen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Wat deze vraag in verband met de ingangsdatum naar voren brengt, is dat we zo snel mogelijk duidelijkheid moeten creëren. Er moet vooral duidelijkheid zijn voor de leerkrachten. De koepels, de Vlor, begeleiders en leerplancommissies zijn er al een tijd mee bezig, maar de leerkrachten in de praktijk werken nog altijd met de leerplannen die er zijn, de eindtermen die er zijn en de handboeken die er zijn.

We moeten goed kijken en luisteren naar wat er gebeurt in de praktijk. Daarom heb ik een actuele vraag in 2016 gesteld en herhaal ik dit nu. We moeten goed kijken en luisteren naar de praktijk om na te gaan of we dit op een goede manier kunnen integreren.

De eindtermen, de structuur van het secundair onderwijs en het duaal leren hangen aan elkaar. We kunnen niet al starten met de nieuwe basisoptie als de eindtermen en wat daaraan hangt niet goed zijn. De minister heeft dat daarnet bevestigd, en dat is een goede zaak.

Waarom kunnen aso en tso niet worden geschrapt? Dat is zeer eenvoudig: binnen de doorstroomfinaliteit hebben we domeinoverschrijdend en domeingebonden. Als we het schrappen, dan wil dat eigenlijk zeggen dat het domeingebonden tso niet meer kan. Dat willen we niet. Je kunt het dan beter noemen zoals het is. Zo niet, krijg je zaken zoals met A1. Mensen noemen dat nog steeds een A1 terwijl dat in de jaren 70 is afgeschaft. Je kunt daar veel promotiecampagnes tegen aan gooien, maar het blijft de A1. Laat ons daar geen middelen aan geven.

U zegt altijd dat Vlaanderen achteruitgaat met de sterke leerlingen. Die gaan het sterkst achteruit. Baart mij dat zorgen? Ja. Is dat een knipperlicht? Ja. Gaan we er iets aan doen? Ja, met de eindtermen. We gaan die ambitieus genoeg formuleren. We gaan daar opnieuw de kennis die nodig is, in opnemen. Wat u altijd vergeet te zeggen, is dat Vlaanderen op het vlak van veerkrachtige leerlingen, de leerlingen met de laagste sociaal-economische status die in het hoogste kwartiel scoren, wereldtop is.

Minister, u zegt altijd dat Eerste Hulp Bij Ongevallen (EHBO) belangrijk is in het onderwijs. Ik ben het daarmee eens. Maar we moeten een tweede EHBO toevoegen: EHBON. Deze afkorting heeft twee betekenissen: Eerste Hulp Bij Onvoldoende Nederlands en – voor ons allemaal, collectief – Eerste Hulp Bij OnderwijsNegativiteit. Dat moet bij onderwijs altijd voor ogen worden gehouden: wij doen zo hard ons best en wij halen zo'n mooie resultaten, en toch willen we het niet zien. Wel, ik ga daar niet in mee. We hebben degelijk onderwijs in Vlaanderen. We willen daarop verder gaan. We gaan gericht bijsturen, maar er komt geen big bang.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024 – 198 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Voorzitter, we blijven enthousiast en optimistisch. Ook al zijn de cijfers van het Strategisch Plan Geletterdheid misschien niet altijd van dien aard.

Minister, in 2005 werd een eerste Plan Geletterdheid door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Dit plan zette de bakens uit voor een duurzaam Vlaams geletterdheidsbeleid. In 2012 keurde de Vlaamse Regering een tweede Strategisch Plan Geletterdheid Verhogen goed. Dat liep van 2012 tot 2016. Nu is het derde plan goedgekeurd. Geletterdheid omvat de competenties om informatie te verwerven, te verwerken en gericht te gebruiken. Concreet betekent dit dat men met taal, cijfers en grafische gegevens kan omgaan en dat men gebruik kan maken van informatie- en communicatietechnologie (ICT).

De Vlaamse overheid sloot samen met de sociale partners en het georganiseerde middenveld in 2009 een nieuw toekomstpact voor Vlaanderen: Pact 2020. De Pact 2020-doelstellingen werden in het voorjaar van 2015 bijgewerkt. Een van de doelstellingen uit het Pact 2020 is het beperken van de laaggeletterdheid tot 3 procent. Uit de meting van de kernindicatoren in 2016 blijkt dat het percentage laaggeletterden van 16 tot 65 jaar tussen 1996 en 2012 daalde van 15 naar 14,8 procent. Dat is dus bijzonder weinig.

In het nieuwe Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024 worden de doelstellingen van het Pact 2020 significant bijgesteld: het streefdoel is nu 10 procent te bereiken in 2022.

Minister, hoe is men tot de bijstelling van het percentage gekomen? Welke wetenschappelijke onderbouwing steekt daarachter? Om welke redenen is de daling van de laaggeletterdheid niet ingezet, al de geleverde inspanningen ten spijt? Hebt u al zicht op de cijfergegevens van na 2012? Komt het nieuwe plan tegemoet aan de vastgestelde knelpunten uit de evaluatie van het vorige plan Geletterdheid, waaronder de streeve samenwerking tussen verschillende partners, het ontbreken van een duidelijke trekker en de onduidelijkheid over het eigenaarschap van verschillende maatregelen? Zullen de toekomstige inspanningen jaarlijks worden gemonitord en, zo ja, door wie? Op welke manier zal dit gebeuren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De onderzoeksbronnen op basis waarvan de 3 procentdoelstelling zou moeten gehaald worden, werden pas geïdentificeerd na het stellen van deze doelstelling. Het betreft het International Adult Literacy Survey (IALS) en zijn opvolger het Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC). Dit zijn twee grootschalige internationale onderzoeken naar de taalkundige en numerieke vaardigheden van volwassenen die essentieel zijn voor een volwaardige deelname aan de huidige kennismaatschappij en voor het kunnen meedraaien in een technologierijke omgeving en op de arbeidsmarkt. PIAAC wordt georganiseerd door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en laat een vergelijking toe met andere landen. Dit zijn momenteel de enige onderzoeken waarop Vlaanderen zich baseert voor globale cijfers over de geletterdheidscompetenties van zijn bevolking.

Het behalen van PIAAC-niveau 2 wordt daarbij als norm gehanteerd. PIAAC definieert dit niveau 2 als benchmark voor functionele geletterdheid. Volwassenen die onder dit niveau presteren, worden beschouwd als laaggeletterd. Op basis van die norm was ongeveer 1 op 7 of 15 procent laaggeletterd.

Mijn administratie heeft destijds op een werkoverleg gesignaleerd dat de doelstelling van 3 procent volgens deze bestaande normen evident niet haalbaar is. Als je eerst een doelstelling vastlegt en pas achteraf gaat bekijken hoeveel procent er nu eigenlijk laaggeletterd is, is dat een vreemde manier van werken. Maar het is zo gebeurd.

Geen enkel OESO-land komt nog maar in de buurt van de 3 procent. Nederland scoort iets beter dan Vlaanderen, met een percentage van 11,7 procent. Frankrijk en Duitsland scoren dan weer iets minder goed, met percentages van respectievelijk 21,5 en 17,5 procent. Het OESO-gemiddelde bedraagt 15,5 procent. Wij zitten dus met 15 procent ongeveer op het OESO-gemiddelde.

Er is veel werk aan de winkel, maar ik geef maar mee hoe die 3 procent er plots is gekomen en hoe we dan pas nadien eigenlijk een zicht hebben gekregen.

Een andere mogelijkheid die interessant om te bekijken, is de geletterdheidsnorm te verlagen naar niveau 1 van PIAAC en de 3 procent uit het Pact 2020 daartegen af te zetten. Het niveau onder 1 is het laagste niveau van geletterdheid. Volwassenen die onder het eerste niveau presteren, zijn wel in staat om teksten te lezen. Laaggeletterdheid mag niet worden verward met analfabetisme, maar die mensen beschikken niet over de vaardigheden om de eenvoudigste geletterdheidstaken tot een goed einde te brengen. In dat geval, dus als je niveau 1 neemt, haalt Vlaanderen in PIAAC al 2,9 procent. Het OESO-gemiddelde ter zake is 3,2 procent. Dat maakt dat de doelstelling in Vlaanderen allang is behaald en dan niet ambitieus genoeg zou zijn. Als je dus niveau 1 neemt, zijn we er allang, als je niveau 2 neemt, is er nog veel werk aan de winkel.

Bovendien pleit ik absoluut tegen de normverlaging naar niveau 1, omdat er in Vlaanderen intussen een consensus is dat niveau 2 de minimumvereiste is om

volwaardig te kunnen deelnemen aan de samenleving. Denk ook aan de PISA-testen (Programme for International Student Assessment): daar heb je ook niveau 1, 2, 3 bij 15-jarigen. De laaggeletterdheidsdiscussie is er net gekomen naar aanleiding van PISA, waar we ook eigenlijk niveau 2 als basis nemen om te kunnen functioneren in de samenleving.

Daarom stellen we in het kader van het nieuwe plan voorop dat we de laaggeletterdheid willen doen dalen tot 10 procent van de bevolking tegen de volgende PIAAC-meting in 2022. Ik pleit er dus niet voor om naar niveau 1 te gaan, al zou me dat politiek comfort geven, maar om op niveau 2 te blijven en naar 10 procent te gaan.

Hoe komt het dat we staan waar we staan? PIAAC en voorloper IALS zijn de enige gegevensbronnen waarover we beschikken om betrouwbare uitspraken te doen over het globale niveau van geletterdheid in Vlaanderen. De volgende meting is voorzien voor 2022. De resultaten zullen we in oktober 2023 hebben, maar we moeten natuurlijk nog beslissen over de deelname aan die tweede PIAAC-cyclus, en dat gebeurt in samenwerking met en met cofinanciering van het beleidsdomein Werk en Sociale Economie (WSE). Ik hoop dus dat daarvoor ook in de budgetten zal worden voorzien.

De vaststelling dat het percentage laaggeletterden niet is gedaald in de periode 1997-2012, vind ik ook teleurstellend. Ik deel die analyse met u. Die vaststelling mag, gelet op de vorige sprekers in de vorige vragen, echter zeker niet worden aangegrepen om de moed te verliezen. Die moet ons net stimuleren om verdere inspanningen te doen. De PIAAC-bevindingen staan niet alleen. Ook vanuit andere bronnen krijgen we signalen dat we dit toch ernstig moeten nemen. De vaststelling mag niet worden geïnterpreteerd als een bewijs dat de door de vele betrokkenen geleverde inspanningen niet zouden lonen. Zonder die inspanningen was het percentage laaggeletterden waarschijnlijk niet gestagneerd, maar gestegen. De maatschappelijke uitdagingen zijn de jongste jaren immers niet kleiner geworden. Dat weet u ook, mevrouw Celis. Laaggeletterdheid is een probleem met vele oorzaken en de evolutie van het percentage van geletterdheid op het macroniveau is zo mogelijk nog complexer. Er is de veranderende maatschappelijke en sociaal-culturele context. Om een voorbeeld te geven, op basis van het PIAAC-onderzoek weten we dat migranten in Vlaanderen een relatief hoge kans hebben om laaggeletterd te zijn. Het aantal migranten is de jongste twintig jaar enorm toegenomen. Daartegenover staat het feit dat het percentage laagopgeleiden in die periode is gedaald, mede dankzij de verlenging van de leerplicht in de jaren 80. Als je een grote instroom hebt van mensen die de taal niet spreken, dan heb je dat dus natuurlijk een tijd. Het kan dus best zijn dat de inspanningen wel veel hebben geholpen, maar dat de instroom gewoon ook groter is geworden. Daar moeten we ook rekening mee houden.

U vroeg dan of het nieuwe plan tegemoetkomt aan de knelpunten. Ons Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024 is tot stand gekomen in een participatief proces met een grote input uit een wetenschappelijk syntheseverslag. We werken op drie sporen. Alle relevante beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid en sleutelorganisaties hebben we mee betrokken. Als bijlage bij dit antwoord zal ik ook een lijst met alle organisaties geven. Ook de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) werd betrokken bij de opmaak van het ontwerp van strategisch plan. Op die manier werd de samenwerking met alle bestaande partners verder uitgebouwd en versterkt, en werden ook nieuwe partners aangesproken op hun verantwoordelijkheid. Daarnaast werd er een aparte workshop georganiseerd met vertegenwoordigers van de centra voor basiseducatie en de centra voor volwassenenonderwijs. De laaggeletterden zelf zijn ook betrokken bij het beleidsproces, zoals expliciet werd opgeworpen in de beleidsevaluatie van het vorige geletterdheidsplan. Dat gebeurde middels een bevraging van de cursisten in de basiseducatie. Om en bij de driehonderd cursisten hebben deelgenomen aan die bevraging. U weet, of u zult

dat ook zien, dat de resultaten ook als bijlage zijn opgenomen bij het plan. Op die manier kregen we vijf strategische doelstellingen, die we nu verder willen concretiseren. Dat zal gebeuren via een engagementsverklaring in het voorjaar van 2018. We zullen uiteraard ook op tijd en stond evalueren.

Hoe gaan we de inspanningen monitoren? We hebben globaal voor het plan en per strategische doelstelling streefcijfers opgenomen. Daarnaast streven we naar een engagementsverklaring waarin we 20 tot 25 heel concreet geformuleerde SMART-acties (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) zullen opnemen. SMART impliceert dat ze meetbaar zijn, dat we dus kunnen meten of het beter wordt of niet. Er is ook een projectleider aangesteld. Zij rapporteert halfjaarlijks aan mij over haar werkzaamheden. Haar rapporten kunt u allen terugvinden op www.platformgeletterdheid.be.

Met het nieuwe plan kiezen we ervoor om blijvend in te zetten op het verhogen van de geletterdheid in de samenleving. Het onderwijs kan de problematiek van laaggeletterdheid niet alleen aanpakken. Wat het onderwijs zelf betreft, wil ik nog op iets wijzen. De regering heeft bij de hervorming van de centra voor basiseducatie en het volwassenenonderwijs gevraagd te focussen op de doelgroep van de laaggeletterden. Dat wordt een belangrijke kansengroep, die meer moet worden bereikt. U weet dat we ook open-end gaan financieren als laaggeletterden worden opgeleid. Dat kan een belangrijke incentive worden, ook voor de centra voor basiseducatie.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, ik dank u voor het uitvoerig antwoord. Ik ben blij dat u de ambitie deelt om iedereen mee te nemen in een sterk geletterdheidverhaal. Vroeger omvatte dat lezen en schrijven, en nu is het belangrijk dat ook de digitale geletterdheid als een basisvaardigheid wordt beschouwd.

U verwijst naar de doelstellingen voor 2020. We moeten die blijven vooropstellen en het klopt helemaal dat we de onderzoeken die voorafgaan aan nieuwe initiatieven om een derde strategisch plan te schrijven in hun context moeten bekijken. De vergelijking van cijfers is niet altijd een eenvoudige zaak, en die percentages zetten je vaak enigszins op het verkeerde been. Het hangt ervan af wat je met elkaar wenst te vergelijken.

Minister, ik heb de vijf strategische doelstellingen gelezen in het strategisch actieplan. Ze zijn perfect uitgewerkt en het is zeer interessant om daarmee aan de slag te gaan. Ik lees ook in het strategisch actieplan dat u de partners op hun verantwoordelijkheid zal aanspreken. Hoe ziet u de samenwerking met die partners? Is daar concreet al iets van bekend en wat verwacht u daarvan? Er wordt een lijst van partners opgegeven. Geeft dat veel persoonlijke vrijheid of moet ik dat veeleer zien in een samenwerkingsverband? Wat bedoelt u eigenlijk met de verantwoordelijkheid waarop ze aangesproken kunnen worden?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): In het strategisch plan staat vermeld dat het succesvol uitvoeren van het plan geletterdheid de verantwoordelijkheid is van veel beleidsdomeinen en van veel actoren, en niet alleen van onderwijs.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het is inderdaad een werk van velen. We hebben de lijst van al wie we bevestigd hebben bijgevoegd, maar daarnaast is het zo dat als we die smart-doelstellingen formuleren, we dat ook samen met partners doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de initiatieven om de kennis van het Nederlands te versterken – 246 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De Week van het Nederlands viel dit jaar tussen 7 en 14 oktober. Met dit initiatief maakt de Taalunie het belang van de Nederlandse taal op een feestelijke manier zichtbaar. De Taalunie laat zien dat de Nederlandse taal vooral boeiend kan zijn en dat zij kansen schept. Het motto 'Iedereen aan het woord' geeft het al aan: of je jong bent of oud, of je je leven lang al Nederlands spreekt of het net begint te leren, of je boekenwurm bent of gamer, iedereen doet mee.

De kennis van het Nederlands en het Nederlands kunnen spreken is onontbeerlijk, zowel in het onderwijs als op de arbeidsmarkt. De taalbaden Nederlands in het basisonderwijs en de verplichte extra-uren Nederlands in het secundair onderwijs staan dan ook terecht reeds een tijdje in de Vlaamse onderwijsregeling. Minister, u schreef het dan ook in de beleidsnota Onderwijs 2014-2019. Op bladzijde 35 lees ik : 'Op basis van de resultaten van het OBPWO-onderzoek naar de impact van het onthaal onderwijs op de schoolloopbanen van de anderstalige nieuwkomers neem ik initiatieven om het onthaalonderwijs verder bij te stellen en maximaal in te zetten op de kennis van het Nederlands bij deze leerlingen'.

Ondanks het feit dat er nog veel kinderen zijn die Nederlands niet als thuistaal hebben en ondanks de impact die we merken van niet vloeiend Nederlands kunnen spreken, zien we heel weinig effectieve opstarten van taalbaden Nederlands in Vlaanderen. Het is niet allemaal kommer en kwel natuurlijk, want in Sint-Niklaas bijvoorbeeld is een taalcoach aangesteld om dit te coördineren, wat een goede zaak is en wat we alleen maar kunnen toejuichen.

In het antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 332 van 11 maart 2015 gaf u het volgende aan: "In de regelgeving is niet bepaald dat de scholen aan de overheid moeten rapporteren over het al dan niet organiseren van een taalbad. Bij de overheid worden met andere woorden geen gegevens bijgehouden over het aantal leerlingen dat een taalbad heeft gevolgd en de gemiddelde duur van een taalbad. Het al dan niet inrichten van een taalbad kan door de onderwijsinspectie wel worden opgenomen in de scope van de doorlichting." Ik noteer echter wel dat veel leerkrachten en scholen blijven worstelen met kinderen die het Nederlands niet machtig zijn en de impact op het functioneren van het klasgebeuren. Een leerkracht kan maar doen wat hij kan en als de leerlingen hem niet verstaan, wordt onderwijzen niet zo evident.

Minister, hoe kunt u de effectiviteit van een maatregel of regelgeving nagaan als er geen indicatie bestaat over het inrichten van taalbaden Nederlands of de extra-uren Nederlands in het secundair onderwijs?

Overweegt u om dit wel te beginnen opvolgen? Zo ja, vanaf wanneer? Zo neen, waarom niet?

Op welke manier worden scholen momenteel op de hoogte gebracht dat ze deze maatregelen kunnen toepassen? Bij menig schoolbezoek vallen leerkrachten en directies immers uit de lucht als ik hen wijs op de mogelijkheden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Zoals u weet, voorziet het decreet Basisonderwijs in de mogelijkheid voor scholen lager onderwijs om een taalbad in te richten. Het is géén verplichting. Hetzelfde geldt voor de extra taallessen Nederlands in het voltijds gewoon secundair onderwijs.

Wat het laatste onderdeel van uw vraag betreft, hebt u een punt dat de scholen er voldoende moeten worden op gewezen dat ze het kunnen doen en dat er op dat stuk nog wat werk aan de winkel is. Omgekeerd zouden we met het opvragen aan alle scholen of ze al dan niet gebruik maken van deze mogelijkheid, nog niet weten of ze daar goed gebruik van maken. Het belangrijkste is natuurlijk te weten wat het effect is van taalstimulerende maatregelen. Het Steunpunt voor Onderwijsonderzoek (SONO) focust in onderzoekslijn 1.5 op de taalscreeningspraktijken en de taalstimulerende maatregelen die basis- en secundaire scholen ondernemen. Daarnaast wordt onderzocht wat de effecten van die praktijken en maatregelen zijn op de taalvaardigheid Nederlands van de leerlingen, rekening houdend met een aantal kenmerken van de scholen en leerlingen, zoals ligging en SES-indicatoren.

Door middel van zowel kwantitatief als kwalitatief onderzoek willen de onderzoekers aangeven hoe en waarom scholen en leerkrachten bepaalde taalscreeningspraktijken en taalstimulerende maatregelen implementeren en welke initiatieven het meest dan wel het minst effectief zijn in een bepaalde onderwijscontext.

In 2017 werden toetsen afgenomen in dertig basisscholen, in de vestigingsplaatsen en dertig secundaire scholen, in samenwerking met Loopbanen in het Secundair Onderwijs (LiSO). De leerlingen uit het eerste en derde leerjaar lager onderwijs legden een toets technisch lezen af. De leerlingen uit het derde, vierde en zesde leerjaar legden ook een toets begrijpend lezen af. De LiSO-leerlingen in het secundair onderwijs legden een toets Nederlands begrijpend lezen af. Overige gegevens die werden verzameld, zijn achtergrondgegevens van de leerlingen: geboortedatum, geslacht, taal, opleiding moeder/vader, historiek schoolloopbaan, zittenblijven. Van de scholen werden het aantal leerlingen en achtergrondgegevens van de schoolpopulatie – opnieuw thuistaal, SES – opgevraagd.

Daarnaast vulden de leerkrachten van de klassen die bevraagd werden, een vragenlijst rond taalbeleid en taalscreening in. Ook beleidsleden – directie en/of zorgleerkrachten – vulden een vragenlijst in omtrent screeningspraktijken – wie is erbij betrokken, welke toetsen worden afgenomen? – en de implementatie van taalstimulering in hun school. Met die gegevens zal door middel van een analyse worden nagaan wat de effecten van het talen- en taalscreeningsbeleid in scholen zijn op de leesvaardigheid van de leerlingen.

In januari 2018 zal een tweede fase van het onderzoeksprogramma ingaan, waarin de focus wordt gelegd op de taalstimuleringspraktijken die scholen aanwenden, op welke wijze en om welke reden ze daarvoor opteren, en wat een talenbeleid effectief of ineffectief maakt.

Op basis van de verzamelde kwantitatieve gegevens in 2017 zullen zes basisscholen en zes secundaire scholen worden geselecteerd voor een diepgaandere, kwalitatieve analyse van hun taalbeleid. We willen zowel scholen selecteren die effectief blijken te zijn voor leesvaardigheid en weinig aandacht besteden aan talenbeleid binnen het team, als effectieve scholen die veel aandacht besteden aan taalbeleid, taalstimulering en taalscreening. Indien mogelijk zullen ook niet-effectieve scholen die veel aandacht besteden aan taalstimulering en taalscreening, en niet-effectieve scholen die weinig aandacht besteden aan talenbeleid, worden geselecteerd. Ook hier willen we een grote dataverzameling doen en kijken naar de houding en de omgang met talenbeleid en taalstimulering in de praktijk. Voor de zomervakantie hoop ik een eerste rapport hierover te krijgen.

Waarom geef ik deze hele uitleg? Omdat ik wil aantonen dat het ons echt wel menens is. We willen de effectiviteit van het taalbeleid meten. Scholen zijn inderdaad niet verplicht om taalbaden te organiseren, maar ze kunnen het doen, en wij willen zien wat de effectiviteit is. Als blijkt dat er een fantastische effectiviteit is, kunnen we nagaan hoe we dat beleidsmatig in de volgende legislatuur aanpakken. Ik hoop dus dat we heel duidelijke gegevens zullen krijgen halfweg volgend jaar.

Toen de regelgeving nieuw was, in 2013, is ze toegelicht op de Ronde van Vlaanderen. Ze is ook gecommuniceerd via Klasse. Uiteraard werd de regelgeving ook via de omzendbrieven meegedeeld. Ze is opgenomen op de website van het beleidsdomein. Scholen die specifieke vragen hebben rond taalbeleid, kunnen hiervoor uiteraard ook bij hun pedagogische begeleidingsdiensten terecht.

Volgende week zullen we de 995 euro werkingsmiddelen voor de kleuters goedkeuren. Er gaat sowieso een Schooldirect naar de scholen. Ik denk dat het misschien, naar aanleiding van uw vraag, interessant zou zijn om de maatregelen die scholen zouden kunnen nemen, nog eens mee te geven in een Schooldirect, die dan daaraan wordt gewijd. Als de resultaten van het SONO-onderzoek beschikbaar zijn, zal dat een uitermate geschikt moment zijn om heel veel aandacht te geven aan het nut van een goed taalbeleid op school.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Eén ding valt me op: als er weinig scholen zulke taalbaden doen en als we die gaan evalueren, krijgen we natuurlijk een validiteitsprobleem en een betrouwbaarheidsprobleem. Als er heel weinig dat doen, kun je er weinig uitspraken over doen. Ik zou toch wel zeer sterk willen waarschuwen dat, als er nu uit zou komen dat de taalbaden niet werken, ik nu al kan zeggen dat het moeilijk is omdat er heel weinig scholen het doen. Ik heb toch wel met wat scholen contact en ben bij toch wat scholen langs geweest, en overal hoor ik zeggen dat ze eigenlijk niemand kennen die het doet en dat ze het navragen in de scholengemeenschap maar dat het ook niet gebeurt. Op vlak van evaluatie zal het niet zo evident zijn.

U hebt zelf al aangegeven – en ik denk dat daar misschien wel iets in zit – dat het al dan niet inrichten van een taalbad door de Onderwijsinspectie kan worden opgenomen in de scope van de doorlichting. We bezoeken dan de scholen, en dan kan de vraag zijn: 'Doen jullie dit of doen jullie dit niet?' Dan hebben we tenminste wel een indicatie van wat daar gebeurt, ook in de creativiteit van zaken die je kunt doen.

Wat kun je onder andere doen? Je kunt met een aantal basisscholen middelen samenleggen, de leerling ingeschreven laten in de school waar hij ingeschreven is, maar het taalbad op één plaats organiseren. Het gaat natuurlijk over uren, want er is niet in extra uren voorzien. Dan kun je zorgen dat de leerling effectief beter kan volgen in de onderwijstaal, dat hij meer de schooltaalwoorden beheerst en dat de leerkracht ook beter met hem of haar aan de slag kan. Er zijn alleen maar winnaars, alleen maar winnaars.

Dat is de reden waarom we daar toch wel mee aan de slag moeten durven te gaan en durven te doen, zoals we merken in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) in het secundair onderwijs, waar je ook een aantal leerlingen samenzet en waar zowel de leerkracht als de leerling resultaten boekt op zeer korte tijd en zeer efficiënt vooruitgang boekt.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Een van de bezorgdheden van de heer Daniëls is regelmatig en terecht 'oplettend dat we geen bijkomende tarra veroorzaken'. Ik vind het een terecht bezorgdheid die ook de onze is.

Om te evalueren moet men zich natuurlijk kunnen baseren op informatie. Ik denk dat de inspectieverslagen ons heel veel kunnen leren. Minister, ik zou er toch voor willen waarschuwen: let op als u bijkomende vragen, formulieren en ik weet niet wat oplegt aan de scholen, denk aan Operatie Tarra.

Minister Hilde Crevits: Ik vind het geen probleem om te kijken wat we uit de inspectieverslagen kunnen leren.

Ik begrijp de scepsis niet zo goed inzake het onderzoek dat we doen. Voor mij is dat bijzonder nuttig en interessant. Het kan een enorme meerwaarde zijn. De scholen die zeer actief bezig zijn rond taalbeleid – er zijn er best wel – kunnen het verschil maken. We zijn tot op vandaag aan het onderzoeken hoe het komt dat het op sommige scholen goed lukt om jongeren snel en efficiënt te integreren, en op andere niet. We zullen uit dit onderzoek mee kunnen afleiden of en in welke mate taalbeleid daar een hefboom kan zijn. Ik zou dat toch op een positieve manier willen bekijken.

Ik was zelf sterk vragende partij om dit onderzoek te doen. Dat is zoals het onderzoek dat we kregen van het Rekenhof rond de werkingsmiddelen in de scholen. Daaruit bleek dat sommige scholen meer werkingsmiddelen krijgen, dus nu weten we dat. Wat de effectiviteit is, weten we niet altijd. Voor mij is het nuttig om de meerwaarde te kennen.

We hebben vorige week een klein onderzoek naar buiten gebracht rond bewegen op school en wat de effecten zijn. Dat heeft een vrij grote impact, ook in scholen. Ze vinden beweging interessant om mee te werken. Ik mag niet vooruitlopen op de resultaten, maar ik kan me niet voorstellen dat het taalbeleid geen enorme impact zou hebben op een school, zeker op de plaatsen waar dat absoluut nodig is, waar een zeer meervoudige taalcontext heerst. Ik kijk eigenlijk een beetje reikhalzend uit naar de resultaten om er dan zeer actief mee aan de slag te kunnen gaan.

Uiteraard, mijnheer Daniëls, moeten we ervoor zorgen dat de resultaten gevalideerd zijn. Het is een onderzoek van ons steunpunt. Dus daar zit zitten geen mensen die onderzoek met de natte vinger doen. Dat zal grondig worden gemonitord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben geen vragende partij om extra documenten en formulieren op te sturen naar scholen. Ik stel gewoon vast dat als scholen het doen en de doorlichting passeert, dat dit evident erin zal zitten. Er is natuurlijk wel een verschil tussen een taalbeleid en taalbaden. Daar wil ik gewoon op wijzen. De scholen waar taalbeleid bestaat uit taalbaden, zijn heel dun gezaaid. Ik heb vernomen dat men niet overal weet dat dit kan. Als we dat dan gaan evalueren, moeten we rekening houden met dat verschil. Vandaar mijn enige scepsis. Als men uitspraken wil doen over taalbaden ... *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Er zijn er nauwelijks die taalbaden doen, dus het is moeilijker om daar uitspraken over te doen, laat staan wetenschappelijk vergelijkend onderzoek, en om te zeggen: dit of dat is effectiever en efficiënter. Dat is mijn enige bekommernis ter zake. Ik kijk verder mee uit naar het rapport.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toegankelijkheid van schoolgebouwen – 249 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toegankelijkheid van schoolgebouwen – 252 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over eventuele voorrang aan steun voor infrastructuurwerken die schoolgebouwen toegankelijker maken – 269 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, de Vlaamse Regering heeft het licht op groen gezet voor 41 nieuwe grote schoolbouwprojecten in Vlaanderen en Brussel. De investeringswaarde bedraagt 550 miljoen euro voor een totale oppervlakte van 250.000 vierkante meter. Het gaat om een DBFM-programma waarbij er wordt samengewerkt met de private sector. Veel aandacht gaat naar duurzaamheid.

On Wheels heeft daarop een petitie gelanceerd om alle 41 nieuwe schoolgebouwen toegankelijk te maken voor iedereen. On Wheels vraagt de minister uitdrukkelijk om streng toe te zien op de toegankelijkheid van de gebouwen. "Willen we inclusie in het onderwijs, dan moet de infrastructuur daarop zijn voorzien", aldus On Wheels.

Het M-decreet maakt het mogelijk dat leerlingen met een beperking – indien gewenst en mogelijk – onderwijs kunnen volgen in de reguliere secundaire en basisscholen. Echter, niet alle scholen beschikken over de nodige fysieke aanpassingen om deze leerlingen ook effectief te ontvangen. Ook de schoolgebouwenmonitor van 2013 toonde aan dat dit een aandachtspunt is.

Minister, hoe reageert u op de vraag van On Wheels om streng toe te zien op de toegankelijkheid van de schoolgebouwen? Op welke manier zult u hier concreet gevolg aan geven?

In welke mate en in welke fase wordt het agentschap Toegankelijk Vlaanderen (Toevla) mee betrokken in het project om te komen tot maximaal toegankelijke schoolgebouwen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Er zijn twee gelijkaardige vragen uit één fractie. Dat toont wel aan dat wij dit thema belangrijk vinden, zowel vanuit de invalshoek van de infrastructuur als vanuit de toegankelijkheid.

Mevrouw De Meulemeester heeft al een gedeelte van de kwestie geschetst. Ik zal niet in herhaling vallen. Ik wil er gewoon op wijzen dat er wordt gevraagd om die 41 nieuwe grote schoolgebouwen toegankelijk te maken. De organisatie diende het project Drempelvrees in om directies te sensibiliseren. Ze lanceerde in 2015 al een app waarmee rolstoelgebruikers op hun smartphone kunnen nagaan of handelszaken in enkele steden al dan niet toegankelijk zijn.

Ik verwijs naar de commissievergadering van 21 april 2016, waar ik u al enkele vragen hebt gesteld omtrent de toegankelijkheid van schoolgebouwen. In uw antwoord gaf u onder meer aan dat: "We gaan daar effectief meer inspanningen voor doen. (...) Het is van belang dat wij voldoende duidelijk maken aan de scholen hoe belangrijk het is. Het is niet omdat er een regel is, dat die ook ingebakken geraakt in de schoolse renovatiepraktijk. Wij plannen nog een aantal initiatieven, en zeker een verregaandere betrokkenheid van ons expertisecentrum en het agentschap om dat aan alle scholen nog eens duidelijk te maken, niet vanuit een bestraffend idee, maar vanuit de grote kansen die er zijn als je werkt aan integrale toegankelijkheid. Dat is veel meer dan het toegankelijk maken voor mensen met een beperking. Dat gaat over een algemeen comfortgevoel dat je daarmee bereikt."

Minister, ik heb er toen ook op gewezen dat we een zeer goed agentschap hebben: het agentschap Toegankelijk Vlaanderen. Het is in de mooie Wase hoofdstad Sint-Niklaas gevestigd.

Dat agentschap beschikt over zeer veel goede praktijkvoorbeelden. Het agentschap kan op plan helpen om zonder grote kosten voor een realisatie van de toegankelijkheid te zorgen. Daar gaat het om. We moeten niet nadien een lift installeren of schuine planken leggen. Dat vormt eigenlijk nadien een grote kost. Indien op voorhand overal deuren met een doorgangsbreedte van een meter worden geplaatst, kost dat minder dan nadien stukken uit te slijpen en opnieuw deuren te plaatsen.

Minister, hebben uw administratie of uzelf al kennis genomen van het project Drempelvrees? Zo ja, wat zijn de bevindingen? Welke inspanningen en initiatieven die u toen in uw antwoord hebt aangehaald, hebt u sinds de commissievergadering van 21 april 2016 uitgerold om te realiseren wat u toen hebt verklaard?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, mijn fractie vindt dit een belangrijk thema. We hebben hierover in het verleden al schriftelijke vragen en vragen om uitleg gesteld. De inleiding door de vorige sprekers ontslaat me ervan uitvoerig op mijn volledige vraagstelling in te gaan.

Minister, ik heb een specifieke aanvullende vraag. Kan er bij de beoordeling van subsidieaanvragen voor infrastructuurwerken een prioritering komen voor specifieke projecten om schoolgebouwen meer toegankelijk te maken? Hierbij moeten we uiteraard rekening houden met de nieuwe situatie die ten gevolge van het M-decreet is ontstaan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, de nieuwe DBFM-projecten moeten voldoen aan de gewestelijke stedenbouwkundige verordening betreffende de toegankelijkheid. Die verordening geldt voor nieuwbouw, voor verbouwingen en voor uitbreidingen van publiek toegankelijke gebouwen. De verordening geldt tevens voor schoolgebouwen. Ongeacht of ze worden gefinancierd door middel van DBFM, de reguliere financiering van AGION of met capaciteitsmiddelen, moeten scholenbouwprojecten rekening houden met de regelgeving inzake toegankelijkheid. Ik heb op 21 april 2016 een en ander uitgebreid toegelicht in deze commissie.

De toegankelijkheidsnormen zijn opgenomen in de voorwaarden om een omgevingsvergunning te krijgen. De gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren voeren tijdens de fase van de bouwaanvraag een controle uit op de voorliggende scholenbouwdossiers. Indien tijdens de uitvoering van de vergunde plannen wordt afgeweken, is er sprake van een bouwovertreiding.

Wat de nieuwe DBFM-projecten betreft, legt het modeldocument voor de opmaak van de projectdefinitie de nadruk op het belang van integraal toegankelijke schoolgebouwen en hun omgeving. De definitie van een integraal toegankelijk ontwerp wordt er beschreven. Er wordt verwezen naar de geldende regelgeving inzake toegankelijkheid.

Dat modeldocument verwijst tevens naar de bekende inspiratiebundel 'Integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen' die AGION en de vzw Enter hebben opgesteld. De vzw Enter is ondertussen het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen geworden. De bundel wil ontwerpers en bouwheren informeren, inspireren en ondersteunen om de toegankelijkheid van schoolgebouwen voor iedereen te optimaliseren.

Het is in principe dan ook niet nodig bijkomende kosten te maken door een advies over de toegankelijkheid te vragen. Er is een goede gids beschikbaar. Architecten die een ontwerp maken, kunnen hier perfect rekening mee houden. Het is natuurlijk mogelijk het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen om advies te vragen, maar dit kost geld. Veel mensen die iets bouwen, doen dat. Er zijn echter richtlijnen die ze kunnen volgen.

Wat de betrokkenheid betreft, is er op mijn vraag, onder meer in het voorjaar van 2017, tweemaal overleg met het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen gepleegd. AGION was hierbij aanwezig. Het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen had toen net een opstartfase achter de rug. Er was net een nieuwe directeur aangesteld, namelijk mevrouw Metten. Er zijn toen een aantal denksporen voor de samenwerking met derden voorgesteld, zoals de screening van de nieuwe DBFM-scholenbouwprojecten. We zouden dit nu nog moeten concretiseren.

AGION heeft het topic 'Werk maken van toegankelijke scholen' in de nieuwsbrief Focus op Scholenbouw opgenomen. Op die manier heeft AGION de inspiratiebundel 'Integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen' opnieuw onder de aandacht gebracht. In het verleden zijn hierover al succesvolle studiedagen georganiseerd. Het is van belang dat universal design ook voldoende aan bod komt in de opleidingen architectuur en projectontwikkeling.

Wat het project 'Drempelvrees' betreft, heeft On Wheels ons niet zelf gecontacteerd: wij hebben zelf contact met de organisatie opgenomen. Dat is het verschil. De organisatie komt het project op mijn kabinet toelichten. Ik zal er persoonlijk niet bij zijn, maar mijn medewerkers en de administratie zullen er zijn.

Mijnheer De Meyer, AGION heeft geen specifieke, aparte subsidieprocedure voor werken louter in functie van de toegankelijkheidsdoelstelling.

Voor het vrij gesubsidieerd onderwijs is het wel mogelijk om op korte termijn subsidie te krijgen binnen de voorwaarden van de verkorte procedure. Dat is de uitzonderingsprocedure, met een maximale kostprijs van 125.000 euro. Binnen dat kader kun je perfect verbouwingswerken uitvoeren in functie van toegankelijkheid. Voor het officieel gesubsidieerd onderwijs bepaalt AGION de prioriteiten in overleg met de respectieve onderwijskoepels. Steden, gemeenten en provincies kunnen in overleg met hun onderwijskoepel de concrete subsidievragen bespreken in functie van de realisatie van toegankelijkheidswerken.

Voor het gemeenschapsonderwijs heeft de Raad van het GO! de bevoegdheid om grote infrastructuurwerken toe te wijzen aan specifieke scholenbouwprojecten. U kent de integraalplannen van het GO! Men heeft daar echt de bedoeling om de toegankelijkheid van de schoolgebouwen en schooldomeinen zo veel mogelijk in elkaar te integreren, en dus niet eerst te bouwen en achteraf te gaan kijken hoe men het toegankelijker kan maken. Dat zou eigenlijk zelfs niet meer mogelijk mogen zijn.

Bij nieuwbouw en grondige schoolbouwrenovaties ligt de focus op integrale toegankelijkheid, inclusief voorzieningen in het gebouw voor mensen met een beperking. Daarnaast beschikken de 26 GO!-scholengroepen elk over een budget voor het uitvoeren van kleinere infrastructuurwerken. Die budgetten kunnen een oplossing bieden voor problemen inzake toegankelijkheid, los van een volledige tootaalrenovatie van het gebouw.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Bedankt, minister. Er kunnen inderdaad heel veel aanpassingen gebeuren zonder dat daar grote middelen voor nodig zijn. Belangrijk is de sensibilisering daarrond. Ik denk dat daar echt nog wat werk van moet worden gemaakt, ten aanzien van ontwerpers en bouwheren. Van in het begin, bij het ontwerp van de plannen, zouden alle beschikbare documenten – de 'Inspiratiebundel integrale toegankelijkheid van schoolgebouwen' van AGIO en vzw Enter – erbij moeten worden genomen, zodat de gebouwen toegankelijker kunnen worden gemaakt van bij het begin. Dat zou eigenlijk een automatisme moeten worden. Het is belangrijk dat de toegankelijkheid van in het begin mee wordt aangepakt, zodat je achteraf niet nog een deur moet gaan verbreden enzovoort. Ze hebben ook de expertise om die bouwheren en ontwerpers bij te staan. Ik denk dus dat we daar meer aan sensibilisering moeten doen.

De databank toevla.be toont aan welke scholen goed uitgerust zijn. In commissievergaderingen van april 2015 en april 2016 zei u al dat het opnemen van gescreende scholen beter kon. AGIO en het agentschap Toegankelijk Vlaanderen zouden uitzoeken hoe de databank toevla.be beter kon worden aangevuld met goede praktijkvoorbeelden. Inzake transparantie kan er dus inderdaad nog een tandje bij worden gestoken, want als we vandaag naar die databank kijken, dan zien we dat er 23 scholen zijn opgenomen. Op de keten van toegankelijkheid – zoals aangepaste toiletvoorzieningen voor personen met visuele of auditieve beperkingen, toegangspalen enzovoort – krijgt slechts één school scores. Wanneer zullen meer scholen gescreend en opgenomen worden in die databank, minister? En indien u zelf al een screening en een opname in de databank aangeeft, kunt u goede praktijkvoorbeelden geven?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Bedankt, minister. U verwijst in uw antwoord naar de stedenbouwkundige verordeningen. Als die school niet in orde is, zou stedenbouwkundig de school de vergunning geweigerd kunnen worden. Ik denk dat we het dan eigenlijk te complex aan het maken zijn en het te ver aan het drijven zijn. Mijn vraag is vooral om dit in het planproces al vroeg mee op te nemen. We zien in scholen heel dikwijls dat dat op het einde komt: 'Ah ja, toegankelijkheid, en ah ja, we moeten nog een lift en een schuine helling hebben.' Dat is het spijtige aan het verhaal.

Ik weet dat dat in sommige projecten vlot wordt meegenomen en in andere minder. Waar ik vooral op wijs, is dat er heel veel goede praktijken zijn en er heel veel ervaring is, bijvoorbeeld bij het agentschap Toegankelijk Vlaanderen, rond overheidsgebouwen. Als we dan gaan kijken naar het multifunctioneel inzetten van schoolgebouwen, wordt dat schoolgebouw eigenlijk een publiek toegankelijk gebouw. Als je daar van in den beginne, bij het ontwerpen van het concept, rekening mee houdt, is dat geen meerkost. Daar wil ik vooral op wijzen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Mijn vraag sloeg natuurlijk op de aanpassing van bestaande gebouwen die soms dertig of veertig jaar oud zijn. Maar ik heb uit het antwoord van de minister begrepen dat er voor elk onderwijsnet procedures zijn

om daar op een relatief korte termijn – ‘relatief korte termijn’ spreek ik met de nodige schroom uit – werk van te kunnen maken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik ga akkoord met elk van jullie aanvullingen. Er bestaan procedures om er werk van te maken. Anderzijds: als je in deze tijden, in 2017, een nieuwbouw plaatst en je houdt als school geen rekening met toegankelijkheid, kan ik daar niet bij. En zelfs als je het als school zou vergeten, dan is het toch wel de verdomde plicht van de architect die de school ontwerpt om daar standaard rekening mee te houden. Maar ik ben er zelf met een getrouwd en ik heb een dochter die die studies doet, dus misschien ben ik daar ondertussen iets te veel in geconditioneerd. Maar dit is nu toch wel elementair, ook als je een ziekenhuis ontwerpt, afhankelijk van je specialisatie, dat je bij een nieuwbouw die toegankelijkheid meeneemt.

Wat de goede voorbeelden betreft, heb ik net aan jullie gezegd dat er een inspiratiegids is. We hebben ook contact met Toegankelijk Vlaanderen om te kijken hoe we kunnen samenwerken, want we willen de scholen niet op kosten jagen. Als er al gemeengoed en goede praktijken zijn, kun je door gewoon te kijken al veel leren. We zitten daarover dus samen. Het eerste gesprek was een kennismakingsgesprek omdat er een nieuwe directeur was. We gaan voluit samenwerken om Toegankelijk Vlaanderen maximaal in te zetten om ook die scholen, voor zover dat nodig is, extra te documenteren. Maar het moet een basishouding zijn. Ik deel de mening van collega Daniëls dat als je er van in het begin rekening mee houdt, het niet meer kost.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het dalend aantal studenten in de opleidingen gezondheidszorg aan de hogescholen
– 347 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de inschrijvingscijfers voor opleidingen in de zorgsector
– 372 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opleiding hbo5 (hoger beroepsonderwijs 5) verpleegkunde
– 373 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, voor het eerst in tien jaar tijd zouden zich minder studenten ingeschreven hebben voor opleidingen in de gezondheidszorg aan de hogescholen. Verpleegkunde krijgt de grootste klappen. In 2016 kozen nog 21.906 studenten voor een opleiding in de gezondheidszorg. Dit jaar zijn dat er 21.397, zo meldt de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA). Dat is een daling van 2,3 procent. Voor verpleegkunde daalt het aantal studenten zelfs met 7,8 procent. Verso, de werkgeverskoepel van de social profit in Vlaanderen, stelt dat de daling zorgwekkend is. Er zijn nu al veel meer vacatures dan er ingevuld kunnen worden met de instroom uit de hogescholen.

Op mijn vraag om uitleg van 5 oktober 2017 over de vernieuwde bacheloropleiding verpleegkunde bleek dat u geen terugval waarnam in het aantal studenten dat startte aan het vernieuwde programma in het academiejaar 2016-2017. Een jaar langer studeren had geen impact op het aantal jongeren dat startte aan de opleiding. Voor dit academiejaar 2017-2018 zouden er nog geen alertmeldingen gekomen zijn van een hogeschool dat er een daling zou zijn van het aantal inschrijvingen.

Minister, hoe interpreteert u de cijfers? Gaat het om een reële daling? Ervaart u die als zorgwekkend? Kreeg u alertmeldingen binnen van hogescholen over een daling in het aantal inschrijvingen aan een opleiding in de gezondheidszorg voor het academiejaar 2017-2018? Welke bijkomende maatregelen wilt u nemen om een tekort aan studenten in opleidingen gezondheidszorg aan de hogescholen in de toekomst tegen te gaan? Hoe wilt u dit oplossen voor de vernieuwde bacheloropleiding verpleegkunde? Hebt u reeds overleg gehad met uw collega, minister Vandeuren, over de aantrekkelijkheid van zorgberoepen? Wat kwam daaruit voort? Zal het Actieplan 3.0 'Werk maken van werk in de zorg- en welzijnssector' worden bijgestuurd?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ook onze fractie vindt dit een belangrijk thema, hoewel er slechts één vraagsteller is vanuit onze fractie hierover. Ik ga de inleiding van mijn collega niet herhalen, maar onmiddellijk overgaan tot de vraagstelling.

Minister, hoe interpreteert u de daling in het aantal inschrijvingen in de zorgsector, en meer specifiek de forse daling bij de inschrijvingen voor verpleegkunde? Ziet u dit als zorgwekkend? Zijn er op beleidsvlak eventuele bijstellingen of nieuwe initiatieven nodig, zoals een samenwerking met minister van Welzijn Vandeuren of een samenwerking met federaal minister De Block? Zo ja, welke ziet u haalbaar?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): "In 2016 werden via de omzetting van de Europese richtlijn 2013/55 de minimale opleidingscriteria en minimale competenties voor verpleegkundigen ingevoegd in de Belgische wetgeving. Alle personen die een opleiding verpleegkunde aangevat hebben vanaf september 2016 dienen te beantwoorden aan deze vereisten (ongeacht het opleidingsniveau). Deze wetswijziging beoogt een minimaal kwaliteitsniveau voor alle verpleegkundigen."

Bovenstaande passage konden we lezen in een brief van federaal minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid De Block aan de Federale Raad voor Verpleegkunde, verstuurd op 11 september jongstleden. Hierbij stelt zich het probleem dat de titel verpleegkundige enkel zal kunnen worden uitgereikt als de opleiding voldoet aan bovenstaande Europese richtlijn. De opleiding hbo5 verpleegkunde, die op 1 oktober 2016 ongeveer 7800 inschrijvingen telde, voldoet op dit moment niet aan deze richtlijn waardoor zij die gaan afstuderen enkel hoog opgeleide zorgkundigen zullen zijn. Minister, tijdens de commissievergadering van 10 november 2016 gaf u onder meer aan: "Voor mij is het essentieel dat we over hbo5 verpleegkunde kunnen blijven spreken. Een scenario waarbij deze afgestudeerden niet als verpleegkundigen zouden worden geduid, kan ik niet steunen."

Minister, hebt u kennis genomen van de brief van minister De Block aan de Federale Raad voor Verpleegkunde? Zo ja, wat is uw reactie op de inhoud daarvan? Welke aanpassingen zijn er nodig zodat hbo5 verpleegkunde voldoet aan de Europese richtlijn? Hebt u nog contact gehad met minister De Block in verband met de hervorming van het KB 78 dat cruciaal is in het debat rond de hbo5-opleiding? Ik voeg er een vierde vraag aan toe, die u allicht zult hebben voorbereid: wat met de studenten die gestart zijn in die opleiding en die potentieel zullen

afstuderen zonder diploma verpleegkunde als dit wordt doorgezet, zoals minister De Block heeft aangegeven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, alle vragen zijn relevant. Op deze vraag kunnen we, in mijn geval, niet met twee antwoorden. Ik vind dit thema bijzonder belangrijk. Niet alleen, collega's, wat instroomcijfers betreft, maar ook de laatste punten die zijn aangehaald in verband met de oplossing die er moet komen voor hbo5. Daarover straks iets meer.

De vragen zijn gebaseerd op de zogenaamde oktobertelling van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA). Dat is een telling op initiatief van de hogescholen zelf. Die telling heeft geen formeel karakter en wordt ook niet gevalideerd. De databank hoger onderwijs geeft pas enkele maanden na de start van het academiejaar de gevalideerde cijfers. Ik heb die vandaag dus nog niet, waardoor ik enige voorzichtigheid aan de dag moet leggen.

Ik heb bij de VLHORA de detailgegevens opgevraagd van hun eigen telling, omdat het belangrijk is dat we geen appels met citroenen vergelijken. Daaruit blijkt inderdaad dat voor het eerst sinds jaren de cijfers een beetje zouden terugvallen in de opleidingen van het studiegebied gezondheidszorg, en dus ook in de bacheloropleiding verpleegkunde.

De reden daarvoor is niet duidelijk. De betrokken hogescholen hebben – toevallig of niet – net vandaag overleg hierover binnen de VLHORA. Zij hebben bij mij nog niet aan de alarmbel getrokken. Schommelingen komen wel vaker voor, maar in dit geval is het natuurlijk wel opvallend omdat er tot en met vorig jaar een stijgende trend waar te nemen was.

Ik spreek hier echt met twee woorden, omdat we geen definitief gevalideerde cijfers hebben. We moeten dus nog een beetje wachten vooraleer we allerhande grote verklaringen maken of conclusies trekken.

Belangrijke kanttekening is dus dat het over een eerste telling gaat, bij de start van het academiejaar. In de statistische jaarboeken van het ministerie en de applicatie Dataloop worden gevalideerde aantallen opgenomen en die liggen 10 procent lager dan de VLHORA-telling. Hoe komt dat? Niet omdat de VLHORA niet kan tellen, maar omdat studenten tijdens het academiejaar nog van opleiding veranderen of zich uitschrijven. Bij generatiestudenten is het verschil nog groter: de gevalideerde aantallen na afloop van het academiejaar liggen minstens 15 procent lager dan het aantal van de VLHORA-telling bij de start van het academiejaar. Hiermee wil ik alles toch een beetje nuanceren.

Het is nu uiteraard afwachten of de daling die VLHORA bij zijn telling vaststelt ook zal worden bevestigd in de cijfers op het einde van het academiejaar. Daarover kan ik nog niets zeggen.

Gelet op de voorlopigheid van de cijfers en de zoektocht naar oorzaken door de hogescholen zelf, lijkt het me voorbarig – ik zei het net – om grote uitspraken te doen. Het lijkt niet aan de overgang naar de vierjarige opleiding te liggen, want die is vorig jaar al ingevoerd, en toen is het aantal inschrijvingen toegenomen en niet afgenomen. Eventueel is er een algemene terugval in de interesse voor de zorgsector en zelfs de social profit in de ruimere zin mogelijk. De VLHORA heeft zelf gezegd in het persbericht en er is mij ook bevestigd dat, gelet op de tijd waarin we nu leven, de aandacht voor de zachtere socialprofitsector een beetje vermindert. Ook in de hbo5-opleiding noteerden we al een lichte terugval in het aantal starters. Mevrouw Soens heeft daarover de schriftelijke vraag 673 gesteld.

Sowieso monitoren we de instroom, de doorstroom en de uitstroom in de opleidingen met verhoogde aandacht. Het bijhouden en analyseren van de nodige boordtabellen is ook een vast onderdeel van de uitrol van het actieplan van collega Vandeuren.

Vanuit Onderwijs is het moeilijk om in de opleiding te gaan ingrijpen op basis van wat we nu weten. Het lijkt me beter om stabiele cijfers af te wachten en samen met minister Vandeuren en de Vlaamse zorgambassadeur – uiteraard – te zien hoe die instroom op peil kan worden gehouden.

Collega's, jullie hebben ook vragen gesteld over de brief van collega De Block aan de Federale Raad voor Verpleegkunde. Ik heb zelf een brief gestuurd aan collega De Block. En ik heb de brief van minister De Block aan de Federale Raad voor Verpleegkunde ook ontvangen. De passage die u daaruit citeert, is niet nieuw, zeker niet voor Vlaanderen. De Federale Regering heeft in 2016 inderdaad de bepalingen van de Europese richtlijn omtrent de 'verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger' overgenomen in de gecoördineerde wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen. Maar die Europese richtlijn was al lang van toepassing op de Vlaamse opleidingen. De eerste versie van die richtlijn dateert van 1977, met updates in 1989, 2005 en 2013. Dat is dus helemaal niets nieuws.

In 2009 heeft Vlaanderen zelf, na opmerkingen van de Europese Commissie, werk gemaakt van de expliciete omzetting van de richtlijn in eigen Vlaamse regelgeving, en dat voor de beide opleidingen. Voor de bacheloropleiding is in de Codex Hoger Onderwijs opgenomen dat de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) de conformiteit aan de richtlijn moet checken bij de opleidingsaccreditatie. Voor de hbo5-opleiding, die georganiseerd wordt door secundaire scholen, is dit geregeld per omzendbrief, die evengoed bepaalt dat het programma rekening moet houden met de bepalingen uit de richtlijn. De overname in de federale wet creëert voor Vlaanderen dus geen nieuwe situatie: beide opleidingen werden altijd al met de richtlijn geconfronteerd.

De opleidingseisen die in de Europese richtlijn zijn beschreven, vormen een uitdaging voor de opleidingen verpleegkunde. Dat blijkt eerst en vooral duidelijk in de bacheloropleiding, waar het aandeel stage te laag was om aan het door Europa vereiste aantal uren te komen. Zoals vastgelegd in de regelgeving, is dit een aspect geworden bij de visitaties van de opleidingen en dus ook bij de accreditatie. Uiteindelijk is na meerdere externe onderzoeken en overleg met de opleidingen en de sector beslist om de opleiding uit te breiden van 180 naar 240 studiepunten. Maar dat gebeurde weloverwogen, op basis van een proces van jaren. Het is een ingrijpende wijziging. En u weet dat die stage ook voor een stuk kan worden betaald in dat laatste jaar.

Voor de hbo5-opleiding zitten we nog in een eerdere fase van het proces. De cel kwaliteitszorg hbo5 van de commissie Hoger Onderwijs heeft in 2016 een tussen-tijdse kwaliteitscontrole uitgevoerd op basis van zelfevaluatie-rapporten op het niveau van alle instellingen die hbo5-opleidingen aanbieden. Alle twintig scholen verpleegkunde hbo5 kregen in dit kwaliteitsproces een beoordeling voldoende of goed. Ik heb het al twintig keer gezegd en ik zal het blijven herhalen: de kwaliteit van de opleidingen is goed.

Dat kwaliteitstoezicht had op zich niet tot doelstelling om de conformiteit aan de richtlijn te controleren. Niettemin is de richtlijn wel aan bod gekomen, omdat die voor de opleidingen uiteraard een belangrijke leidraad is.

De commissie heeft haar bevindingen over de hbo5-opleidingen verpleegkunde en de Europese richtlijn samengevat in een afzonderlijk rapport waarin de problematiek in zijn algemeenheid wordt belicht, zonder uitspraken te doen over individuele scholen.

De commissie schetst in haar rapport de moeilijkheden voor de huidige hbo5-opleidingen verpleegkunde om integraal te blijven voldoen aan de Europese richtlijn, en situeert deze op drie vlakken: de competenties, de specialismen in het werkveld en de duur van de opleiding.

Mede op basis van de signalen van de commissie maar ook opnieuw na overleg met de scholen en de sector, hebben we begin 2017 met de Vlaamse Regering een standpunt ingenomen over de toekomst van de hbo5-opleiding. Dat standpunt ligt helemaal in lijn met wat we kamerbreed in dit parlement hebben beslist: het behoud van de leerladder voor de zorgopleidingen, met verpleegkunde op niveau 5 en niveau 6. Naar dat standpunt heb ik ook verwezen in het antwoord op de eerder vermelde schriftelijke vraag 673 van mevrouw Soens.

De kern van dat standpunt is het pleidooi om de hbo5-verpleegkundige op te nemen in de federale wetgeving als eigenstandig profiel, met de autonomie en de bevoegdheden die hbo5-verpleegkundigen vandaag in de praktijk hebben, maar naast dat van verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger. Het zijn beiden verpleegkundigen, maar het zijn twee verschillende profielen en de sector heeft beide profielen hard nodig. We kunnen niet verder met één profiel, dat is onvoldoende. Bijna de helft van het verplegend personeel dat afstudeert, komt uit onze hbo5-opleiding.

De contacten met minister De Block over dit thema zijn veelvuldig. Het standpunt van de Vlaamse Regering is trouwens gebaseerd op zaken die expliciet aan bod zijn gekomen tijdens de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid: een juridische analyse van de diensten van de federale minister die de principiële mogelijkheid bevestigt om in meer dan één soort verpleegkundige te voorzien in de federale wetgeving, en het antwoord van de bevoegde eurocommissaris op vragen die tijdens de interministeriële conferentie zijn geformuleerd en aan de Europese Commissie zijn gesteld. In dat antwoord kwam ook de expliciete bevestiging dat een lidstaat de mogelijkheid heeft om naast de Europees gereguleerde verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger ook nog andere verpleegkundigen in te zetten in de zorgsector.

Het is nu zaak om minister De Block ook te overtuigen en te werken in de richting van een eigenstandig profiel voor de hbo5-verpleegkundige. Ik heb er absoluut begrip voor dat deze ingreep moet worden afgestemd binnen de grote federale werf om het KB 78 te hervormen, maar we moeten dit dossier nu echt wel opgelost krijgen.

Er wordt intussen opnieuw overleg ingepland tussen het Vlaamse en het federale niveau. Ik blijf uiteraard onze lijn verdedigen, het is trouwens de lijn van de Vlaamse Regering waarin drie partijen vertegenwoordigd zijn die ook federaal voor een oplossing kunnen helpen zorgen.

Mijnheer Daniëls, wie start aan de opleiding, studeert sowieso af als verpleegkundige. Dat is ook een garantie die we geven: starten aan de opleiding is ook het diploma behalen.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil nog eens benadrukken hoe belangrijk het is dat we gemotiveerde studenten aantrekken en die jonge mensen op een degelijke manier informeren over de opleiding gezondheidszorg en hun toekomstperspectieven op de arbeidsmarkt. Ik hoop echt dat de oriëntatiemiddelen meer studenten die in de wieg zijn gelegd als verpleegkundigen, zullen toeleiden naar de opleidingen gezondheidszorg.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik heb begrepen dat er momenteel geen alarm is, maar dat we de zaak wel alert verder moeten opvolgen en moeten wachten op meer stabiele cijfers. Dit wordt dus vervolgd.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw toelichting. U hebt gezegd dat wie nu in de opleiding zit, effectief zal afstuderen met een diploma verpleegkunde en na hbo-5 ook aan de slag kan in ziekenhuizen. Met een diploma dat nadien zou worden gedevalueerd is men ook niet veel. We moeten daarover waken, ook in het belang van de hbo5-opleidingen. Want als zou blijken dat die opleidingen tot niets leiden, dan houdt een belangrijk onderwijsniveau in de personen-zorg voor een specifiek studentenprofiel op te bestaan, met heel veel expertise.

We zullen dit dossier van zeer dichtbij volgen in de hoop dat iedereen zijn gezond verstand gebruikt, zowel in het licht van de opleiding als vanuit de nood die onze ziekenhuizen hebben. Immers, wanneer al onze hbo5-verpleegkundigen morgen stoppen met werken in ziekenhuizen, dan zullen veel ziekenhuisvleugels moeten sluiten.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Ik weet dat de cijfers nog niet definitief zijn, ik had die opgevraagd in mijn schriftelijke vraag waar al een aantal keren naar is verwezen. Toen de opleiding van drie naar vier jaar ging, hebben wij de vrees geuit dat er misschien studenten zouden zijn die zouden worden tegengehouden om de opleiding aan te vatten, zeker omdat er ook een latere uitstroom is wat mogelijks binnen een aantal jaren voor problemen zou kunnen zorgen in de ziekenhuizen. Dat wordt deels opgevangen met contractstages, maar dat zijn natuurlijk geen afgestudeerde verpleegkundigen.

Minister, we moesten ons toen geen zorgen maken, en u zegt dat we ons nog altijd geen zorgen moeten maken, maar ik zou u toch willen vragen om niet helemaal uit te sluiten dat de verlenging van die opleiding een van de mogelijke factoren zou kunnen zijn van een mogelijke daling van het aantal studenten en goed te onderzoeken wat daar de redenen van zouden kunnen zijn. We zien immers dat de dropout in de opleiding zelf toeneemt, zeker van de weinige jongens die starten in de opleiding verpleegkunde. Het is een zeer vrouwelijk beroep en we moeten er dan ook voor zorgen dat de weinige jongens die starten, ook afgestudeerd geraken.

Ik had ook een schriftelijke vraag over hbo5. U antwoordde dat tot nader order de federale minister niet de intentie heeft om de wetgeving op dat punt bij te sturen. Ik zou willen vragen dat de leden van wie de partijen ook vertegenwoordigd zijn in de Federale Regering, hun collega's oproepen om het standpunt van minister De Block te wijzigen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We hebben als regering een standpunt ingenomen, en dat is duidelijk: we gaan voor het behoud van hbo5 en voor een eigenstandig statuut. Ik wil zelfs nog meer zeggen: dit standpunt is ook overlegd met de sector zoals de ziekenhuizen, die weten dat we hbo5'ers nodig hebben. Het is ook niet zonder reden dat er twee verschillende profielen zijn. Ze worden ook anders beloond. Als we alleen nog een bacheloropleiding hebben, dan zullen we een zeer grote instroom missen. Deze instroom verricht zeer goed en degelijk werk in ziekenhuizen samen met de bachelors Verpleegkunde.

We monitoren de cijfers. Mevrouw Soens, ik ben zeker bereid om te kijken of de vier jaar daar voor iets tussen zou kunnen zitten. Persoonlijk denk ik van niet, omdat studieduurverlenging in geen enkele opleiding al voor grote problemen

heeft gezorgd. Ik krijg trouwens op geregelde tijdstippen vragen om studieduren te verlengen, gelet op de noden die er zijn. Het is ook zo dat bijna de helft van de jongeren die koos voor een bachelor Verpleegkunde, nog een extra specialisatiejaar deed, terwijl we die nu ook meenemen in de basisopleiding. Er zijn dus wel degelijk een aantal troeven. Ik begrijp uw zorg. Het is ook uw recht en uw plicht zelfs om die zorg te uiten, maar ik vermoed dat het ook te maken zou kunnen hebben met de economische omstandigheden. We hebben heel veel verplegers en verpleegsters nodig, en daarom moeten we proberen actie te ondernemen om de toestroom zeker niet te laten dalen. Het is zoals bij de leraren.

De voorzitter: De vragen om uitleg is zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de vaccinatie tegen baarmoederhalskanker door de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's)
– 268 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over vaccinatie door scholen en centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) tegen het humaan papillomavirus (HPV)
– 285 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, een aantal weken geleden kreeg ik van een ouder en een goede kennis een sms met de vraag: "Leven we terug in de klassenmaatschappij?" Die persoon wist dat ik met zo'n sms direct wakker zou schieten omdat dit heel gevoelig ligt bij mij. Er werd daarbij verwezen naar een bericht in de krant met als titel 'Beste vaccin ontvang je niet op school'. Het ging daarbij om de vaccins die leerlingen kunnen krijgen via de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB).

Sinds 2007 wordt door de Hoge Gezondheidsraad aanbevolen dat jonge meisjes worden gevaccineerd tegen humane papillomavirussen, die onder andere tot de ontwikkeling van baarmoederhalskanker kunnen leiden. Ideaal gebeurt deze vaccinatie tussen de leeftijd van 9 en 14 jaar. Om te bereiken dat zo veel mogelijk meisjes zich laten vaccineren, wordt het vaccin, Cervarix, gratis aangeboden en toegediend op school door het CLB.

Naast Cervarix zijn er echter ook twee andere vaccins op de markt, namelijk Gardasil en het heel recente Gardasil 9. Deze twee vaccins, hoewel ze een veel betere bescherming tegen verschillende types van virussen brengen – voor Gardasil 9 is de werking uitgebreider dan voor Gardasil, dat op zijn beurt tegen meer types virussen beschermt dan Cervarix –, worden niet gratis ter beschikking gesteld en kunnen ook niet worden toegediend door het CLB.

Nochtans, de terugbetaling door het RIZIV is sinds juni mogelijk voor deze vaccins, maar dit schooljaar worden in de scholen dus nog de Cervarixvaccins toegediend. Ouders kunnen er uiteraard wel voor kiezen om hun dochter te laten vaccineren met het vaccin dat beter beschermt, maar kunnen dat enkel via hun arts en niet via het CLB. Daarom is er verwondering dat ouders wel kunnen kiezen voor het meest beschermende vaccin, maar enkel tegen betaling en niet via de CLB's.

Minister, wat was de vaccinatiegraad bij jonge meisjes tussen 9 en 14 jaar de afgelopen vijf jaar? Wat is de precieze reden dat de CLB's dit schooljaar nog het

minder beschermende vaccin toedienen, terwijl er ook voor de andere vaccins reeds terugbetaling door het RIZIV mogelijk is? Werden ouders geïnformeerd over de situatie? Op welke manier is dat verlopen? Kunt u garanderen dat het CLB in de toekomst het betere vaccin kan toedienen?

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Al verscheidene jaren worden de meisjes uit het eerste en tweede middelbaar gevaccineerd met het Cervarixvaccin, dat een heel grote bescherming biedt tegen het HPV-virus. Toen ik zelf voor de klas stond en men kwam die leerlingen plots uit de les halen om dat vaccin toe te dienen, zei ik dan altijd dat het met zó'n naald zou gebeuren.

Sinds dit voorjaar is er een nieuw vaccin op de markt, Gardasil 9, dat een nog betere bescherming zou bieden, maar dat ook een bredere bescherming tegen andere aan kanker gerelateerde aandoeningen zou bewerkstelligen. Dit vaccin wordt inderdaad voorlopig nog niet gratis aangeboden. Toch heeft bijvoorbeeld het CLB van Gent daarover informatie ingewonnen.

Er is recent ook het advies van de Hoge Gezondheidsraad om niet langer alleen meisjes in het vaccinatieschema op te nemen. Ook jongens zouden enorm gebaat zijn met deze inentingen.

Tijdens de plenaire vergadering van 4 oktober 2017 was er naar aanleiding van dat advies van de Hoge Gezondheidsraad een debat met minister Vandeurzen over de genderneutraliteit bij het toedienen van vaccinaties. Daar was unanimitéit over. Minister, uw collega-minister Vandeurzen onderschreef dat we in Vlaanderen qua vaccinatiegraad internationaal gesproken tot de betere leerlingen van de klas behoren en dat dit vooral te danken is aan de unieke en goede samenwerking met de CLB's. Zij behalen een dekkingsgraad van 91 procent. Dat is een succes te noemen. Zo draagt ons onderwijs enorm bij aan de volksgezondheid.

De huidige overheidsopdracht voor HPV-vaccins, dat Cervarixvaccin, loopt nog tot eind juni van dit schooljaar. In het najaar zal er een procedure gestart worden om een nieuwe toewijzing te kunnen doen.

Minister, ik vermoed dat u moeilijk kunt garanderen dat Gardasil 9 de openstelling van de overheidsopdrachten kan winnen. Hoe gaat u erover waken dat scholen en CLB's actief betrokken blijven bij het inenten tegen het HPV-virus?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De vragen die jullie stellen, zijn weliswaar onderwijsgerelateerd, maar ze hebben ook een heel nauwe link met de bevoegdheden van minister Vandeurzen. Mijnheer Moyaers, ik denk dat u minister Vandeurzen in de plenaire vergadering hebt ondervraagd? Hij heeft in elk geval een vraag gekregen, want hij heeft mij daarover gebeld omdat de vraag ook over de CLB's ging.

Mevrouw Helsen, het beheer van de cijfers waarnaar u vraagt, zit bij minister Vandeurzen. Ik had ze nog niet gekregen. Wij houden die cijfers niet bij, maar ik kan ze aan het commissiesecretariaat overmaken zodra we ze krijgen. *(Opmerkingen van Bert Moyaers)*

Het is 91 procent. Maar ik denk dat de exacte aantallen gevraagd waren. Die heb ik niet.

Sinds juli 2014 wordt er gebruik gemaakt van Cervarix. Dit vaccin wordt aangekocht door middel van een overheidsopdracht die nog doorloopt tot eind juni 2018. Deze contractuele verbintenis kan niet zomaar verbroken worden. Dit

najaar zal er een nieuwe overheidsopdracht uitgeschreven worden om tijdig over vaccins te kunnen beschikken vanaf juli 2018. Hierbij zal de mogelijkheid van een vaccin met bredere bescherming in overweging genomen worden. Ook het vaccineren van jongens zal in overweging genomen worden. Dat zou dus een verdubbeling betekenen van het aantal vaccins. Om met deze elementen rekening te kunnen houden, wordt deze overheidsopdracht niet als aanbesteding uitgeschreven omdat daarbij enkel de prijs van tel is. Via de procedure van de openofferte-aanvraag kunnen meer criteria in rekening gebracht worden, zoals de kwaliteit en de duur van de bescherming.

Het klopt dat voor Cervarix, Gardasil en Gardasil 9 ondertussen dezelfde terugbetalingsmodaliteiten gelden voor meisjes van 12 tot en met 18 jaar. Voor jongens worden de vaccins nog niet terugbetaald. Uit internationale kosten-batenanalyses blijkt dat met een bescherming van 90 procent meisjes, vaccinatie van jongens weinig kosteneffectief is. Maar uiteraard speelt onder andere ook gelijkheid hier een rol. Als deze piste verder verkend wordt, zullen wij dit in overleg met de CLB's bekijken.

Er werd hierover in juni per mail gecommuniceerd naar alle CLB's vanuit de afdeling Preventie van het agentschap Zorg en Gezondheid. Ook de Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg heeft hierover via haar nieuwsbrief gecommuniceerd naar alle CLB's. We weten dat de centra van het Vrije CLB (VCLB) bijkomende communicatie hebben gestuurd naar de ouders.

Als wij een aanbesteding doen, moeten wij natuurlijk wel de vaccins toedienen die uit die aanbesteding voortkomen.

Zowel voor mij als voor minister Vandeuren is er geen enkele reden om de goede samenwerking met het CLB in verband met de vaccinaties stop te zetten. In het voorontwerp van het decreet over de leerlingenbegeleiding, dat een eerste principiële goedkeuring kreeg van de Vlaamse Regering op 14 juli 2017, hebben we bovendien de opdracht van de CLB's inzake de preventieve gezondheidszorg nog eens uitdrukkelijk bevestigd. Zoals eerder gezegd, is de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin bevoegd voor het bepalen en indien nodig het actualiseren van het vaccinatieschema voor Vlaanderen.

Uit de laatst beschikbare informatie verspreid door het agentschap Zorg en Gezondheid kan ik afleiden dat het nog niet bekend is welk vaccin tegen HPV beschikbaar zal zijn. Maar er zal er sowieso een zijn. Er moet een nieuwe aanbesteding volgen. Of het voor alle jongens en meisjes of alleen voor meisjes zal zijn, moet nog worden bekeken.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik moet samen met u natuurlijk afwachten welk vaccin zal kunnen worden toegediend. Indien in de aanbesteding ook met kwaliteitscriteria rekening kan worden gehouden, stel ik vast dat er mogelijk in de toekomst een vaccin kan worden toegediend dat meer bescherming biedt.

Dat is al belangrijk.

Ik heb een bijkomende vraag daarbij. Stel dat er volgend schooljaar een vaccin kan worden toegediend via de CLB's dat beter beschermt, kunnen ouders of leerlingen op dat moment dan nog gebruikmaken van die service die wordt aangeboden, en er dus nu voor kiezen om het vaccin nog niet te laten toedienen? Het laten vaccineren is immers eigenlijk vooral belangrijk vooraleer het kind seksuele betrekkingen heeft. Momenteel wordt het vaccin toegediend aan de meisjes in het eerste jaar van het secundair onderwijs. De meesten van hen kunnen perfect een jaar wachten om het vaccin te laten toedienen. Er zijn ouders die zich momenteel afvragen of, indien er volgend schooljaar natuurlijk een vaccin wordt

toegediend dat beter beschermend is, er een mogelijkheid is om een jaar te wachten met het laten toedienen van het vaccin, om het schooljaar erop een beter vaccin toegediend te krijgen. Ook de CLB's kunnen nu geen antwoord geven op die vraag. Ouders die dat gemakkelijk kunnen betalen, kunnen natuurlijk perfect kiezen om bij de huisarts te passeren en daar het betere vaccin te laten toedienen, maar gewoon vanuit het oogpunt van gelijke kansen, die toch ook belangrijk zijn voor iedereen in ons onderwijs, ligt die vraag bij een aantal ouders voor. Is dat een mogelijkheid of is dat niet mogelijk?

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Ik ben een beetje in de war. Ik was aan het luisteren en ik vond dat een gekke gedachtegang. Als ouder ben je toch vrij om te kiezen of je dat vaccin al laat toedienen door het CLB op school, of dat zelf laat doen. *(Opmerkingen van Kathleen Helsen)*

Dan is het natuurlijk betalend. Dat is ook zo.

Ik had nog een andere vraag, meer bepaald over die genderneutraliteit. Ik denk dat we er wel redelijk unaniem over waren dat we wel vonden dat jongens dat ook moeten kunnen krijgen. We hebben echter natuurlijk al een hele boot jongens gemist, die dat niet hebben gekregen en waarvoor het ook nog heel belangrijk kan zijn, ook nog op latere leeftijd. Ik denk dat het nog effectief kan zijn om je te laten vaccineren tot je 26e of zo, dat dat nog de moeite waard is. Hoe gaan we dan proberen om toch alleszins de leerlingen te bereiken die nu nog op de schoolbanken zitten, maar wel al het eerste en tweede middelbaar gepasseerd zijn? Hoe gaan we ook hen duidelijk maken welk effect dat virus ook op hun gezondheid kan hebben? Hoe gaan we hen misschien ook kunnen motiveren om alsnog dat vaccin te krijgen op latere leeftijd?

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Collega's, ik wil gewoon heel eventjes ook tussenbeide komen omdat dat een belangrijk onderwerp is, dat terecht niet alleen in de commissie Welzijn, maar ook hier in de commissie Onderwijs wordt besproken. Scholen kunnen hierin immers een heel belangrijke rol spelen.

Onze fractie is een voorstander van een genderneutrale vaccinatie, waarbij naast de meisjes ook heel wat jongens kunnen worden gevaccineerd. Het humaan papillomavirus kan ernstige kankers en ziektes veroorzaken, zowel bij mannen als bij vrouwen. Dat is reeds gezegd. Daarom is het volgens mij heel belangrijk om ouders te sensibiliseren om zowel meisjes als jongens te vaccineren. De school kan daarbij een heel belangrijke rol spelen. Een van de belangrijkste redenen om niet te vaccineren, blijkt het gebrek aan kennis over het HPV te zijn. De bewustwording en de informatiedoorstroming hieromtrent kunnen en moeten dus veel beter. Minister, ik wou dus gewoon vragen dat u sterk zou willen inzetten op het sensibiliseren van scholen en CLB's om informatiemomenten te organiseren over HPV-vaccinatie voor zowel jongens als meisjes.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De aanbestedingsprocedure wordt door collega Vandeurzen uitgeschreven. Zoals ik al zei, het is een open offerteaanvraag. Dat betekent ook dat jongens, meisjes, de kwaliteit van de bescherming, al die zaken kunnen worden meegenomen in die criteria. Mevrouw Helsen, of hetgeen nu op de markt is, beter is, dat durf ik zelf niet te zeggen. *(Opmerkingen van Kathleen Helsen)*

Ik ben geen specialist. Ja, specialisten zeggen dat, maar dat zal moeten blijken uit het onderzoek dat men gaat doen bij de aanbesteding. Dat was ook de

opmerking van collega Vandeurzen aanvankelijk: 'Het is niet omdat er iets nieuws komt...' We moeten dat goed bekijken, want dat gaat over een enorme campagne die gebeurt. Sowieso gaan de CLB's dat kunnen blijven doen.

Ik vind uw suggestie interessant dat mensen een jaar langer zouden wachten dan het gebruikelijke jaar bij de meisjes. Ik zal dat ook bespreken met collega Vandeurzen. Ik weet dat men de leeftijdsbarrières volgt zoals die door de gezondheidsdiensten zijn opgelegd. Het moet sowieso voor de eerste seksuele contacten zijn, dat weet ik. Je mag dus ook niet te lang wachten, of je verliest een hoop effectiviteit. Ik wil dus gerust bekijken of dat mogelijk kan zijn. De vaccinatie nu is echter ook niet slecht. Je moet dat ook zo bekijken. We zullen dus bekijken of we kunnen uitstellen of niet. Het kan ook zijn dat het organisatorisch te moeilijk is, maar het is in elk geval interessant om mee te nemen, ook misschien bij de aanbesteding die gebeurt.

Ik begrijp dat sommigen zeggen dat het voor zowel jongens als meisjes moet. Dat is ook een verdubbeling van het geheel, maar de vraag is natuurlijk of je om dergelijke reden kunt zeggen dat je dat dan niet gaat doen, zeker omdat we weten dat het vrij ernstige effecten heeft als je het virus oploopt.

Wat de keuze betreft, ja, als mensen kiezen om niet naar het CLB te gaan, dan moet er worden betaald. Dat is zo. We merken dat niet iedereen zijn of haar kinderen liet inenten via het CLB. Dat was al zo in de tijd dat mijn kinderen werden ingeënt. Dat kan ook op een andere wijze, uiteraard tegen betaling.

Wordt dus vervolgd, en ik neem de gedane suggesties zeker mee, zowel over de jongens als over het uitstel.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het actieplan 'Samen tegen schooluitval' – 274 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Steeds meer jongeren behalen een diploma. In het schooljaar 2014-2015 verliet 11 procent vroegtijdig de schoolbanken in Vlaanderen, waar dit in 2009-2010 nog om 12,6 procent ging. Toch blijft de ongekwalificeerde uitstroom hoog. De twee slechtste leerlingen van de klas zijn het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de provincie Antwerpen met respectievelijk 15,2 procent en 13,5 procent vroegtijdig schoolverlaters.

Socioloog professor Marc Swyngedouw van de KU Leuven onderzocht de maatschappelijke gevolgen voor jongeren zonder diploma secundair onderwijs: hogere werkloosheids- en gezondheidsuitgaven, een lagere economische groei en hogere veiligheidsuitgaven en gerechtelijke kosten. De maatschappelijke kost voor jongeren die in het schooljaar 2014-2015 zonder diploma uitstroonden, is goed voor zo'n 264 miljoen euro. Daarom is het belangrijk om duidelijk te maken aan jongeren en ouders dat het behalen van een diploma belangrijk is.

Ook het aantal problematisch afwezige leerlingen neemt toe. In het schooljaar 2009-2010 was 1,4 procent problematisch afwezig, waar dat het schooljaar 2015-2016 is gestegen tot 2,3 procent.

De Vlaamse overheid keurde in 2015 een geïntegreerd actieplan Samen tegen Schooluitval goed om problematisch spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten tegen

te gaan. De Vlaamse spijbelambtenaar Sarah Neyts gaf eind februari 2017 hierover een stand van zaken: 17 acties zouden gerealiseerd zijn, 29 acties zijn lopende en 4 acties dienden nog opgestart te worden. Vlaanderen leverde heel wat inspanningen. Toch is er nog een hele weg af te leggen.

Hoe verloopt het actieplan Samen tegen Schooluitval? Zijn alle 52 acties lopende of van start gegaan? Hoe evalueert u de acties uit het actieplan? Duiken er problemen op?

De Vlaamse spijbelambtenaar staat in voor het begeleiden, opvolgen en evalueren van de implementatie van het actieplan. Hoe verloopt dit? Op welke manier krijgen de provinciale en lokale netwerken ondersteuning?

Welke bijkomende maatregelen wilt u nemen om het aantal problematische afwezigheden en het aantal vroegtijdige schoolverlaters terug te dringen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het plan Samen tegen Schooluitval omvat 52 acties. Daarvan zijn er 25 gerealiseerd, 4 in de laatste fase voor realisatie, 17 lopende, 5 in opstartfase en 1 die nog moet worden opgestart. Die kan pas opgestart worden als een andere actie gerealiseerd is. We kunnen dus zeggen dat de uitrol goed loopt.

Om beleid te kunnen maken, te evalueren en bij te sturen op Vlaams, provinciaal, lokaal en schoolniveau zorg ik voor een informatierijke omgeving. Ik voorzie een cijferrapport met de cijfers problematische afwezigheden tot op stedelijk en gemeentelijk niveau. Deze hebben vorm gekregen naar aanleiding van een tussenkomst hier in de commissie. De rapporten voor de schooljaren 2013-2014, 2014-2015 en 2015-2016 werden in mei 2017 gepubliceerd. De cijfers van het schooljaar 2016-2017 zijn net klaar, en komen morgen online.

Als je kort op de bal wilt spelen, moet je niet alleen goed meten wat de spijbelcijfers zijn, maar je moet ook kijken wie achter die cijfers zit. Wie zijn die jongeren? Hoe kunnen we acties ondernemen om daarop in te spelen? Daarom heb ik de beslissing genomen om steden en gemeenten zelf te informeren over de spijbelaars zodat men op lokaal niveau, dicht bij de jongeren, een actie kan ondernemen.

We stellen vast dat het aantal spijbelaars in het secundair onderwijs voor het vierde jaar op rij stijgt. Vorig schooljaar waren bijna 9736 jongeren of 2,5 procent van de leerplichtige leerlingen secundair onderwijs minstens 30 halve dagen ongewettigd afwezig. Positief is wel dat de stijging minder uitgesproken is dan de voorbije jaren. Waar we de voorbije jaren een stijgende trend hadden van telkens +0,3 procent, is dit nu voor het eerst afgenomen. In het basisonderwijs zijn de cijfers stabiel. Daar zien we geen stijging van de cijfers.

Ik rapporteer hier de cijfers voor de 30 B-codes, maar dat neemt niet weg dat alle afwezigheden daarvoor ook problematisch zijn. Daarom hebben we vorig schooljaar de regelgeving aangepast, opdat er sneller aan de alarmbel wordt getrokken bij problematische afwezigheden. Uiteraard verwachten we van scholen dat ze vanaf de eerste halve dag problematische afwezigheid de ouders contacteren en verwittigen. Vanaf 5 B-codes dient de school het CLB te contacteren en melding te maken van het spijbelgedrag van de leerling. Dat was voordien 10 B-codes, maar dat hebben we dus vervroegd om korter op de bal te spelen en begeleiding in te schakelen. Het effect van die maatregel kunnen we nog niet inschatten, omdat hij nog maar pas in werking getreden is. Vanaf 15 B-codes spreken we over problematische afwezigheid, in plaats van 30 B-codes. De begeleiding van het CLB wordt daardoor nog intensiever. Vanaf 30 B-codes luidt de alarmbel voor een sanctie. Wij rapporteren de cijfers tot op gemeenteniveau om werkbaar materiaal te kunnen aanleveren aan onze gemeenten.

De leerlingen uit dbso, bso en OKAN zijn de absolute koplopers. Ik heb deze namiddag al iets gezegd over OKAN en de begeleiding. Doordat we voor het eerst zo fijnmazig gaan kijken wie die jonge spijbelaars zijn, kunnen we nu ook die link met OKAN leggen.

De cijfers voor de OKAN-leerlingen zijn problematisch. Het is voor de eerste keer dat we een link met OKAN kunnen leggen. We zien een duidelijke invloed van de vluchtelingencrisis. Het is belangrijk om dit te benoemen. Die crisis zorgt voor een verschuiving in nationaliteiten: waar een paar jaar terug vooral leerlingen met een Oost-Europese nationaliteit vaker afwezig waren, zien we vanaf het schooljaar 2015-2016 dat er ook veel spijbelende leerlingen zijn uit Afghanistan, Syrië en Irak. We weten dat deze doelgroep met behoorlijk wat uitdagingen kampt, niet het minst de traumatische ervaring die ze net achter de rug hebben. Dit toont aan dat het een belangrijke opdracht blijft om jongeren te begeleiden in hun schoolcarrière in Vlaanderen.

We hebben bij de CLB's per provincie één traumapsycholoog aangesteld om scholen en leraren te versterken. Ook de vervolgschoolcoach speelt hierin een cruciale rol. Vroeger werd de vervolgschoolcoach in de OKAN-reglementering toegewezen aan de school waar de OKAN-leerling toekwam. Nu gaat die mee naar waar de leerling terechtkomt. Als ik de spijbelcijfers zie en zie dat bij ex-OKAN-leerlingen ook veel spijbelgedrag zit, dan toont dat eens te meer de noodzaak aan van die traumapsycholoog in het OKAN-jaar en de begeleiding nadien om die jongeren in een goede schoolcarrière te krijgen. We hebben dus instrumenten om daarop in te spelen. Als je de cijfers niet hebt en de jongeren achter de cijfers niet kent, dan gaan je onmogelijk ingrijpen.

Sinds vorig schooljaar kiezen we er daarom voor de personeelsomkadering voor vervolgschoolcoaches mee met het aantal anderstalige nieuwkomers te laten groeien. Hoe meer nieuwkomers, hoe meer begeleiding. Ten gevolge van deze aanpassing en door de stijgende instroom van anderstalige nieuwkomers, waren er in het schooljaar 2016-2017 639 vervolgschoolcoaches. Dat is een verviervoudiging tegenover het vorig schooljaar, toen er nog maar 139 vervolgschoolcoaches waren.

Op mijn vraag organiseerde de inspectie Onderwijs een bevraging naar de inzet en de activiteiten van deze coaches. Daaruit bleek dat de inspanningen van de overheid hebben geleid tot grotere tevredenheid bij OKAN-teams, een groter welbevinden bij de ex-OKAN-leerlingen en een nog grotere motivatie bij de vervolgschoolcoaches zelf. Ik ben ervan overtuigd dat deze maatregel effect zal hebben om de spijbelcijfers terug te dringen. We hebben ingegrepen, maar uit de cijfers kun je afleiden dat die ingreep noodzakelijk is. Als je jongeren die uit een traumatische situatie komen, niet begeleidt, krijg je gemakkelijker spijbelgedrag.

Een tweede groep waar het spijbelgedrag zeer groot is, is bij de groep van leerlingen uit het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso). Bijna de helft van de leerlingen is op een schooljaar meer dan dertig halve dagen problematisch afwezig. Ook hier plannen we met het duaal leren in de aanloopfase een reorganisatie binnen het dbso, die hopelijk ook wat effecten zal hebben. Voor mij is het echt wel van belang dat, als je onderwijs volgt, er altijd een finaliteit is, ook in het dbso. Dat betekent dat er ook een doel moet zijn: ofwel voltijds onderwijs, ofwel een beroep aanleren, of duaal leren.

Meer algemeen, los van de specifieke context dbso of OKAN, zijn de redenen waarom jongeren spijbelen, heel divers. De voornaamste oorzaken van spijbelen zijn een gebrek aan binding met de school, zittenblijven en een verkeerde studiekeuze. Ook de rol van de ouders is cruciaal. Het actieplan Samen tegen Schooluitval speelt hierop in. En zo kom ik terug bij uw vraag. Als ik morgen de cijfers op het internet zet en ik geef ze u nu niet, dan zou u mij dat kwalijk nemen.

Zo krijgt zittenblijven voortdurende beleidsaandacht. We zien duidelijk in de cijfers dat leerlingen die een jaar moeten overdoen, meer kans maken op problematisch spijbelen. Problematisch spijbelen leidt dan weer tot vroegtijdig schoolverlaten en ongekwalificeerde uitstroom. Daarom sensibiliseren we scholen over de negatieve gevolgen van zittenblijven en wijzen hen op de waardevolle alternatieven van flexibele leerwegen. Ik had gisteren de nieuwe voorzitter van de Vlaamse Scholierenkoepel, Rania el Mard, op bezoek en ze getuigde nog hoe enthousiast ze hierover is omdat ze zelf zo'n flexibel traject volgt. En de inspanningen lonen: het aantal zittenblijvers is de voorbije vijf jaar steeds verder gedaald.

Goede studiekeuzebegeleiding is daarin ook een belangrijke component. Samen met Onderwijskiezer bouw ik aan een reflectie-instrument waarmee jongeren zicht krijgen op de leerweg die het best bij hen aansluit, om een kwalificatie met finaliteit hoger onderwijs of arbeidsmarkt te behalen.

Het gebrek aan binding met de school en het werken aan een verbindend schoolklimaat zijn andere aandachtspunten. We zien dan ook dat in enkele netwerken Samen tegen Schooluitval acties opgezet worden om die binding met de scholen te versterken. Ook artsen zijn een belangrijke partner in de problematiek van spijbelgedrag. Er is een vormingspakket voor artsen opgemaakt, om het probleem van twijfelachtige medische attesten aan te pakken. Dat pakket heb ik laten vernieuwen en updaten naar de huidige regelgeving, zoals de vijf B-codes.

Tot slot is er ook de rol van de ouders. Uit een bevraging van de GO!-ouderkoepel blijkt dat ouders een andere definitie hanteren van spijbelen dan wij. Kort door de bocht: 'Wanneer ik als ouder weet waar mijn kind is, is het niet aan het spijbelen'. Dat is natuurlijk niet correct. Er zijn dan ook jongeren die spijbelen, waarbij de ouders op de hoogte zijn. Dat bleek ook uit het onderzoek van Bram Spruyt en Gil Keppens naar het profiel van spijbelaars, een zeer interessant en recent onderzoek, met de welluidende titel 'Van occasionele tot reguliere spijbelaar: een onderzoek naar het profiel van spijbelaars en de invloed van school en omgeving op het spijbelen.' In twee van de drie profielen van spijbelaars zien ze dat de leerling spijbelt waarbij de ouder op de hoogte is. Het is alvast heel belangrijk dat scholen en CLB kort op de bal spelen, en ouders contacteren zodra een leerling problematisch afwezig is. In de overeenkomst met de ouderkoepels heb ik opgenomen dat ze een sensibiliserende rol opnemen in het kader van luxeverzuim. Maar ook wij, volksvertegenwoordigers en de maatschappij, moeten blijvend het signaal geven dat spijbelen niet kan en ernstige gevolgen kan hebben voor de toekomst van jongeren.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik ben heel blij te vernemen dat een deel van die acties ondertussen gerealiseerd is of loopt. Preventie blijft inderdaad, zoals u aangeeft, zowel bij jongeren als bij ouders een heel belangrijk punt.

Ik ben blij dat de OKAN-leerlingen worden gevolgd door de vervolgcoaches en niet andersom.

Goed, we zullen zien. Laat ons hopen dat de maatregelen die nu al genomen zijn, leiden tot een daling van de cijfers. We gaan dat blijven opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het kadastraal inkomen als criterium bij het toekennen van een studietoelage – 289 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Om in aanmerking te komen voor een studietoelage wordt er rekening gehouden met vier criteria: nationaliteit, gezins-situatie, inkomen en pedagogische voorwaarden.

Het belangrijkste criterium voor een toelage is de hoogte van het inkomen. Een van de controlemechanismen is de ki-test of kadastraalinkomentest. De ki-test houdt rekening met gebouwen en gronden in de leefeenheid en geldt enkel wanneer er in de leefeenheid onroerende goederen 'vreemd gebruik' zijn, zoals vakantiewoningen, huizen die al dan niet worden verhuurd, gebouwen voor beroepsuitoefening enzovoort.

De ki-test werd in het leven geroepen om te vermijden dat toch een toelage wordt uitgereikt aan wie veel huizen en gronden heeft. De test houdt echter weinig rekening met de verschillende gezinssituaties. In een gezinssituatie met gescheiden ouders bijvoorbeeld waarbij een van de ouders geen inkomsten ontvangt uit de onroerende goederen vreemd gebruik, wordt wel rekening gehouden met dat ki voor de toekenning van een studietoelage.

Minister, bent u het ermee eens dat het kadastraal inkomen als criterium bij het toekennen van een studietoelage weinig rekening houdt met de maatschappelijke realiteit waarin een diversiteit aan gezinssituaties eerder norm dan uitzondering is?

Bent u bereid de criteria voor het toekennen van de studietoelage te herzien? Zo ja, welke stappen zult u hiertoe nemen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het ki is vandaag de enige redelijke indicator die we hebben als 'proxi' voor vermogen. Het is best mogelijk dat iemand hier geen financieel inkomen uit haalt, maar dit betekent niet dat dit geen vorm van vermogen is die de financiële draagkracht van dat gezin of dat individu niet zou verhogen.

In het decreet zijn ook in heel wat checks en balances voorzien bij het gebruik ervan. Er wordt bijvoorbeeld geen rekening gehouden met het kadastraal inkomen van de plaats waar men woont. De ki-toets wordt bijvoorbeeld niet toegepast voor een ki onder de 1250 euro. Ki voor beroepsdoeleinden wordt niet meegenomen in de ki-toets. Leerlingen of studenten met het alleenstaand statuut zijn vrijgesteld van de ki-toets, om rekening te houden met de specifieke toestand van wezen die geen inkomen hebben en de woning van hun ouders erfd. Bij een echtscheiding wordt rekening gehouden met de eigendommen die een persoon na de echtscheiding nog in het bezit heeft, ongeacht of hij hier nog inkomsten uit genereert. Het criterium houdt dus eigenlijk het best wel rekening met heel wat specifieke situaties.

In uitzonderlijke gevallen leidt de regeling wel eens tot een minder wenselijk resultaat. Het lijkt me echter niet wenselijk om voor elk van deze situaties in nieuwe uitzonderingen in de regelgeving te voorzien die het systeem enkel opnieuw complexer zullen maken. We moeten daar het evenwicht proberen te behouden. Ik bekijk wel of we in een soort billijkheidstoets kunnen voorzien voor gevallen waar

het inkomen door omstandigheden zeer laag is en waar er een uitzonderlijke impact is van de ki-toets voor mensen die rond de 1250 euro vreemd ki hebben.

Een herziening van de criteria is een complexe oefening. Het systeem is vandaag zeer fijnmazig. Als we van oordeel zijn dat een bepaald element van het systeem niet meer wenselijk is of aan herziening toe is, geldt de vraag of we die ene component afzonderlijk moeten aanpassen. We moeten rekening houden met het volledige evenwicht dat het systeem vandaag beoogt. Ingrepen die het inkomen in de ene of andere richting beïnvloeden, zullen gevolgen hebben voor het bereik van het systeem, de hoogte van de toelages en dergelijke. Vooraleer we aan een dergelijke oefening beginnen, moet er zeker worden onderzocht wat het maatschappelijk effect is.

Als uitsmijter, collega's, wil ik nog meegeven dat er op dit moment zeer weinig werkloosheid is. We zien dat ook in de studiebeurzen. Als er meer mensen werk hebben en een hoger loon, dan heeft dat een impact op de studiebeurzen. De woonbonus is hervormd en dat heeft een impact. Er zijn heel veel elementen met een impact.

Op basis hiervan het systeem veranderen, mevrouw De Meulemeester, lijkt mij, behoudens de uitzonderingen of de billijkheidstoets waarvan ik melding heb gemaakt, en bij gebrek aan betere criteria, niet wenselijk.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Dank u, minister. Die billijkheidstoets is misschien toch wel belangrijk omdat er inderdaad in het geval van gescheiden ouders toch een van beide in de problemen kan komen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over zelfverwonding bij scholieren
– 348 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, mijn vraag gaat over zelfverwonding bij scholieren. "8 procent van de leerlingen doet het zo vaak dat het problematisch is" is slechts een van de verontrustende vaststellingen uit het onderzoek van VUB-professor Imke Baetens rond zelfverminking bij scholieren uit het middelbaar onderwijs. Dat las ik in een artikel in De Morgen van 20 oktober. De professor vroeg aan 670 leerlingen of ze zich wel eens opzettelijk snijden, krassen of verbranden. De resultaten liegen er niet om: 1 op de 5 leerlingen geeft aan dat ze zichzelf al eens verwond hebben. In de jongste leeftijdsgroep van 12 tot 14 jaar zou zelfs 14 procent van de leerlingen zichzelf al eens pijn hebben gedaan.

Het gaat hier al lang niet meer om geïsoleerde gevallen van jongeren die met psychische problematieken zoals depressies of een borderlinepersoonlijkheid kampen. Ook jongeren die gepest worden, thuis problemen hebben of zich eenzaam voelen, grijpen steeds vaker naar zelfverminking. Het zijn soms zelfs de jongeren waarvan je dit niet meteen verwacht, die zich voorbeeldig gedragen en gelukkig lijken, maar die zich – achter de schermen – slecht in hun vel voelen.

Het fenomeen is ook bijzonder trendgevoelig. De gevaarlijke internethype 'Blue Whale Challenge' bewijst dit.

Het is voor leerkrachten en zorgmedewerkers niet altijd even duidelijk hoe ze met dit fenomeen moeten omgaan. Volgens de getuigenissen die op 14 september 2016 in Knack zijn verschenen, zouden leerkrachten en directies vaak geen antwoord hebben op de trendgevoeligheid van zelfverwonding. Ze worstelen met een strategie om dit al dan niet bespreekbaar te maken in de klas. Uit het onderzoek van professor Baetens blijkt nochtans dat leerlingen leerkrachten regelmatig als vertrouwenspersonen aanspreken. Om die reden spelen ze een belangrijke detecterende en doorverwijzende rol in deze problematiek. De ongerustheid bij leerkrachten en scholen is groot. Vorig jaar is dan ook terecht besloten om in zeven scholen in Vlaanderen een preventieproject voor jongeren te starten.

Minister, kunt u ons vertellen of uw departement momenteel acties onderneemt om scholen te ondersteunen die met het probleem worstelen? Zo ja, kunt u ons een toelichting geven?

Hebt u zicht op de wijze waarop het preventieproject in zeven scholen in Vlaanderen verloopt of is verlopen? Plant u maatregelen om het proefproject uit te breiden of om de resultaten en goede praktijkvoorbeelden onder andere scholen in Vlaanderen te verspreiden?

Ziet u het hulpboek 'Zie me niet' van mevrouw Baetens en mevrouw Claes als een instrument om scholen te ondersteunen die met deze problematiek worstelen?

Pleegt u overleg met andere ministers over een grensoverschrijdende aanpak van deze problematiek? Zo ja, kunt u de geplande gezamenlijke inspanningen toelichten? Worden eventueel nog bijkomende acties ondernomen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, als scholen met vragen zitten, kunnen ze altijd een beroep doen op de pedagogische begeleidingsdiensten, als ze hier beleidsmatig aan willen werken, of op de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's). Zeker de rol van de CLB's is zeer belangrijk indien er nood is aan specifieke ondersteuning voor een leerling of een groep leerlingen.

Mevrouw Celis, de studie en de initiatieven die u hebt aangehaald, zijn zeer waardevol. Ze verlopen echter niet in samenwerking met de Vlaamse overheid. Er is wel een terugkoppeling geweest naar het kabinet van minister Vandeuren en naar het Vlaams Instituut Gezond Leven, het vroegere Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie. Zij volgen de studie op.

Ik luister graag naar uw suggesties, maar minister Vandeuren en ikzelf vinden het niet wenselijk vanuit de Vlaamse overheid een apart beleid te voeren. We vinden dat veeleer moet worden ingezet op een positieve geestelijke gezondheidsbevordering dan op gerichte preventie van specifieke problemen. Op die manier zouden we alles in stukjes hakken. We moeten natuurlijk proberen de integrale gezondheidspreventie te verbeteren.

Ik verwijs concreet naar het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie. Hierin wordt gefocust op de versterking van mensen en van hun veerkracht en op het minder kansen geven aan geestelijke gezondheidsproblemen. Zelfverwondend gedrag kan hier deel van uitmaken. Op die manier kan dat hierin worden ondergebracht.

Mevrouw Celis, dat is de visie die tijdens de Gezondheidsconferentie Preventie 2016 is vooropgesteld. We moeten in alle beleidsdomeinen op dezelfde wijze te werk gaan. We moeten de acties richten op een positieve gezondheidsbevordering. Een interventie met de focus op specifieke problemen of op stoornissen roept meteen de vraag op welke specifieke problemen of stoornissen in een bijkomend lessenpakket zouden moeten worden aangeboden. Als ik het goed heb begrepen,

vraagt u echter niet om lessenpakketten. Er zijn kanalen die de scholen kunnen gebruiken. Ze kunnen daar terecht en kunnen er, indien nodig, hulp krijgen.

Het voorontwerp van decreet betreffende de leerlingenbegeleiding vormt eveneens een belangrijke nieuwe hefboom die we zullen invoeren. Het voeren van een beleid inzake leerlingenbegeleiding wordt een erkenningsvoorwaarde. We verwachten een schoolbrede aanpak op verschillende fronten. Het welbevinden van de leerlingen is een onmisbare component. Het begeleidingsdomein betreft concreet het psychisch en sociaal functioneren.

Zeker wat het thema welbevinden betreft, merken we dat er voor de inbedding van de 'whole school'-benadering nog uitdagingen zijn. Zoals ik al heb vermeld, zijn er scholen die worstelen met de aanpak van spijbelgedrag en van pesten op school. We zien in de wetenschappelijke literatuur dat die zaken vaak met elkaar samenhangen. Er is nood aan handvatten voor de scholen. Ze moeten weten wanneer ze welke inhoudelijke keuzes met betrekking tot interventies moeten maken.

Mevrouw Celis, wat pesten en het schoolverbindend klimaat betreft, heb ik brochures gepubliceerd. U weet dat, want u stelt hier vaak vragen om uitleg over. Ik zal mijn antwoord op uw vragen nog eens samenvatten. De scholen kunnen bij de CLB's en de pedagogische begeleidingsdiensten terecht. Deze zeer ernstige problematiek moet worden opgenomen in een totaalbeleid inzake positieve geestelijke gezondheidsbevordering.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het klopt natuurlijk dat er in elke school aanspreekpunten zijn voor leerkrachten en directies die met dergelijke gevallen worden geconfronteerd. In eerste instantie worden de pedagogische begeleidingsdiensten en de CLB's ingeschakeld om een gesprek te voeren met een leerling die zichzelf verminkt. Er wordt, uiteraard samen met de ouders, een oplossing gezocht.

Veel van die zaken, zoals leerlingen die zich niet goed voelen in hun vel, die in zichzelf snijden of zichzelf pijn doen, vormen verhalen die soms op de sociale media terechtkomen. Daar wil ik zeker uw aandacht voor vragen. Die leerlingen kunnen zeer hard zijn voor elkaar, maar ook voor zichzelf. Ze delen zaken op de sociale media die de zaak eigenlijk nog verergeren. Ze sturen foto's door of voegen foto's toe aan een chat. Daarmee wordt dan gelachen. Ik heb zelf een 16-jarige zoon die dat niet doet, maar ik weet wat hij me vertelt over wat anderen doen. Ze delen dat met elkaar. Soms willen ze zich interessant maken of vragen ze om aandacht. Het is fout op die manier aandacht te vragen, maar het gebeurt.

De Gezinsbond en Child Focus leveren momenteel waardevol werk met betrekking tot cyberpesten. Ze hebben een aantal initiatieven genomen. Zeker wat de omgang met sociale media betreft, hebben ze wel een aantal zaken te vertellen.

Daarom denk ik dat er nog belangrijke stappen te zetten zijn in de samenwerking met het Kenniscentrum Mediawijsheid en het onderwijsveld, naast het CLB en de pedagogische begeleidingsdienst, en uiteraard een aantal overkoepelende organisaties die met geestelijke gezondheid bezig zijn. Ik denk dat we in het bijzonder de mediawijsheid en de aandacht die in de sociale media naar voren komt, moeten meenemen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Celis, u zei net dat u zelf een zestienjarige hebt en weet wat men vertelt. Ik kan dat bevestigen. Ik ben deze week geconfronteerd met de hele heisa rond het drinken van javel. Ik vind dat verschrikkelijk. Men kijkt dan

direct naar Onderwijs, dat wij daar een campagne tegen moeten lanceren, maar het is onvoorstelbaar hoe snel dat allemaal zijn weg vindt via de sociale media.

Ik denk dan ook dat we kinderen en jongeren weerbaar moeten maken, en moeten werken aan een globaal gezondheidsbeleid. Je kunt niet voor alles wat gebeurt, naar de school kijken. Eigenlijk is dat ook zelfverminking, als je javel begint te drinken. Ik ben daar ook even niet goed van, als ik al die berichten in mijn mailbox krijg.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Er is bijvoorbeeld ook die 'Blue Whale Challenge', met vijftig uitdagingen, waarbij de vijftigste het plegen van zelfmoord is. Volgens de artikels die ik met betrekking tot dat thema gelezen heb, zijn er in België nog geen slachtoffers. Ik hoop dat er ook absoluut geen komen. Maar mijn bedenking is dan: wie verzint het?

Het is dan heel spijtig dat jongeren altijd aan elkaar adviezen vragen en elkaar in een verhaal betrekken. Ze maken voor duizend-en-een dingen een groepschat aan, en het verhaal is vertrokken. Men probeert altijd in het durven nog te versterken ten opzichte van vrienden, om niet het watje te zijn. Dat wordt dan een verhaal op sociale media. Wat ik al aan foto's gezien heb van bijvoorbeeld snijden en zichzelf verwonden, dat tart voor mij alle verbeelding. Wat doe je daaraan?

Ik vraag me soms ook af hoe groot de problematiek van de leerlingen is als men daarvoor kiest. Ik denk dat het dikwijls ook emotioneel is, vanuit eenzaamheid, of om stoer te willen doen en te willen meedoen. Dan is het toch wel een totaal fout signaal. Als je daar natuurlijk als moeder mee geconfronteerd wordt, kan ik daar direct op inspelen en hopen dat je het verder vertelt.

Minister Hilde Crevits: Ook de preventie van cyberpesten verdient aandacht in het beleid op leerlingenbegeleiding. En daar loopt ook een samenwerking met Mediawijs om in ondersteuning te voorzien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de basiscompetenties van leraren
– 358 (2017-2018)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Collega's, deze vraag betreft een thema dat we heel belangrijk vinden in het kader van de hervorming van de lerarenopleiding. Een lerarenopleiding staat of valt natuurlijk met wat wij als basiscompetenties van die leraren verwachten. En de basiscompetenties van de leraren, dat is eigenlijk wat je onderwijs uiteindelijk kan realiseren, wat het hele leerplichtonderwijs, met het kleuteronderwijs erbij, kan realiseren en wat het als doelstelling en als missie kan hebben. Dat zit allemaal vervat in wat die leraren verwerven als basiscompetenties. Het lijkt mij dan ook heel belangrijk om daar nog even over van gedachten te kunnen wisselen.

Het Besluit van de Vlaamse Regering (BVR) betreffende de basiscompetenties van leraren werd goedgekeurd op 5 oktober 2008. Dat verving het eerdere BVR van 29 september 1998. Een aangepast voorontwerp van BVR werd ter principiële goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering op 27 oktober 2017. Er zit dus bijna elke keer tien jaar tussen.

Het spreekt voor zich dat aan leerkrachten een essentiële opdracht wordt toevertrouwd. In het kader van de hervorming van de lerarenopleiding is het bovendien logisch dat die opdracht op dit moment ook herbekeken wordt en aangepast aan de verwachtingen van de huidige samenleving, weliswaar in de mate van het mogelijke, want eerlijk gezegd heb ik soms de indruk dat heel wat mensen in de samenleving verwachten dat het onderwijs zowat alles gaat oplossen, gaande van wat men allemaal kan doen met javel tot alle mogelijke problemen gaan bespreken en oplossen, en daarnaast uiteraard ook nog leerlingen voorbereiden op de arbeidsmarkt en op studies als die van ingenieur en dergelijke meer.

Natuurlijk, er zijn zeven dagen in een week, en we zitten gelukkig geen zeven dagen op school. Ik denk dat we moeten kijken naar die lijst van basiscompetenties en ambitieuze maar haalbare competenties formuleren, ambitieus in de zin dat er inderdaad heel wat wordt verwacht van de leerkrachten. Ze moeten hun vak goed beheersen, alsook de taal waarin ze onderwijzen. Klasmanagement is ontzettend belangrijk. Vakkennis, vakdidactiek en klasmanagement zijn voor onze fractie de basis. Dat moet ook duidelijk zijn uit een lijst van basiscompetenties. Daar komen dan uiteraard nog andere zaken bij kijken, maar de leerkracht kan of hoeft de welzijnswerker niet te vervangen. Dit ter overweging.

Minister, ik heb een aantal vragen over de geactualiseerde basiscompetenties. Welke criteria werden gehanteerd om de basiscompetenties aan te passen? Binnen welke overlegstructuur en binnen welke tijdspanne gebeurde dit? Welke elementen van de basiscompetenties en het beroepsprofiel acht u prioritair? Welke instantie besliste finaal over de inhoud van de basiscompetenties? In welke mate zullen de basiscompetenties en het beroepsprofiel onderdeel uitmaken van het voorontwerp van decreet? Hoe worden de basiscompetenties uitgesplitst naar de niveaus 5, 6 en 7? Aangezien men in de nieuwe lerarenopleiding uitgaat van het inschalen op de Vlaamse kwalificatiestructuur, neem ik dat ook aan voor de basiscompetenties. In welke mate zullen basiscompetenties en beroepsprofiel hun weerklank vinden in het op handen zijnde lerarenloopbaanpact?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Of het een pact wordt, weten we nog niet.

U hebt terecht verwezen naar een stukje geschiedenis. Die periode van tien jaar was me nog niet opgevallen, maar het klopt.

U weet dat we binnen de regering op 25 maart 2016 een conceptnota hebben goedgekeurd. Daarin werd een operationalisering van de basiscompetenties aangekondigd. Op 22 september 2017 heeft de Vlaamse Regering amendementen goedgekeurd over de versterking van de lerarenopleiding en daarin werd dit herhaald. U hebt dat ook gezegd.

De huidige drie sets van basiscompetenties, kleuter-, lager- en secundair onderwijs, en het beroepsprofiel van de leraar dateren van 2007. De maatschappelijke context en dus ook die van de lerarenopleiding is constant in beweging. U hebt dat daarnet zelf opgemerkt. De basiscompetenties en het beroepsprofiel zelf zijn voldoende generiek geformuleerd. Dit beroepsprofiel en deze basiscompetenties blijven ook in de toekomst het kader voor de opleiding van leraren. Binnen het professioneel continuüm moet duidelijk worden welke competenties – en dan komt het – tot op welk beheersingsniveau op welk moment in de loopbaan, bereikt moeten worden. De basiscompetenties worden dus de startcompetenties na het behalen van het diploma van leraar. Dat is dus niet bij de start van de opleiding, maar bij de start van de carrière.

Daarnaast moest er ook duidelijkheid komen over de verhouding tussen de basiscompetenties en de domeinspecifieke leerresultaten van de lerarenopleidingen. Om

dit en het definiëren van de beheersingsniveaus te faciliteren, werd in juni 2016 een werkgroep opgericht, samengesteld uit vertegenwoordigers van de lerarenopleidingen, het afnemend veld en de vakorganisaties. Die werkgroep heeft ook een advies afgeleverd. Dat advies is gevolgd in het besluit van de Vlaamse Regering.

Wat heeft die werkgroep geadviseerd? Ten eerste: naar analogie met het beroepsprofiel moeten de basiscompetenties onderwijsniveauonafhankelijk geformuleerd worden. Met andere woorden: de drie sets basiscompetenties kleuter-, lager- en secundair onderwijs moeten worden herwerkt tot één set basiscompetenties van de leraar.

Ten tweede: de set basiscompetenties wordt het best een beetje versoerd door de operationalisering op het tweede niveau te schrappen. Bijvoorbeeld: de basiscompetenties kleuteronderwijs bestaan uit tien functionele gehelen. Functioneel geheel 1 'de leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen' bestaat uit dertien competenties. Elk van deze dertien competenties werd dan nog eens verder opgedeeld in een aantal deelcompetenties. De bepaling van deelcompetenties vervalst. Zij verdwijnen evenwel niet, want zij krijgen wel een vertaalslag in de domeinspecifieke leerresultaten.

Ik heb een voorbeeldje meegebracht. Het is te lang om het helemaal voor te lezen. Ik zal het u laten bezorgen via het commissiesecretariaat.

Ten derde: de piste om ook beheersingsniveaus op graduaats-, bachelor- en master-niveau op te nemen in het besluit van de Vlaamse Regering werd niet gevolgd. Reden hiervoor is dat de component leraarschap overal kwalitatief gelijkwaardig moet zijn.

Ten vierde: de hogescholen en universiteiten werken samen voor iedere opleiding domeinspecifieke leerresultaten uit. Die domeinspecifieke leerresultaten vatten de kern van de opleiding. Daarover zijn de aanbieders het eens. Zij hebben de enorm belangrijke taak om uit te werken wat men precies moet kennen. Die domeinspecifieke leerresultaten worden vervolgens gevalideerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO), die er zijn zegen over moet geven. De basiscompetenties en de decretaal verankerde niveaurescriptoren voor graduaat, bachelor en master vormen de referentiekaders voor het uitwerken van deze domeinspecifieke leerresultatenkaders conform art II. 141 van de Codex Hoger Onderwijs.

Deze nieuwe set van basiscompetenties werd ook informeel besproken met de lerarenopleidingen, de koepels en het GO!. In opvolging van de goedkeuring werd het besluit ter advies doorgestuurd naar de Vlor en de SERV. Trouwens, in het Vlor-advies met betrekking tot de hervorming van de lerarenopleidingen – dit is dus niet het advies met betrekking tot het BVR Basiscompetenties, want dit is nog niet klaar – lees ik dat men deze keuzes onderschrijft.

"De Vlor is geen voorstander van een grondige herwerking van de basiscompetenties, maar staat wel achter een actualisering ervan. De Vlor dringt erop aan dat een actualisering zal leiden tot een versoering." En dat is net wat we hebben gedaan. Twee: "De Vlor is voorstander van één generieke set basiscompetenties op voorwaarde dat de domeinspecifieke leerresultaten de vertaling maken naar de specifieke contexten." Dat is net hetgeen ik u daarnet heb uitgelegd, hetgeen we hebben gedaan. Drie: "De VLOR is tevreden dat het beroepsprofiel en de basiscompetenties decretaal verankerd blijven en bij besluit vervolgens worden vastgelegd door de Vlaamse Regering na advies van de Vlor." Ik geef u dat maar mee. Er zijn vandaag al Vlor-adviezen geciteerd die zeer negatief waren. Ik vind het goed om eens een positief Vlor-advies te citeren. De collega's die het negatieve citeerden, horen het nu niet, maar zullen het later kunnen lezen.

Welke elementen van de basiscompetenties zijn prioritair? Mevrouw Brusseel, voor mij is dat eigenlijk één evenwichtig geheel. Het is niet zo dat je daar zomaar

dingen kunt uit lichten. De kracht ervan – ook de kracht van het leraarschap – ligt in het geheel. De basiscompetenties zijn de basis waarmee de startende leerkracht in de klas stapt en zo de link legt naar het beroepsprofiel. Hierbij legt het ontwerpdecreet de link naar maatschappelijke en andere ontwikkelingen, zoals – en u hebt er zelf al een paar aangehaald –: één, de kennis van de te onderwijzen inhoud; twee, de noodzakelijke didactische vaardigheden; drie, het klasmanagement; vier, de grootstedelijke context – die is er trouwens nieuw bijgekomen –; vijf, de taalvaardigheid in het Nederlands; zes, de meertaligheid, en zeven, de diversificatie van het onderwijsgebeuren. Kan ik daar prioritair dingen uit lichten? Voor mij zijn die allemaal eigenlijk even relevant.

Wie beslist finaal? Ik schetste u al het proces dat de basiscompetenties gelopen hebben. Het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) ligt nu ter advisering voor bij de Vlor en wordt dan definitief goedgekeurd. Dat is de procedure bij de Vlaamse Regering.

In welke mate zullen de basiscompetenties deel uitmaken van het voorontwerp van decreet? Eigenlijk hebben we in het nieuwe decreet, net zoals het decreet vandaag, de procedure beschreven hoe de basiscompetenties en het beroepsprofiel tot stand komen of hoe ze gewijzigd kunnen worden. De competenties en het profiel maken zelf geen deel uit van het decreet, maar worden bij besluit vastgelegd. Dat is trouwens vandaag ook het geval.

Ook de uitsplitsing naar de niveaus 5, 6 en 7 is belangrijk. Ik luister graag naar jullie opmerkingen ter zake. De basiscompetenties voor leraren geven aan welke eisen onderwijs en maatschappij stellen aan de pas afgestudeerde leraar. Hiermee geven we als overheid de minimale kwaliteitscriteria aan, zodat ouders, onderwijsverstrekkers en externen weten wat zij van leraren mogen verwachten. De transparantie kan de waardering voor het werk dat leraren doen alleen maar ten goede komen. Ongeacht het kwalificatieniveau van de leraar en zijn opleiding, zijn de basiscompetenties voor alle leraren kwalitatief gelijkwaardig. Ik heb net uitgelegd waar de verschillen zitten, maar de basis is gelijk. Een leraar is een leraar en elke leraar die voor de klas staat, moet kunnen lesgeven.

Die competenties en het profiel gelden dus als referentiekader voor alle lerarenopleidingen. Er is niet echt een hiërarchisch verschil tussen leraren afhankelijk van het niveau.

Zoals ook al aangegeven, moeten hogescholen en universiteiten samen voor iedere opleiding domeinspecifieke leerresultaten uitwerken, die vervolgens worden gevalideerd door de NVAO. Ik heb dat net allemaal uitgelegd. De basiscompetenties en de decretaal verankerde niveaudescriptoren voor de graduatanten, bachelors en masters vormen de referentiekaders voor het uitwerken van die leerresultatenkaders. De vertaalslag naar lerarenopleidingen gebeurt dus effectief, mevrouw Brusseel, conform artikel II.141 van de Codex Hoger Onderwijs. Daar zie je die vertaalslag naar 5, 6 en 7. Maar als het gaat over de basiscompetenties die je moet hebben, dan zijn die eigenlijk gelijk. Maar je krijgt dan wel opsplitsingen op een later moment.

In het loopbaandebat focussen we momenteel op vier thema's: de opdracht van de leraar, de werkzekerheid voor startende leraren, de eindeloopbaan en het schoolleiderschap. De competenties zijn zelf geen onderwerp van het debat, maar samen scheppen zij natuurlijk wel het kader voor het continuüm van het opleiden van leraren en zijn zij een belangrijk instrument in het kader van een goed HR-beleid op scholen, bijvoorbeeld bij de opmaak van een professionaliseringsplan of bij het opstellen van de functiebeschrijvingen van leraar. In die functiebeschrijving worden immers in eerste instantie de taken en de instellingsgebonden opdrachten van het personeelslid vastgelegd. Daar wordt ook opgenomen hoe een personeelslid die taken en opdrachten moet uitoefenen. Het zijn vooral werkinstrumenten voor

lerarenopleidingen, pedagogische begeleidingsdiensten, scholen en schoolbesturen, en die moeten die dan elk binnen hun opdracht en autonomie kunnen inzetten.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister Crevits, ik dank u voor uw antwoord.

Het is een beetje een technische kwestie. Het is – hoe zal ik het zeggen? – droge kost.

Maar ik probeer het helder in te zien. Men kan denken: dat is nu toch wat technisch om daarover uitleg te vragen. Maar sinds het aannemen van de conceptnota waarin we de hervorming van de lerarenopleiding inschalen in de Vlaamse kwalificatiestructuur, vraagt men zich op het werkveld af welke verschillen er dan precies zullen zijn tussen 5, 6 en 7. Daarom heb ik die vraag ook gesteld, of dat daar eigenlijk verschillende basiscompetenties zijn.

Het zit dan natuurlijk in domeinspecifieke leerresultaten. Het valt voor mij dan ook te bezien wat dat verschil dan concreet zal worden. Want de principes zijn inderdaad gelijk. Of u nu lesgeeft aan 6- of 16-jarigen, u moet in staat zijn de klas te beheersen. U moet aan klasmanagement kunnen doen, want anders, als u de klas niet beheerst, kunt u eenvoudigweg uw opdracht les te geven en de boodschap over te brengen bij de leerlingen, niet waarmaken.

Op het werkveld had ik al de volgende kritische bemerking gekregen: als er geen hiërarchie is en als de bachelors en masters kwalitatief gelijkwaardig zijn wat het leraarschap betreft, waarom hebben jullie die inschaling in de kwalificatiestructuur dan gedaan? Daar is volgens mij een uitleg voor, u hebt die trouwens net gegeven, maar we moeten dat goed met het werkveld uitklaren zodat daar duidelijkheid over is. Als we kijken naar de basiscompetenties in het BVR, is het inderdaad zo dat het moeilijk is om prioritair te stellen wat daar het belangrijkste is. Er wordt niet alleen naar gestreefd om op het niveau van de leerlingen een empathisch vermogen te hebben of een inschatting te kunnen maken van wat leerlingen bezighoudt en hoe het welbevinden in de klas te verhogen, maar soms wordt er door sommigen zelfs naar gestreefd om ook de gezondheid van de leerlingen te kunnen bevorderen. Vandaar dat ik mij afvraag of bepaalde basiscompetenties toch niet belangrijker zijn dan andere. De basiscompetenties die we bij dezen wel kunnen verwelkomen als nieuwe, noodzakelijke basiscompetenties, zoals kunnen omgaan met een grootstedelijke context, met een meertalige context, met leerlingen met diverse achtergronden of met diverse problematieken, zijn meer dan ooit aan de orde. Ik ben tevreden dat dit opgenomen wordt als nieuwe basiscompetentie. Dat lijkt mij noodzakelijk.

Veel zal afhangen van de uitwerking daarvan, en in deze commissie zijn we daar zeer benieuwd naar. Er wordt gewerkt aan de structuurhervorming en in jargon wordt beschreven hoe ze eruit zal zien, maar de kwaliteit van de hervorming zit in de basiscompetenties. Ik ben dus benieuwd te zien wat daar precies allemaal in opgenomen is, hoe dat naar de NVAO zal gaan en hoe dat de lerarenopleiding een bepaalde vorm zal geven, in welke opleidingsonderdelen dat zal zitten en waar de puntengewichten naartoe zullen gaan. Er moet duidelijk gemaakt worden, zowel aan de universiteiten, als aan de hogescholen, dat men vernieuwt, hervormt en dat men mee is met de trends, zoals die hier deze namiddag zijn verwoord.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Er staan nog twee belangrijke vragen op de agenda, over de lerarenopleiding en over het beroepsonderwijs. Ik stel vast dat de mensen die daar altijd veel aandacht voor vragen, hier nog in groten getale aanwezig zijn om het debat daarover te voeren. Of neen, ze zijn al weg.

Om het lapidair te zeggen: in ons Vlaamse onderwijs zijn het wel de leraren die de 'boîte' doen draaien. Als we internationaal goed scoren met ons Vlaams onderwijs – en dan kunnen we in het parlement en in allerlei koepels geweldige ideeën hebben over onze impact – is er maar één plaats waar het echt gebeurt, en dat is in de klas, door leerkrachten, met leerlingen. Dus is die lerarenopleiding – en ik had het mevrouw Gennez graag nog eens uitgelegd – in het masterplan secundair onderwijs dat ze zelf mee heeft goedgekeurd, een belangrijk onderdeel. Ik treed mevrouw Brussee wel bij dat als we de lerarenopleiding willen versterken, het vooral gaat om de output, en dat zijn dan de basiscompetenties, of hoe de leraar presteert en niet zozeer in welke structuur, tegen welke financiering, op welke plaats, in welk gebouw, onder welke associatie enzovoort het onderwijs wordt georganiseerd. Dat is de context. Het gaat vooral om de inhoud. Dan is die basiscompetentie inderdaad cruciaal. Het roept bij ons ook wel vraagtekens op om basiscompetenties op 5, 6 en 7 vast te leggen. Een oudercontact in het basisonderwijs of in het secundair onderwijs, of dat je als slager, nadat je een lerarenopleiding hebt gevolgd, in het beroepsonderwijs doet, dat is hetzelfde en dat vraagt dezelfde competenties. Omgaan met diversiteit in je klas of met leerlingen die geen Nederlands kunnen, is hetzelfde bij kleuters, in het lager onderwijs, in het secundair en in het beroepsonderwijs. Omgaan met leerlingen die een extra nood hebben – en in feite hebben alle leerlingen specifieke noden en ondersteuning op maat nodig – vereist ook dezelfde competenties. Dat geldt dus overal. Wat wel verschilt, is de basiskennis. Als je wiskunde geeft in een klas wiskunde-wetenschappen 8 uur is dat van een andere aard dan de wiskunde die je geeft in het lager onderwijs. Daar zit uiteraard wel een verschil op. We stellen ons daar wel vragen bij.

De basiscompetentie is natuurlijk een basiscompetentie: dat vereist dat de mensen die lesgeven in die opleiding, goed weten wat de benodigde basiscompetenties zijn en daar ook zelf de realiteitstoets kunnen doorstaan. Onderwijs is een 'stiel' en ik vergelijk het met vele andere stielen. Je wordt meestal opgeleid door mensen die de stiel zelf ook praktisch en niet alleen theoretisch beheersen.

Leren zwemmen van iemand die het boek 'Hoe leren zwemmen?' perfect kan opzeggen maar zelf schrik heeft van het water, geeft toch wel enige bedenkingen. U zou kunnen denken dat ik kort door de bocht ga. Dat is enigszins door het vergevorderde uur, maar ook door een bekommernis die ik heb. Als we de lerarenopleiding bijsturen, gaat het over inhoud.

Minister, wat onze fractie toch onder de aandacht wil brengen, is het volledige traject. Dat traject begint bij A. Dat is de oriëntering, de niet-bindende toelatingsproef. Wie start er in die opleiding? Dan volgt B. Wat gebeurt er in die opleiding: vakken, vakdidactische vaardigheden, klasmanagement. Ten slotte is er C. Wat gebeurt er na die opleiding? Dat is belangrijk, want dan begint het echte verhaal. We spreken heel veel over de praktijkshock. Als je aan beginnende leerkrachten vraagt – en ik heb het zelf ook mogen meemaken – wat de praktijkshock is, dan is het kort samengevat: je leert iets, je komt in de realiteit en je denkt: tof wat ik heb geleerd, maar de realiteit is anders. De realiteit is anders.

Als we dus bij de basiscompetenties heel goed kunnen vastzetten wat we verwachten, dan hebben we ook een heel goed stuur voor de lerarenopleiding en kunnen we heel goed nakijken: oké, wat kunnen we in die opleiding realiseren, wat moeten we nadien realiseren, want het kan zijn dat er sommige zaken zijn die we nadien zullen moeten realiseren als men gaandeweg bezig is, en wat verwachten we dus dat we in die opleiding doen?

Minister, ik denk dat daar nog wel werk aan de winkel is om inhoudelijk verder te gaan dan overgangsmaatregelen. Voor alle duidelijkheid, personeelsmaatregelen zijn wel degelijk belangrijk en zijn heel belangrijk voor de betrokken mensen, maar overgangsmaatregelen voor leerkrachten/docenten van de CVO's naar een

hogeschool of naar een universiteit verandert niet veel aan de inhoud van de opleiding. Dit is toch een bekommernis die we vanuit onze fractie willen meegeven in verband met de basiscompetenties die we verwachten van de leerkracht en dus ook van de lerarenopleiding.

Kathleen Helsen (CD&V): Collega's, minister, ik zou zelf ook iets willen zeggen. Ik volg de collega's wanneer ze stellen dat een leerkracht een leerkracht is, en dat, waar hij ook lesgeeft, de competenties die verworven moeten zijn, eigenlijk gelijkaardig zijn. Natuurlijk is er een verschil in de vakkennis die moet worden overgedragen, waarbij het soms gaat over een theoretisch vak, soms over een praktisch vak. Dat vraagt een andere kennis die verworven moet zijn. Wij plakken daar, in ons onderwijssysteem, niveaus op. Als het gaat over met uw vak-kennis aan de slag gaan in ons onderwijs, zijn de competenties voor de leerkrachten wel dezelfde. Ik volg de collega's erin dat de lat voor iedereen gelijk ligt en dat we daarin geen verschil kunnen maken.

Wat ik wel moeilijk vind, ministers, is dat wij vandaag meer waardering uiten voor een leerkracht met een theoretische vakkennis dan voor een leerkracht met een praktische vakkennis, ook al zijn ze als leerkracht even competent en boeken ze even goede resultaten. Ik stel me daarbij de vraag: als we het leraarschap willen waarderen, is het wenselijk om dat ook in de toekomst te blijven aanhouden? Dat is natuurlijk een element dat deel uitmaakt van het loopbaanpact, maar ook daar zie ik dat er schotten zijn in ons onderwijs en stel ik me de vraag of dit, als we de lat hoog leggen voor iedereen, wenselijk is om dit op termijn ook zo te houden.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dit zijn interessante opmerkingen op dit gevorderde uur. Ik ga starten met de opmerkingen van de voorzitter.

Als het gaat over de verloning – niveau 5, niveau 6, niveau 7 – is de verloning voor allen anders. Ik herinner mij nog een tijd waar de kleuterleider een andere verloning had dan de onderwijzer. Mijn vader was toen voorzitter van de vakbond en hij is er heel trots op dat dit in zijn periode gelijkgeschakeld is, maar er blijven natuurlijk wel financiële verschillen. Het is ook een totaal verschillende opleiding.

Collega Brussel, ik zal het nog eens proberen samen te vatten, maar het moet wel correct zijn wat ik zeg. De basiscompetenties hebben we generiek geformuleerd en we zeggen dat ze voor elke leraar gelijk zijn. We hebben ze versoberd. We hebben gezorgd dat er veel weg kan in de domeinspecifieke leerresultaten die moeten worden uitgewerkt. Het is een traditie in onderwijs dat we vertrouwen geven aan het veld om dat te maken. Ik ben zelf advocaat. Het is toch totaal ondenkbaar dat de inhoud van de opleiding Rechten bepaald wordt door de overheid. Het zijn de instellingen zelf die soepel inspelen op wat de noden zijn.

We hebben nieuwe basiscompetenties toegevoegd, op jullie aller verzoek, van zaken waarvan we vinden dat een leraar er competent in moet zijn. Dat is elementair. Je weet dan dat elke opleiding, welke het ook moge zijn, op welk niveau ook, die competenties mee inhoud moet geven. Het zijn de opleidingen zelf die nu aan de slag gaan om op 5, 6 en 7 na te gaan hoe dat concreet wordt vertaald. Het moet dan nog door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie worden goedgekeurd. Het heeft een enorm proces te doorlopen. Het is ook inhoudelijk een zwaar proces.

Ik probeer te motiveren waarom het voor mij belangrijk is. De basiscompetenties zijn voor alle leerkrachten gelijk, maar je kunt natuurlijk wel differentiëren naar gelang waar men lesgeeft. Voor mij is dat geen probleem.

Het werkveld zelf, iemand uit het werkveld heeft u gevraagd waarom het op die manier gebeurt, zit in de Vlor. We krijgen sowieso een advies over dat besluit. We gaan dat heel aandachtig lezen. De basiscompetentie vormt het referentiekader

voor wat we verwachten van jonge – en ook oudere – mensen die afstuderen. We weten niet altijd wanneer ze starten met de opleiding.

Die domeinspecifieke leerresultaten van de opleidingen moeten nog naar de NVAO (Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie). U kunt het bekijken op de website van de NVAO voor vandaag. Onze opleidingen hebben niet zo'n slechte evaluaties gekregen. Ze durven echt wel ambitieus te zijn. Ze moeten zich nu allemaal vernieuwen op basis van de nieuwe competenties die we voorschrijven.

De competenties zelf moeten wat mij betreft gelijkaardig zijn. U weet dat wij een beheersovereenkomst hebben met de VLIR en met VLHORA. Men vraagt om dat niet allemaal decretaal te verankeren, net om kort op de bal te kunnen spelen. Ik ben ook benieuwd uiteraard hoe die inhoud eruit zal zien. We gaan dat zien. Ik heb er geen probleem mee dat er hier nog eens opleidingen uitleg komen geven over hun aanpak. Het is wel van belang dat ze een kapstok hebben. De belangrijkste kapstokken zullen in het ontwerp van decreet en het besluit zitten.

Het regeerakkoord spreekt ook van vertrouwen in het werkveld. Ik denk dat de wijze van werken de balans houdt tussen vertrouwen geven aan onze opleidingen en als overheid duidelijk de bakens uitzetten.

De verloning en de manier van honoreren is een zaak die we met de sociale organisaties moeten bespreken en die een enorme budgettaire impact hebben. Het zal altijd zo blijven, afhankelijk van wat men studeert, vijf of zes of zeven, dat het loon zal verschillen. Ik vind het wel van groot belang dat iedereen binnen die drie groepen gelijk gewaardeerd wordt. Ik ben gerust bereid om die oefening ook eens mee te doen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, er zijn toch heel wat zaken waarover we een standpunt kunnen innemen of op zijn minst nog een tijd kunnen debatteren.

Uw opmerking, mevrouw Helsen, heeft wel aanzienlijke gevolgen op budgettair vlak en ook voor de leerkrachten zelf. U zegt dat er meer waardering geuit wordt voor wie eerder theoretisch geschoold is. Dat geldt eigenlijk voor heel de samenleving. Dat geldt ook voor de arts in het ziekenhuis, die stelt ook andere handelingen, die is theoretisch anders geschoold, die heeft de verantwoordelijkheid. Het valt moeilijk te vergelijken natuurlijk, maar als het over het loon gaat, verschilt de waardering.

De maatschappelijke waardering verschilt niet altijd zo gigantisch. Ik zie veel maatschappelijke waardering voor de mensen die in het kleuteronderwijs staan, zeer veel zelfs, zeker als ik met ouders praat. Dat wordt niet vertaald in het loon inderdaad. Als u daarop zegt dat u iedereen wilt gelijkschakelen, dezelfde waardering en dezelfde verloning op elk niveau, dan is dat vooral een onderwaardering voor degenen die zich inzetten in de hogescholen. Ik denk dat die mensen dat ook zo aanvoelen. Ik denk dat we voorzichtig moeten zijn met die analyse.

De overheid zal de competenties niet vastleggen, aangezien we dat ook niet doen voor advocaten. Dat klopt, inhoudelijk gezien kan het werkveld dat zelf. Het zou z gezegd niet kloppen dat de overheid dat doet. Ik wil erop wijzen dat het de overheid en de belastingbetaler, die wij hier vertegenwoordigen, zijn die de zaak van A tot Z financieren. Ik zie het als een cirkel. De lerarenopleiding is het begin- en het eindpunt van ons onderwijs. Degenen die daar worden opgeleid, zorgen voor de kwaliteit van het leerplichtonderwijs, ze zijn daarvoor verantwoordelijk. Zij worden betaald door de belastingbetaler. Iedereen is leerplichtig. Dat lijkt me toch wel een andere zaak te zijn. Wij vinden dat dat een kernopdracht is van de overheid, onderwijs verschaffen. De consequenties voor de samenleving zijn er, want als het onderwijs niet goed is, dan wordt dat door heel de samenleving betaald.

Dat wij dan als parlement meedenken over die basiscompetenties lijkt mij niet meer dan logisch. Dat is geen inbreuk op de vrijheid van onderwijs. Dat is geen inbreuk op het vertrouwen. Dat is simpelweg onze verantwoordelijkheid als volksvertegenwoordiger in het maatschappelijk debat. Zoals we eerder al aangegeven hebben met ons allen zijn er verwachtingen van de samenleving ten aanzien van het onderwijs. Hier is bij de aanwezige collega's zeker een belangstelling voor de inhoud van die basiscompetenties, zeer zeker. Inhoudelijk kan het werkveld dat doen. We betwisten dat niet, maar we hebben ook de verantwoordelijkheid om te zeggen wat het onderwijs allemaal moet gaan doen. Men kan kiezen voor een redelijk minimale benadering, namelijk kennisoverdracht, en de maatschappelijke problemen moeten niet in de klas worden behandeld. Dat is één visie, dat is één kant, dat is het ene uiterste van de as. Men kan kiezen voor het andere uiterste van de as: het onderwijs lost het allemaal wel op.

Elke leerkracht is dan een expert in zijn vak, in echtscheidingsproblematieken, in drugsproblematieken, in leerstoornissen en in allerhande emotionele problematieken, gaande van relationele vorming tot gezonde voeding. Daar zit heel veel in.

Minister, ik heb al acht jaar de gelegenheid van mensen te horen wat zij vinden dat de politiek door middel van het onderwijs moet oplossen. Dat is wat er wordt verwacht. Ik hoor dat zeer vaak. Dat maakt het moeilijk voor ons en voor u. De vragen zijn zeer talrijk. Er is middelengebruik, cyberpesten en dergelijke. De mensen kijken naar het onderwijs.

Zeker wat de basiscompetenties betreft, is de vraag in welke mate dit allemaal van overheidswege moet worden vastgelegd door volksvertegenwoordigers die geen contact met het werkveld zouden hebben. Dat klopt niet, want wij hebben die contacten uiteraard wel. Als ik rond me kijk, ben ik daar zeker van. We zijn dan ook vragende partij om mee te praten over die basiscompetenties.

U hebt verklaard dat de mensen van de opleidingen zelf in het Vlaams Parlement uitleg over hun aanpak willen of kunnen komen geven. Dat verschilt niet veel van de contacten die we vaak met de mensen in het werkveld hebben. Meestal is het de Vlaamse Regering die in het Vlaams Parlement verantwoording komt afleggen. Ik hoef geen scholen over hun aanpak te ondervragen. We hebben zeer interessante hoorzittingen gehouden. We hebben onze contacten met het werkveld. We zullen onze vragen over wat leerkrachten allemaal moeten doen en moeten kunnen, uiteraard aan u stellen. U trekt immers de hervorming.

Ik heb het over de structuren 5, 6 en 7 gehad. U mag me niet verkeerd begrijpen. Volgens mij vindt het werkveld niet dat de hervorming er niet moet komen. Daarover hoeven we ons geen zorgen te maken. Dat is zeker geen verwijt, en ik hoop dat u het zo niet hebt opgevat. Het werkveld wil een hervorming, zeker met betrekking tot de nieuwe inhoud.

De mensen in de hogescholen en aan de universiteiten zien dat er inhoudelijke uitdagingen zijn. De leraren moeten op inhoudelijk vlak worden gevormd. De praktijkschok moet worden gedempt. Dit moet worden aangepakt. De vraag is echter of het nu om de structuur of om de inhoud gaat. Ik begrijp het en ik zal het terdege kunnen uitleggen.

De betrokkenen steken hier veel tijd in. Ze zullen heel wat problemen hebben met de inschaling in een nieuwe structuur. De centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) zullen het niet meer doen. Het gaat om de structuren 5, 6 en 7. Die structuren moeten op elkaar worden afgestemd. Zeker de structuren 6 en 7 moeten tot dezelfde kwalitatieve leerkrachten komen. Als ik naar de basiscompetenties kijk, betekent dit dat ze dit op elkaar moeten afstemmen. Ze zullen naar elkaar moeten toegroeien.

De vraag die me dan wordt gesteld, is waarom heel die structuur er komt. Waarom hebben we in het Vlaams Parlement of tijdens het schrijven van het Vlaams regeerakkoord niet gewoon nagedacht over een inhoudelijk concept in plaats van over een structuur? Dat is wat ik u hier wil uitleggen. Dit leeft op het werkveld. De mensen willen heel graag aan inhoudelijke hervorming en vernieuwing werken. Toen ik de kans had dit met hem te bespreken, heeft rector Sels me dit zelf verteld.

Ze willen dit graag, maar het is een enorm proces. Ze willen dan ook de nodige tijd om goed aan dat inhoudelijk proces te kunnen werken. Als ze naar de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) stappen, willen ze niet het risico lopen dat het niet goed genoeg is. Het moet daadwerkelijk een inhoudelijke hervorming zijn. Het mag geen snelle 'light'-aanpassing zijn om toch maar tijdig bij de NVAO te geraken. Dat zou heel spijtig zijn. Indien we de mensen op het werkveld opjagen om tijdig bij de NVAO te geraken, zouden uw medewerkers, uzelf en wij hier allemaal veel tijd en energie hebben gestoken in een hervorming die geen echte inhoudelijke hervorming is. Ik denk dat we daar waakzaam voor moeten zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het bereiken van de minimumdoelen in het beroepsonderwijs – 364 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, dit is een vraag om uitleg over het bereiken van de minimumdoelen in het beroepsonderwijs. Dat is geen onbelangrijke kwestie in ons onderwijs. Recent is gebleken dat amper 40 procent van de leerlingen in het beroepsonderwijs op het einde van de schoolcarrière de eindtermen voor de algemene vakken haalt.

Ik maak hierbij meteen een bedenking. Indien we naar de screening en naar de peilingsproeven kijken, stellen we vast dat de eindtermen voor een aantal vakken door een aantal leerlingen van het aso en het tso ook niet worden bereikt. We weten dat veel eindtermen voor Frans niet worden bereikt. Wat Nederlands betreft, worden een aantal eindtermen ook niet bereikt. Hetzelfde geldt voor wetenschap en techniek. Dit is dus niet enkel een probleem van het beroepsonderwijs.

Mijn vraag om uitleg heeft betrekking op het beroepsonderwijs omdat dit recent naar voren is gekomen in het doctoraatsonderzoek van mevrouw Placklé. Ze heeft de resultaten van de peilingsproeven van 3381 leerlingen vergeleken met de cijfergegevens van het Departement Onderwijs en Vorming. Volgens dat onderzoek, waarvoor ook nog eens 544 leerlingen zijn bevraagd, zijn de oorzaken velerlei.

In het beroepsonderwijs zou er te weinig aandacht zijn voor een rijke leeromgeving en is deze te weinig aangepast aan de 21e eeuw, waardoor de leeromgeving niet uitdagend genoeg zou zijn. De jongeren kampen ook met een negatief zelfbeeld omdat ze zich bevinden in een onderwijsvorm die als minderwaardig wordt beschouwd ten opzichte van andere onderwijsvormen. Hoe het komt dat die onderwijsvorm als minderwaardig wordt beschouwd, daar hebben we deze namiddag van collega Gennez nog een staaltje mogen vernemen. Als wij hier in het parlement al zeggen dat we het minder vinden, dan moet je toch niet verwachten dat de leerkrachten en de leerlingen die erin zitten, gaan vinden dat het wel top is. Ik stel daarom nog eens voor om het EHBON toe te passen: eerste hulp bij onderwijsnegativiteit. Daar moeten we te allen tijde van af.

Bovendien blijkt uit de steekproef dat van de 184 leerkrachten slechts 22 een diploma Project Algemene Vakken (PAV) op zak hebben. 22 van de 184 zijn opgeleid om die algemene vakken te kunnen geven! En wij vragen ons dan af hoe het nu komt dat het niet goed zit met die algemene vakken. Tja, als de mensen die het geven, waar we het daarnet over hadden, eigenlijk de opleiding niet hebben genoten om dat te geven, dan heb je natuurlijk wel een pijnlijke affaire.

De resultaten zijn op zijn minst verontrustend te noemen, gelet op het gegeven dat de eindtermen minimumdoelstellingen zijn die de overheid heeft vastgelegd en die elke jongere zou moeten bereiken of waarbij we ervan uitgaan dat het merendeel van de jongeren ze bereikt. Nu, het merendeel hebben we nooit vastgelegd. Als je zegt dat het merendeel 50 procent is en dat 40 procent het haalt, dan zou dat al bij al nog meevallen, want dan is het maar 10 procent minder dan de helft, maar ik maak me daar toch wel wat zorgen over.

Minister, u zult het onderzoek wellicht al gekregen hebben. Ik heb het zelf nog niet volledig gevonden. Welke conclusies uit het onderzoek neemt u mee in uw beleid? Hoe zult u erop toezien dat meer jongeren de eindtermen zullen bereiken? Ik spreek in de totaliteit van het onderwijs en niet zozeer wat betreft het beroepsonderwijs.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: U weet dat ik, naar aanleiding van de zeer teleurstellende peilingsresultaten PAV, de opdracht heb gegeven aan de Gentse universiteit om een diepteonderzoek uit te voeren naar mogelijke verklaringen voor de resultaten. Het rapport bestaat uit een survey en tien casestudies, waarbij men lesobservaties heeft gedaan alsook diepte-interviews bij leerkrachten PAV in de 3e graad en waarbij men ook schooldirecteuren heeft ondervraagd. Dat is beschikbaar op de website van Onderwijs Vlaanderen onder het tabblad 'onderzoek' bij het onderwijsonderzoek. U kunt dat dus raadplegen.

Ik probeer een paar dingen uit de analyse te halen. Uit de analyse blijkt dat de pedagogisch-didactische praktijk om tot een functionele, uitdagende en geïntegreerde leeromgeving te komen voor het vak PAV bij de onderzochte groep van leraren PAV in de 2e en de 3e graad nog veel groeimogelijkheden heeft. De geobserveerde lessen hebben vaak een leerkrachtgestuurd karakter, dat zeer weinig ruimte laat voor actieve werkvormen. Er wordt niet altijd gewerkt aan betrokkenheid en een kritische houding bij de leerlingen. Ook wat betreft de vormgeving van levensechte opdrachten, projectmatig werken en differentiatie is er nog veel groei mogelijk. Leraren geven aan dat ze de sterkste nood hebben aan professionalisering op vlak van differentiëren, evalueren en vooral motiveren van leerlingen. Een grote meerderheid van de leraren PAV stelt dat de eindtermen PAV voor bso-leerlingen haalbaar zijn. Op zich vind ik dat een goede zaak. Maar ze vinden het moeilijk om de open geformuleerde eindtermen PAV te vertalen naar de klaspraktijk. Ze verwachten meer concrete en dus hanteerbare eindtermen die meer houvast bieden voor de praktijkuitvoering, maar tegelijk waarderen ze de vrijheid die geboden wordt. Het verhaal is een beetje dubbel.

Het akkoord over de onderwijsdoelen biedt een kader om aan deze vragen tegemoet te komen. Dat het aantal PAV-leraren met een PAV-diploma in de steekproef van Placklé de minderheid was, is een gegeven. Het onderzoek van professor Van Avermaet naar verklaringen over de peilingsresultaten PAV duidt aan dat leraren met een PAV-diploma meer overtuigd zijn van geïntegreerd onderwijs, maar deze overtuiging weerspiegelde zich niet per se in een betere klaspraktijk. Dat moeten we ook meenemen.

Naar aanleiding van dit onderzoek heeft mijn administratie in september in de voorbereiding op de PAV-inspiratiedag van 7 december een reflectievoormiddag georganiseerd waarbij we met heel veel mensen in contact gegaan zijn over

mogelijke acties. Er werden goede praktijkvoorbeelden geïdentificeerd alsook randvoorwaarden die noodzakelijk zijn voor vooruitgang. Verschillende van deze partners zijn ook al aan de slag gegaan naar aanleiding van de teleurstellende peilingsresultaten en de aanbevelingen uit het verklarend onderzoek.

De resultaten, zowel uit het peilingsonderzoek als uit het aangehaalde doctoraatsonderzoek, worden door niemand onderschat. We bevinden ons momenteel op een uniek moment om ermee aan de slag te gaan en om bij de ontwikkeling van nieuwe eindtermen daar ook rekening mee te houden. De gegevens uit de genoemde onderzoeken zullen daarbij dienst kunnen doen als achtergrondinformatie. Ik denk ook dat de leerplannen daar een belangrijke rol in kunnen spelen. Als we horen dat er weinig praktijkgerichte output is, dan is er wellicht ook wel wat werk aan de winkel om die leerplannen iets praktijkgerichter te maken.

Ook in het kader van het nieuwe Plan Geletterdheid dat de Vlaamse Regering goedkeurde op 15 september 2017, wordt de link gelegd met de resultaten van de PAV-peilingen en het onderzoek daarrond. Ook daar kunt u hefboomen vinden.

Hoe zullen we erop toezien dat meer jongeren de eindtermen zullen halen? Dat is een verantwoordelijkheid die we samen moeten opnemen. Het is mijns inziens uiterst belangrijk dat essentiële aandachtspunten zoals ze uit deze rapporten spreken, meegenomen worden in het ontwikkelwerk van eindtermen. Wel blijven we verder werken op de resultaten van de peilingen en de bijhorende analyses.

Zo organiseer ik op 16 november een werkseminarie over de peiling naar burgerzin voor lerarenopleiders, pedagogisch begeleiders, uitgevers, inhoudelijk experts, leerkrachten en beleidsmedewerkers. Gezien de tegenvallende resultaten voor het bso in deze peiling, besteden we op dit seminarie bijzondere aandacht aan deze doelgroep.

We hebben ook de PAV-inspiratiedag 'Deel en leer! Zo kom je samen tot hoge verwachtingen voor PAV'. Ik verwees hier al naar. We richten ons met deze dag op leraren PAV en schoolleiders en al wie erbij betrokken is. Na de voorstelling van het onderzoek zijn er praktijkgerichte inspiratiesessies om te bekijken hoe we een en ander actiever kunnen maken.

Om het bereiken van de eindtermen PAV op systeemniveau verder op te volgen, voorzien we ook in een herhalingspeiling PAV in 2021. Scholen beschikken ook over de mogelijkheid om de paralleltoets PAV af te nemen in functie van de eigen kwaliteitszorg, om zo te monitoren in welke mate de leerlingen de eindtermen behalen. We maken deze mogelijkheid ook breed bekend.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, een paar zaken uit uw antwoord zijn vroeger al aan bod gekomen.

De vage eindtermen zorgen ervoor dat leerkrachten niet goed weten welke richting het uitgaat. Dat wordt gecombineerd met het feit dat de meeste PAV-leerkrachten het diploma talen hebben, en in de tweede plaats het diploma geschiedenis. De bètawetenschappen, dus de positieve wetenschappen, komen veel minder aan bod. We stellen dus een conflict vast wanneer we het realiseren van de eindtermen op dat vlak bekijken. Het formuleren – of het 'aanscherpen', zoals in het rapport wordt gezegd – van duidelijke eindtermen is belangrijk.

De leerkrachten die een PAV-opleiding hebben gevolgd, zaten qua visie wel iets beter, maar in de resultaten gaf dat niet veel verschil. Het lag dus blijkbaar niet zozeer aan die opleiding. Ofwel ligt het aan de opleiding zelf van de PAV-leerkracht, ofwel ligt het aan het feit dat het zo geclusterd is dat de bso-leerlingen

door die clustering de samenstellende eindtermen niet meer behalen. Ze zien door het bos de bomen niet. In een tekst van Nederlands waarin ook geschiedenis, aardrijkskunde en wetenschap worden getrokken, hebben die leerlingen het moeilijker om daaruit de geclusterde samenstellende delen te halen. Het kan in theorie wel mooi klinken, maar als ze de eindtermen niet halen, moeten we de theorie een beetje bijstellen en ervoor zorgen dat de praktijk aangepast is aan het leerlingenprofiel – ik gebruik graag dat woord – van de leerling die daar zit. Het leerlingenprofiel betreft hoe die leerling omgaat met leren en met hoe het er is.

Er wordt al te gemakkelijk van uitgegaan dat het door het clusteren van vakken beter is om projectmatig te werken. Dat klinkt goed, maar als we dat met de OESO-landen vergelijken, stellen we vast dat directe instructie betere resultaten neerzet, zeker bij leerlingen die het op het vlak van zelfsturend leren en van theoretische basis minder goed doen. Dat is nu net het leerlingenprofiel in die PAV-vakken. Er wordt algemeen te gemakkelijk van uitgegaan dat clusteren in projecten – wat misschien wel werkt bij sterk zelfsturende leerlingen – niet automatisch kopieerbaar is naar andere leerlingenprofielen.

Dit onderzoek is dus absoluut een belangrijke bron van informatie, zowel op het vlak van het formuleren van eindtermen, als van het opleiden van leerkrachten die je de vakken laat geven. Het kan ons ook afhelpen van de soms wat te gemakkelijke conclusie dat alles beter zal zijn als we alles clusteren. Ik vrees dat we daar de bal mislaan.

Wat ook naar voren komt, is de coördinerende rol van de schoolinterne werking en de professionalisering. De pedagogische begeleiding krijgt in het rapport ook een aantal aanbevelingen, ook om lesopdrachten te creëren waarvan PAV een substantieel deel uitmaakt. Het lijkt mij de logica zelve dat men PAV-teams samenstelt, maar dat lijkt mij niet enkel op het vlak van PAV belangrijk. We moeten daarvoor opletten. We moeten specifiek de PAV-vakken en vooral de algemene vakken in het beroepsonderwijs bekijken. Andere adviezen die erin voorkomen, hebben we al op andere vlakken zien terugkomen. We moeten daar ons kruis niet op verschieten.

Kathleen Helsen (CD&V): Mijnheer Daniels, u zegt dat we moeten opletten met clusteren en projectwerk, en dat het belangrijk is om aandacht te schenken aan de directe instructie. Ik volg u als u zegt dat het geven van duidelijke instructies belangrijk is. Dat is zeker zo voor deze groep van leerlingen. De praktijk heeft ook aangetoond dat het praktijkgericht en ervaringsgericht leren positieve effecten heeft bij deze groep leerlingen. U legt een link tussen vakken clusteren en directe instructie geven, maar je kunt perfect vakken clusteren en daarbinnen directe instructie geven, praktijkgericht werken en ervaringsgericht werken. Het is wel belangrijk dat de leerkracht zeer goed weet welke de doelen zijn die moeten worden bereikt, ook binnen de clustering van vakken, en op welke manier en met welke methode we met deze leerlingen de beste leerresultaten kunnen boeken. Ik zou persoonlijk die koppeling niet willen maken omdat ik zelf de koppeling niet zie. Maar bij een aantal elementen die u aanhaalt, is het wel van belang dat de methodiek die wordt gebruikt in het werken met deze jongeren zal bepalen of ze resultaten boeken of niet. Daar is vertrekken vanuit ervaringen cruciaal om met deze leerlingen stappen vooruit te zetten.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het is een lange sessie geweest vandaag. We mogen het probleem van PAV zeker niet onderschatten en zeker niet onder de mat vegen. We moeten echt nagaan hoe we acties kunnen ondernemen. Ik denk dat er een belangrijke verantwoordelijkheid ligt bij de onderwijsverstrekkers. Zij vertalen eindtermen. Zij moeten ervoor zorgen dat het goed en helder wordt vertaald in leerplannen. Ik heb hier twee specialisten aan het woord gehoord over clusteren of niet clusteren. Het enige wat voor mij telt, is dat het resultaat oplevert. We zien dat de resultaten nu nog niet echt goed zijn. We kunnen als overheid proberen

dingen wat helderder te formuleren, maar de toepassing gebeurt in de klas en leerkrachten hebben nood aan een leerplan dat ze kunnen gebruiken. Er zal, denk ik, nog wat meer aandacht moeten zijn voor de concrete vertaalslag van de eindtermen PAV naast alle andere zaken die ook wij kunnen doen. PAV is trouwens ook een vak op school, geen cluster, maar het moet wel iets herkenbaars zijn in zijn verschillende onderdelen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het klopt dat PAV as such een apart vak is, maar project algemene vakken is as such een cluster van algemene vakken. We moeten opletten dat we niet in die terminologie beginnen rond te draaien.

Directe instructie is natuurlijk iets anders dan een duidelijke instructie en is ook nog iets anders dan een krachtige leeromgeving, zoals Verschaffel en De Corte ooit in de pedagogiek naar voren hebben gebracht. Het is niet zo dat 'directe instructie' wil zeggen een 'duidelijke instructie'. Neen, directe instructie is wel degelijk aangeven – dat kan ook vanuit aanschouwelijk onderwijs gebeuren –, maar het wil vooral zeggen dat je niet alles door elkaar haalt en verschillende doelstellingen allemaal samen probeert te realiseren omdat dan de kans bestaat dat de ene doelstelling beter dan de andere wordt gerealiseerd. Dat is een van de problemen die opduikt bij PAV en die aan de leerkrachten serieuze uitdagingen stelt, maar ook aan de leerlingen.

Ik geef nog een voorbeeld. Bij geïntegreerde proeven (gip's) is op bepaalde momenten het enige dat geïntegreerd is, de ringen die door de gaatjes zitten. We moeten ervoor opletten bij de leerlingen die het moeilijker hebben om de samenstellende delen van elkaar te onderscheiden en het dus moeilijker hebben als je ze gaat toetsen in peilingsproeven... Wat moeten ze hier nu eigenlijk hebben? Waar gaat het hier over?

Dat lijkt me niet onbelangrijk om mee te geven op verschillende vlakken: bij de bijsturing in het beroepssecundair onderwijs waar we PAV hebben, bij het vastleggen van duidelijke eindtermen en in de lerarenopleiding. Als we op andere vlakken ook zouden overwegen om vakken te clusteren in een project algemene vakken, dan moeten we opletten dat we daar niet hetzelfde eindigen als hier. Dat zal verder debat uitwijzen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.